

MAGYARORSZÁG

SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG

ROMÁNIA

UKRAJNA

Interreg

Co-funded by
the European Union

INTERREG PROGRAM

Interreg VI-A NEXT Magyarország Szlovákia Románia Ukrajna

2021-2027

Az Európai Bizottsághoz benyújtásra került 2022. április 01-én

Tartalomjegyzék

1. Közös programstratégia: fő fejlesztési kihívások és szakpolitikai válaszok	3
1.1. Programterület (az Interreg C programok esetében nem szükséges).....	3
1.2. Közös programstratégia: a legfontosabb közös kihívások összefoglalása, figyelembe véve a gazdasági, társadalmi és területi eltéréseket és egyenlőtlenségeket, a közös beruházási igényeket és a más támogatási programokkal és eszközökkel való kiegészítő jeleget és szinergiákat, a korábbi tapasztalatokból levont tanulságokat, valamint azon makroregionális stratégiákat és tengermedence-stratégiákat, amelyek esetében a programterületet részben vagy egészben egy vagy több stratégia fedi le.....	3
1.3. A szakpolitikai célkitűzések és az Interreg-specifikus célkitűzések kiválasztásának indokolása, a kapcsolódó prioritások, egyedi célkitűzések és támogatási formák, adott esetben a határon átnyúló infrastruktúra hiányzó összekapcsolásainak kezelésével.....	18
2. Prioritások	25
2.1. Egy ellenálló és zöld határrégió.....	25
2.2. Egy egészséges és vonzó határrégió	37
2.3. Egy együttműködő határrégió.....	47
3. Finanszírozási terv	53
3.1. Pénzügyi előirányzatok évek szerint	53
3.2. Összes pénzügyi előirányzat alaponként és nemzeti társfinanszírozás.....	53
4. Az érintett programpartnereknek az Interreg program előkészítésébe történő bevonására tett intézkedések és az említett programpartnerek szerepe a végrehajtásban, monitoringban és értékelésében	56
5. Az Interreg programmal kapcsolatos kommunikációra és láthatóságra vonatkozó megközelítés (célkitűzések, célközönség, kommunikációs csatornák, többek között adott esetben a közösségi médiában megjelenő tájékoztatás, tervezett költségvetés, valamint a monitorozás és értékelés releváns mutatói)	59
6. A kisméretű projekteknek – többek között kisprojekt-alapokon belüli kisprojekteknél – juttatandó támogatás megjelölése	60
7. Végrehajtási rendelkezések	62
7.1. Programhatóságok	62
7.2. A közös titkárság felállítására vonatkozó eljárás.....	63
7.3. Felelősségmegosztás a részt vevő tagállamok, és adott esetben a harmadik országok és TOT-ok között, az irányító hatóság vagy a Bizottság által elrendelt pénzügyi korrekciók esetében	64
8. Az egységköltések, az egyösszegű átalány és a százalékos átalány alkalmazása, valamint költségfüggetlen finanszírozás	66
FÜGGELÉKEK	67
1. térkép: A programterület térképe.....	67
1. függelék: Uniós hozzájárulás egységköltések, egyösszegű átalány és százalékos átalány alapján – nem alkalmazandó	67
2. függelék: Uniós hozzájárulás költségfüggetlen finanszírozás alapján – nem alkalmazandó.....	67
3. függelék: A tervezett stratégiai jelentőségű projektek felsorolása ütemezéssel együtt	67

CCI	2021TC16NXCB010
Cím	(Interreg VI-A) NEXT Magyarország Szlovákia Románia Ukrajna
Változat	1.0 PB által jóváhagyva 2022. február 07-én
Első év	2021
Utolsó év	2027
Elszámolhatóság kezdete	2021. január 1.
Elszámolhatóság vége	2029. december 31.
Bizottsági határozat száma	
Bizottsági határozat kelte	
A programot módosító határozat száma	[20]
A programot módosító határozat hatálybalépésének dátuma	
A program hatálya alá tartozó NUTS-régiók	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye – HU323 Borsod-Abaúj-Zemplén megye – HU311 Kassa megye – SK042 Eperjes megye – SK041 Máramaros megye – RO114 Szatmár megye – RO115 Szucsáva megye – RO215 Kárpátalja megye – UA015 Ivano-frankivszk megye – UA003 Csernyivci megye – UA002
ág	A

1. Közös programstratégia: fő fejlesztési kihívások és szakpolitikai válaszok

1.1. Programterület (az Interreg C programok esetében nem szükséges)

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés a) pont és 17. cikk (9) bekezdés a) pont

A Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna Interreg NEXT Program **területe** Magyarország, Szlovákia és Románia, mint EU-tagállamok, valamint Ukrajna, mint partnerország különböző régióiból tevődik össze. A teljes együttműködési terület 83 057 km² nagyságú (Ausztria méretű) területet fed le, az érintett lakossága száma pedig 8 078 324 fő (Ausztria és Bulgária közötti nagyságú). Így az együttműködési terület teljes nagysága egy uniós tagállam, például egy közepes méretű európai országnak felel meg. Közigazgatásilag azonban ez a terület négy ország között oszlik meg, amelyek az érintett NUTS III régiókat különböző szerepekkel és felelőségekkel ruházzák fel.

Az EUROSTAT módszertana¹ alapján a programterület nagyméretű, összefüggő vidéki térségnek tekinthető, csak néhány nagyvárosi központtal, illetve városi régióval. A „köztes régióknak” minősülő Kassa megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye kivételével minden NUTS III régió „jellemzően vidéki régió”. Kizárólag a népsűrűség és az urbanizáció szintje alapján az ukrán megyék is a „jellemzően vidéki régióknak” és/vagy „köztes régióknak” minősülnek azzal, hogy mindhárom megyére kifejezetten erős kettősség jellemző amiatt, hogy a síkságok és völgyek (pl. Csernyivci, Ungvár, Ivano-Frankivszk környékén) sűrűbben lakottak és városiasabbak, mint a Kárpátok magasabban fekvő részei.

Az érintett megyék területe és népessége

Megye	Ország	Terület (km ²)	Népesség
Borsod-Abaúj-Zemplén	Magyarország	7246,19	676 093
Csernyivci	Ukrajna	8095,47	901 309
Ivano-frankivszk	Ukrajna	13 959,28	1 370 526
Kassa	Szlovákia	6756,93	800 414
Máramaros	Románia	6286,95	522 302
Eperjes	Szlovákia	8981,33	825 022
Szatmárnémeti	Románia	4408,71	387 918
Szucsáva	Románia	8632,94	761 808
Szabolcs-Szatmár-Bereg	Magyarország	5933,65	578 963
Kárpátalja	Ukrajna	12 755,67	1 253 969
		83 663,00	8 078 324,00

1.2. Közös programstratégia: a legfontosabb közös kihívások összefoglalása, figyelembe véve a gazdasági, társadalmi és területi eltéréseket és egyenlőtlenségeket, a közös beruházási igényeket és a más támogatási programokkal és eszközökkel való kiegészítő jelleget és szinergiákat, a korábbi tapasztalatokból levont tanulságokat, valamint azon makroregionális stratégiákat és tengermedence-stratégiákat, amelyek esetében a programterületet részben vagy egészben egy vagy több stratégia fedi le.

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés b) pont és 17. cikk (9) bekezdés b) pont

1.2.1 A legfontosabb közös kihívások összefoglalása

¹ EUROSTAT: Városi-vidéki tipológia:
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/rural-development/methodology>

Környezeti feltételek és kihívások

A természeti adottságokat illetően, a programterület három hasonló adottságú biogeográfiai régiót ölel fel, amelyek mind a négy országra kiterjednek: a kontinentális, az alpesi és a pannon régiókat. Az éghajlati, geológiai, és talajtani jellemzők, valamint a növény- és állatvilág tekintetében azonban a régiók országhatárokon átnyúló jellege miatt közös kihívásokkal küzdenek. A programterületre jellemző legtöbb környezeti lehetőség és kihívás is a határon átnyúló tájdiverzitásból következik.

A régiókban transznacionális és európai jelentőségű természetes élőhelyek is megtalálhatóak. A Kárpátok a fajok vándorlásának és szétszóródásának egyik legjelentősebb folyosója. A területen több mint 300 madárfaj található, amelyek közül sok – a korlátozott elterjedési területe miatt – az élőhelyvédelmi irányelvben is szerepel. A Kárpátokban találhatóak Európa legjelentősebb ragadozó (medve, farkas, hiúz) populációi is. A terület nagy részét kiterjedt hegyvidéki erdők borítják. A pannon régió természetes növényzetét különösen az inváziós fajok (IAS) veszélyeztetik.

A programterület legnagyobb részét a különböző erdőterületek (összesen 57%) teszik ki, különösen a határokon átnyúló Kárpátokon. Az erdők az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az ellenállóképesség és a katasztrófamegelőzés nélkülözhetetlen összetevői a programterület egészében. A területen található erdőkre azonban mind környezeti szempontból, mind az emberi tényező miatt komoly nyomás nehezedik. Az éghajlatváltozás miatt intenzívebbé vált az erdők pusztulása, nőtt az erdőtüzek száma, és erősödött az invazív fajok terjedése. Számos probléma származik az intenzívebb erdőgazdálkodásból és az illegális fakitermelésből is. Az erdőirtás hatásai egyre jelentősebben érezhetőek: a szélsőséges időjárással szembeni fokozott sebezhetőség; a csapadékmennyiség és a beporzók számának csökkenése; az erdőtüzek okozta légzőszervi megbetegedések növekedése; a vízkészletek nem fenntartható kezelése; a széndioxid-kibocsátás; a biológiai sokféleség csökkenése – ezek számítanak a leg súlyosabb problémáknak.

A mezőgazdasági művelés tekintetében mind a Pannon régióra, mind a Kontinentális régióra jellemző az ipari léptékű intenzív gazdálkodás, amely többnyire nincs tekintettel a vadon élő állatokra, az őshonos növényzetre, nem alkalmaz erőforrás-hatékony technológiákat és nem törekszik a szennyező vegyianyagok csökkenő felhasználására.

A Kárpátok túlevelű erdőitől kezdve a Pannon régióban található füves pusztáig terjedő védett területek, gyakran egymással területi átfedésben, jelentős szerepet játszanak a programterület biológiai sokféleségének és természeti értékeinek megőrzésében. Az egyes különleges élőhelytípusok ezért kulcsfontosságú ökológiai célokat szolgálnak. A vizes élőhelyek és a Ramsari területek az ökológiai hálózatok és a biológiai sokféleség szempontjából a legértékesebb területek közé tartoznak. Közülük több olyan funkciót is ellát, mint az árvízvédelem vagy az élőhelyek közötti kapcsolódás. A legnagyobb környezeti- és ember okozta veszélyek közé tartozik az ellenőrizetlen turizmus és halászat; az egyre intenzívebb erdőgazdálkodás és eutrofizáció; az invazív növényfajok elterjedése; a szennyvíz és a háztartási hulladékok okozta környezetszennyezés; a nehézfém-szennyezés. Egy másik kiemelt élőhelytípus – melynek egyes területei a természeti világörökség részét képezik – a Kárpátok Szlovákiától Ukrajnán át Romániáig húzódó ősbükkösei. Az intenzív fakitermelés leginkább ezen területeket fenyegeti.

Egyes területek vagy a határ mentén terülnek el, vagy érintik a határt, így az ökológiai hálózatok határon átnyúlóan is kapcsolódnak. Ilyen például az UNESCO világörökségi listáján található Aggteleki-karszt- és Szlovák-karsztbarlang, a magyar-ukrán határ mentén található Natura 2000 (különleges madárvédelmi terület – SPA) részét képező „Felső-Tisza” és az Emerald hálózathoz tartozó „Vynohradivska Tysa”; a szlovák-ukrán határ mentén a Natura 2000 (különleges természetmegőrzési terület – SCI) részét képező „Stinska” és az „Uzhanskyi Nemzeti Park”, amely szintén az Emerald hálózat része; a román-ukrán határon található a Natura 2000 (különleges természetmegőrzési terület – SCI) részét képező „Munții Maramureșului” és a Smaragd hálózathoz tartozó „Marmaroski ta Chyvchyno-Hryniavski Hory”. A környezetvédelmi és természetvédelmi intézkedések mérete, illetve az érintett szervezetek szerepköre és felelőssége országonként eltérő, ami jelentősen megnehezíti a közös felmérést, nyomon követést, megelőzést, és gazdálkodást.

A biológiai sokféleség mellett a programterület másik kiemelt kérdése a vízgazdálkodás. A teljes terület közel 85%-a a Duna vízgyűjtő területének része. A nagyobb folyók – a Vág, a Tisza, a Szeret és a Prut – mind a Duna mellékfolyói. A Duna mellékfolyói közül a legjelentősebb a Tisza a programterületen (a teljes terület 60,23%-a). A vizsgált határon átnyúló területen több mint 20 olyan nagyobb folyó található, amely a Tisza mellékfolyója.

A programterületen fellelhető vízgyűjtő területek folyóinak kémiai állapota folyószakaszból folyószakaszra változik. A Tisza és számos országhatáron átnyúló mellékfolyó (különösen a Szamos) esetében transznacionális beavatkozásra lenne szükség. Ami az érintett édesvizek ökológiai helyzetét illeti, a víztestek ökológiai állapota többnyire közepes. A Tisza és számos határon átnyúló mellékfolyója rossz kémiai állapotú. A vízkészletgazdálkodás területén elengedhetetlennek tűnik a határon átnyúló koordináció a vízgyűjtő-gazdálkodási rendszer keretében számos víztest, köztük a felszín alatti vizek tekintetében.

Az éghajlatváltozás nemcsak a programterület környezeti állapotára, hanem a természeti katasztrófák – többek között az árvizek és az erdőtüzek – gyakoriságára és intenzitására is óriási hatással van. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a katasztrófamegelőzés és a katasztrófákra való felkészülés esetében is szembe kell néznünk a hőmérsékleti szélsőségek növekvő előfordulásával (pl. a hőségnapok számának növekedésével). A szélsőséges csapadékesemények is várhatóan növekedni fognak a jövőben. A heves esőzések akár villámárvizeket is okozhatnak. Az éghajlatváltozás legfontosabb hatásai a következőképpen foglalhatók össze: az európai átlagnál nagyobb hőmérséklet-emelkedés; a növény- és állatfajok észak-felé történő eltolódása (pl. a bükk és fenyő erdők területének csökkenése); a fajpusztulás növekvő kockázata; az erdei kártevők elszaporodása; a kőomlások és földcsuszamlások magasabb kockázata, valamint a szélsőséges kánikula növekedése; a nyári csapadékmennyiség csökkenése; a folyami árvizek növekvő kockázata; az erdőtüzek kockázatának növekedése; az erdők gazdasági értékének csökkenése.

A határon átnyúló negatív hatásokért sok esetben a hulladékgazdálkodás, a szennyvízkezelés és a levegőszennyezés felelős. A települési hulladékgazdálkodás tekintetében a hulladék újrahaznosítása csak Magyarországon és Szlovákiában jelentős, míg különösen Ukrajnában inkább a hulladéklerakók formájában történő ártalmatlanítás elterjedt. A hulladékgazdálkodás és a szennyvízkezelés különösen az ukrán területeken okoz jelentős problémákat. A határon átnyúló környezetszennyezés a szilárd hulladék és a kezeletlen szennyvíz folyókba történő kibocsátása miatt általánossá vált. Az európai követelményeknek nem megfelelő, mostanra megtelt hulladéklerakók, a Tisza árterét sújtó illegális hulladéklerakás, a megoldatlan hulladék elszállítás és a hulladékkal kapcsolatos közszolgáltatások biztosításának hiánya, valamint az elavult és fejletlen szennyvíztisztítás és csatornázás miatt a Felső-Tisza-vidék folyóinak hulladékszennyezése a 2000-es évek óta jelentős környezeti terhet jelent a folyók felső és alsó szakaszán lévő országok számára.

A környezeti fenntarthatóság szintén kiemelt regionális jelentőséggel bír. Mind a négy ország esetében igaz, hogy nagyobb környezeti lábnyommal rendelkeznek, mint amekkora biokapacitással. A fosszilis tüzelőanyagok aránya valamennyi ország energiafogyasztásában meghatározó. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának szintje az elmúlt közel egy évtizedben Ukrajna kivételével nem csökkent jelentősen. Az erőforrás-hatékonyság javításában a tudástranzfer fontos szerepet játszhat a határ menti régióban. A fejlett technológiák és az alternatív energiaforrások használata továbbra is támogatandó.

Az IASC (Intézményközi Állandó Bizottság) Felkészültséggel és ellenálló képességgel foglalkozó munkacsoportja és az Európai Bizottság együttműködésében kidolgozott katasztrófakockázati profilok alapján a 40 európai ország közül Ukrajna rendelkezik a legmagasabb kockázattal. A természeti veszélyek és kockázatok terén a négy ország hasonló és meglehetősen magas értékeket mutat. A természeti veszélyek tekintetében mind a négy országot az árvíz fenyegeti leginkább. Az emberi veszélyeztetettség és a kockázatoknak való kitettség Románia esetében a harmadik legmagasabb érték Európában, míg Ukrajnában a legmagasabb a kontinensen. Az ukrán és román területekre kifejezetten alacsony reagálási képesség jellemző.

Az elmúlt 20 évben jegyzett 125 katasztrófaeseményt tekintve a regisztrált események közel 95%-a természeti eredetű volt. Ezen belül hidrológiai események és szélsőséges hőmérsékleti események közel azonos arányban (38%-ban; hideg/hőhullám, aszály) fordultak elő. A programterületen gyakoriak a súlyos árvizek (a természeti események 40%-át teszik ki). A térségre jellemző gyakori árvizek legfőbb oka a heves, özvívyszerű esőzésekben (közel 80%) és a hirtelen hóolvadásban (valamivel több mint 20%) keresendő, de nem szabad alábecsülni az emberi tényezőket sem (pl. a folyószabályozás és a víztározók hiányát, az erdőirtást, a talaj túlszántását). Az árvizek száma és súlyossága egyaránt komoly határon átnyúló kihívást jelent a programterület túlnyomó részén. A szokásos tavaszi árvizek mellett fel kell készülni az éghajlatváltozás hatására a legváratlanabb időszakokban bekövetkező hirtelen és jelentős árvizekre is. A közvetlen vízkárok mellett az árvizek felelősek a határon átnyúló szennyezés egy részéért is, mivel szennyező anyagokat – szilárd és folyékony hulladékot – is szállítanak és terjesztenek.

A programterületen az erdőtüzek kockázata következetesen romló tendenciát mutat, ami szorosan összefügg az éghajlatváltozással, az aszályos időszakok növekedésével, a levegő hőmérsékletének

emelkedésével, a páratartalom és a csapadék csökkenésével. Az erdőtüzek nagy része azonban egyértelműen emberi tevékenység következtében alakul ki, amelyek a programterület kiterjedt erdős területeinek köszönhetően a határon túlra is átterjedhetnek. Az éghajlatváltozás miatt növekedhet a viharkárok gyakorisága. Az időjárási körülmények befolyásolják az élőhelyek összetételét és állapotát; új, a területre nem jellemző természetes (biotikus) kártevők jelenhetnek meg.

A határvidék területeit számos ember okozta katasztrófa is sújtja a kommunális szennyezéstől kezdve az illegális fakitermelésen át bizonyos bányászati, kohászati és egyéb ipari tevékenységekig. Az ember okozta katasztrófák közül különösen a határon átnyúló vízfolyásokat érintő szennyezés az a terület, ahol a közös fellépés a leginkább indokolt. A térségben több helyen vannak rehabilitálandó ipari és bányászati területek, és ezek környezeti hatásai egyes esetekben túlnyúlnak a határokon (pl. a bányahulladékból származó nehézfém-szennyezés, és az extrém magas sókoncentráció esetében).

Környezeti kohézió szerinti funkcionális területek

Különösen az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség és a természeti veszélyek tekintetében igaz, hogy a kulcstényezők minden esetben alapvetően a Tisza vízgyűjtő területéhez és a Kárpátok erdős területeihez kapcsolódnak. A vizsgált területen ezek a hidrológiai és biogeográfiai jellemzők olyan közös funkciókat képeznek, amely az egész programterületet érinti, és szorosan kapcsolódik az összes altémához is. Van azonban néhány funkcionális terület, amely a prioritás egyes altémáihoz kapcsolódik, így ezeket az alábbiakban ismertetjük:

Biogeográfiai régiók: határon átnyúló jellege miatt közülük a Pannon és az Alpesi régió bír a legjelentősebb hatással. Ugyanezen biogeográfiai régióon belül számos hasonló természeti adottságot találunk, amelyek egyúttal lehetőséget teremtenek a határon átnyúló együttműködés kialakítására is.

Természetvédelmi területek, ökológiai hálózatok és egyező élőhelytípusok: a határ mentén húzódó területek, ökológiai hálózatok és élőhelyek olyan környezeti funkciókkal rendelkeznek, amelyek szintén alkalmasak az előbbiekre. Ebből a szempontból különleges helyzetben vannak a „Kárpátok és más európai régiók ösbükkösei”, amelyek bár fizikailag nem képeznek összefüggő erdőterületet, funkcionálisukat tekintve területi hálózatként működnek.

Folyók vízgyűjtői, különösen a Tisza vízgyűjtő területe: a folyók vízgyűjtő területei nem az államhatárokhöz igazodnak, hanem – jelen esetben – a Kárpátok kontinentális szintű vízgyűjtőjéhez, amely így fontos szerepet tölt be. A Kárpátoktól nyugatra fekvő vízgyűjtőterületek funkcionális integrációja a legelőrehaladottabb, mivel itt valamennyi részvízgyűjtő (a Zagyva, a Sajó/Slaná, a Bodrog, a Szamos, a Körösök/Criș) szerves részét képezi a Tisza – összes érintett országot lefedő – vízgyűjtőjének. A Tisza vízgyűjtő területe ezért kiemelkedő jelentőségű a programterületen belül – jelentősebb, mint a Kárpátoktól keletre fekvő vízgyűjtő területek.

Kárpátok: az éghajlatváltozásnak a Kárpátokra gyakorolt összetett hatása (pl. szélsőséges csapadékesemények számának növekedése) miatt a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás és ezek hatásainak enyhítése szempontjából szinte a teljes programterület funkcionális területnek tekinthető. A határon átnyúló erdős területek (a szlovák-magyar határ nyugati része; a szlovák-ukrán határ északi része; szinte a teljes ukrán-román határvidék) környezetvédelmi szempontból szintén funkcionális területnek tekinthetők.

A környezeti károk határon átnyúló hatásterületei (szennyezés, ember okozta kockázatok): ezen altémához kapcsolódóan a Tisza vízgyűjtő területén keletkező, lerakódó vagy ide szállított hulladék jelent jelentős, határon átnyúló kockázatot. Így azok az árterek és a folyóparti területek, amelyeket különösen az ukrán és romániai vízfolyások hulladékszennyezése érint, szintén meghatározó funkcionális területek. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos kihívások mind a folyók felső, mind azok alsó szakaszán kiterjedt határon átnyúló területeket érintenek a folyók mentén. Az azonos határon átnyúló vízgyűjtő területhez tartozó vízfolyások határrégióon belüli területei azért tekinthetők funkcionális területeknek, mert a vízfolyások közvetítő szerepet tölthetnek be, de nemcsak

a természeti veszélyeket (árvíz, jégzajlás) közvetítik, hanem az ember által okozott szennyezés terjedésében is szerepet játszanak.

Természeti katasztrófák sújtotta területek: katasztrófák szempontjából a határ menti régióra lényegében azonos eredetű és hasonló mértékű természeti katasztrófák jellemzők. A csapadékeseményekhez kapcsolódó éghajlati katasztrófák szinte a teljes programterületet átható, összetett hatásmechanizmussal rendelkeznek (a Kárpátokban zajló heves esőzések a programterület alföldi területein árvízként jelennek meg). A szárazsággal kapcsolatos éghajlati katasztrófák esetében a programterület – a regionális jellemzők alapján – alapvetően két fő funkcionális területre oszlik: 1. Az erdővel borított Kárpátokra, ahol az erdőtűzek jellemzőek; 2. az aszályos alföldi területekre.

Területi kohézióhoz kapcsolódó közös beavatkozási igények

- 2. szakpolitikai célkitűzés (PO2) i. és ii. egyedi célkitűzése: Regionális együttműködés az erőforrás-hatékonyság növelése érdekében (ide értve a megújuló energiaforrások hasznosítását);
- **2. szakpolitikai célkitűzés (PO2) iv. egyedi célkitűzése:**
 - o Közös felkészülés a klímaváltozással kapcsolatos veszélyekre és az aszályokhoz kapcsolódó változásokra;
 - o Közös felkészülés az éghajlati veszélyekre és a szélsőséges esőzésekkel kapcsolatos változásokra;
 - o Kölcsönös tudásmegosztás, katasztrófa helyzetekhez (árvizekhez, szélsőséges hőmérsékleti viszonyokhoz, erdőtűzekhez, földcsuszamlásokhoz, illetve különösen az ember okozta katasztrófákhoz) kapcsolódó megelőzés, felkészülés és kezelési lehetőségek;
 - o Közös megújítási tervek kidolgozása és végrehajtása;
- 2. szakpolitikai célkitűzés (PO2) v. egyedi célkitűzése: A határon átnyúló felszín alatti víztestek figyelemmel kísérése; a szennyvíztisztítás támogatása;
- **2. szakpolitikai célkitűzés (PO2) vii. egyedi célkitűzése:**
 - o Együttműködés a biológiai sokféleség és a védett területek fenntartása érdekében (különösen az ökológiai hálózatok, a Kárpátok erdős területei, a vizes élőhelyek és a Pannon puszták tekintetében);
 - o Az intenzívebb erdőgazdálkodást célzó környezetvédelmi intézkedések;
 - o Környezetvédelmi intézkedések az invazív fajok terjedésének és a természetes élőhelyek pusztulásának megállítására;
 - o A vízszennyezés különböző formáit és okait megcélzó környezetvédelmi intézkedések (különös tekintettel a Tisza vízgyűjtőjére);
 - o A kiemelt szennyezési forrásokra vonatkozó, határon átnyúló figyelmeztető mechanizmusok kialakítása (beleértve a nyomon követés és a modellezés javítására irányuló intézkedéseket is);
 - o Levegőminőséget javító intézkedések végrehajtása;

• **1. Interreg-specifikus célkitűzés (ISO1):**

- o A kapacitásépítés és a tudáscsere szükségessége a területi és intézményközi együttműködés új formáinak létrehozásához, valamint a meglévők (különösen az eurorégiók és az Európai Területi Társulások (a továbbiakban: ETT-k)) támogatásához;
- o A partnerek felkutatásának és partnerségek kialakításának támogatása;
- o A fokozott intézményi együttműködés szükségessége különösen az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakezelés terén.

Gazdasági teljesítmény és kihívások

A vizsgált területen belül a gazdasági teljesítmény tekintetében komoly egyenlőtlenségek figyelhetők meg. A regionális egyenlőtlenségek erős kelet-nyugati megosztottságot mutatnak a legnyugatibb és gazdagabb régiók javára. (Kassa megye: 12 900 euró/fő, Eperjes megye: 9300, Borsod-Abaúj-Zemplén: 9600). A legkevésbé fejlett, történelmileg elmaradott területek mindegyike Ukrajnában (Csernyivci: 1036, Kárpátalja: 1125, Ivano-frankivszki: 1523) és Romániában (Szucsáva: 5500, Máramaros: 6800) található, periférikus helyzetben. Tágabb összefüggésben az együttműködési térség olyan régiókhoz tartozó területekből áll, amelyek az adott országban a legalacsonyabb egy főre jutó GDP-vel rendelkeznek.

Tekintettel arra, hogy a gyakran periférikusan elhelyezkedő vizsgált terület alapvetően elmaradott, kifejezetten szükséges a régiók általános felzárkózása az EU gazdaságilag központi területeihez. Az uniós integráció ösztönzése különösen Ukrajna, de a Tagállamok számára is alapvető fontosságú. A nemzetgazdaságok növekedési potenciáljának teljes körű kiaknázásához elengedhetetlen a térségen belüli gazdasági kohézió ösztönzése. A határon átnyúló gazdasági kapcsolatok esetében fennálló akadályok továbbra is hátráltatják a külföldi beruházások, a kereskedelmi kapcsolatok, értékláncok és beszállítói hálózatok, valamint a vállalkozásfejlesztés stb. megvalósulását, illetve fejlesztését. A határ menti régiók gyenge gazdasági teljesítménye jórészt az innovációs ökoszisztéma korlátozott hatékonyságából következik. Az okosabb Európához kapcsolódó főbb mutatók tekintetében mind a négy ország teljesítménye elmarad az uniós átlagtól. Az egymillió lakosra jutó szabadalmi bejelentések száma alapján Szlovákia és Magyarország az európai országok közepesen teljesítő csoportjába tartozik, ahol egymillió lakosra 5-20 szabadalom jut. Az egymillió főre számítva kevesebb mint 5 szabadalommal rendelkező Románia és Ukrajna a tudástermelés terén különösen elmaradottnak számít. Az EU gazdasági és technológiai téren vezető régióihoz képest (pl. Németország, ahol egymillió lakosra több mint 200 szabadalom jut) a határ menti régió a technológia alkalmazása tekintetében inkább követőnek számít. Hasonló jellemzőket mutat a kutatásra és fejlesztésre fordított bruttó hazai termék nagysága is. A belső K+F ráfordítások Ukrajna és Románia esetében – jelentős méretük ellenére – sem haladják meg az 50 millió eurót, de még Szlovákia és Magyarország is csak a második leggyengébben teljesítő csoportba tartozik 50-200 millió eurós K+F-ráfordítással. Vagyis a valódi kihívást az jelenti, hogy továbbra sincsenek megfelelő intézkedések a meglévő komparatív előnyök, illetve gazdasági sajátosságok kiaknázására. Ehhez sokkal szorosabb együttműködésre lenne szükség az „intelligens” szakosodás terén, különös tekintettel a KKV-kra. Az intelligens szakosodási politikák között a szakosodási terület, az ágazatok és a területi lefedettség tekintetében is komoly különbségek vannak. Ukrajna csak a közelmúltban kezdett nagyobb figyelmet szentelni ennek, a határ menti régiók gazdasági fejlődése szempontjából is kulcsfontosságú témának. A gazdasági tevékenységek strukturális problémákból fakadó alacsonyabb hozzáadott értéke általános probléma a programterületen. Az intelligens szakosodási politikákkal kapcsolatos legjobb gyakorlatok megosztásának támogatása tehát fontos cselekvési terület. A fentieket célzó együttműködés – csakúgy, mint a szakpolitikai ismeretek bővítése és a szakpolitikák fejlesztése – meghatározó igény számos régió és az érdekelt felek részéről.

A vizsgált területen belül a vállalkozások fejlesztésének támogatására különböző zónák kerültek meghatározásra és kialakításra. Ezek a zónák a tulajdonosi és irányítási struktúra, a gazdasági-jogi háttér, és a terminológia tekintetében is eltérőek. Hatalmas különbségek vannak méret, a vállalatok száma és a foglalkoztatottak száma tekintetében is. Az ipari parkok egyenlőtlen területi eloszlása is rendkívül szembetűnő, és erős kelet-nyugati megosztottságot mutat Magyarország, Szlovákia illetve Szatmár megye javára. A határon átnyúló tengelyek és a kapcsolódó infrastrukturális és szolgáltató zónák is komoly, kiaknázatlan gazdasági együttműködési lehetőségeket rejtenek. Közös vállalkozásfejlesztésre, befektetésösztönzésre, hálózatépítésre és tudáscserére van szükség annak érdekében, hogy a régió kapu jellegéből és a négy ország alapvetően eltérő jellemzőiből előnyt lehessen kiaknázni.

Az elemzett területen jelentős egyenlőtlenségek mutatkoznak az egy lakosra jutó vállalkozások száma tekintetében. A terület nyugati részén olykor 6-7-szerese az érték a legkeletibb, többnyire ukrán területeken mértnek.

A közúti közlekedési hálózat tekintetében a terület egyik legfőbb jellemzője, hogy az építés, a tervezés és a karbantartása is alacsony fejlettségű, nem összehangolt nemzeti rendszerekben történik. Az államhatárt átlépő, közvetlen összeköttetést korlátozott számú, eltérő szintű úthálózat jelenti. Mivel alig vannak nagysebességű transznacionális útvonalak, így jelentős területekre jellemző a rossz megközelíthetőség és a közlekedési kapcsolatok hiánya. A kapcsolódó (nagy) infrastrukturális beruházások hiánya konzerválja az elmaradottabb régiók kedvezőtlen helyzetét. A Kárpátokban gondot jelent az autópályák és autópályák hiánya.

Annak ellenére, hogy a vizsgált területen találhatóak multimodális közlekedési csomópontok, a regionális székhelyek és a legnagyobb városok között nincsenek jól működő határon átnyúló közúthálózatok. Különösen Csernyivci és Szucsáva megye van kedvezőtlen helyzetben a többi regionális központba való gyors eljutás szempontjából.

A vasúti közlekedés területén több vasútvonalat, illetve vasúti szakaszt helyeztek üzemben kívül vagy csak a személyforgalom, vagy csak a teherszállítás, esetenként pedig mindkettő tekintetében. Továbbra is problémát jelent a kapacitáshiány és infrastruktúrák összehangoltságának elégtelensége például olyan műszaki különbségek formájában, mint az eltérő nyomtávolság, a villamosítás és a vágányok száma. A gyors vasúti közlekedés megvalósításához jelenleg a nyomtáv váltások és a vágányváltások jelentik a legfőbb akadályt. Érdemes kiemelni a három ország által határolt régióban található Záhony, Tiszacsernyő (Čierna nad Tisou), Csap (Čop) átrakodási zóna logisztikai potenciálját; a közös, határon átnyúló logisztikai zóna a vasúti áru fuvarozás terén komoly európai potenciállal rendelkezik, de ennek kiaknázása közel sem teljes.

A kapacitáshiányok különösen a határátkelőhelyeken jelentkeznek, és súlyosan akadályozzák a szorosabb kohézió kialakítását. Valamennyi gyakoribb átkelést, nagyobb határforgalmat igénylő határon átnyúló együttműködés esetében nehézséget jelent az átkelőhelyek elégtelen mennyisége és minősége. A szlovák-magyar határt részben figyelmen kívül hagyva, több olyan hosszabb határszakaszt is találunk, ahol egyáltalán nem vagy nagyon korlátozottan találhatóak csak határátkelők (pl. a Tisza határfolyó ukrán-román szakaszain, és a Kárpátok hegyvidéki területein). A teherforgalmat is korlátozások nehezítik, többek között azért, mert a 7,5 tonna legnagyobb megengedett össztömeget meghaladó tehergépjárművek számára kevés határátkelő elérhető. Annak ellenére, hogy a határon átnyúló mobilitás általában véve növekszik, a meglévő határátkelőhelyek alacsony száma és korlátozott kapacitása mindenképpen akadályozza a forgalmat.

A gyakran szigorú határrendészeti rendszer is releváns, különösen a határellenőrzési szabályok és eljárások. Az EU és a schengeni övezet külső határán lévő határátkelőhelyekre jellemző rossz átjárhatóság és hosszú várakozási idő jelentősen gyengíti a kohéziót. A mindennapos átkelés a torlódások és a hosszadalmas határreljárás miatt nagyrészt lehetetlenné vált. A schengeni külső határon kifejezetten nagy a kockázata a benzín-, alkohol- és cigarettacsempészethez, feketekereskedelemhez és különböző csempészárúkhöz kapcsolódó illegális határátlépéseknek. A koronavírus járvány nyomán kialakult bizonytalan helyzet sokkal szorosabb együttműködést igényelne a hatóságok között, mivel a határok átjárhatósága az elkövetkező években nagyban függ majd attól, hogy a különböző intézkedéseket milyen mértékben harmonizálják, és hogyan hajtják végre a gyakorlatban.

A négy érintett országot vizsgálva meglehetősen összehangolatlan tömegközlekedési szolgáltatásokat találunk. Autóbusz- illetve vasúti tömegközlekedés jellemzően csak két-két ország között teremt összeköttetést. Lényegesen több olyan nemzetközi járatra lenne szükség, amely legalább három országot köt össze, és a tényleges igények felmérése alapján a szükséges infrastrukturális fejlesztések mellett a multimodalitást és a valós idejű utastájékoztatót is biztosítani kellene.

Gazdasági kohézió szerinti funkcionális területek

- Nemzetközi jelentőségű közlekedési hálózat: ezen elemek a vizsgált területet átszelő páneurópai folyosók és transzeurópai közlekedési hálózatok (a továbbiakban: TEN-T) központi vagy átfogó elemei, amelyek közvetlen kapcsolatot teremtenek a négy érintett ország közül legalább három között. Azok a fejlesztések, amelyek az Ukrajnát és Közép-Ázsiát Nyugat-Európával a négy országon keresztül összekötő jobb minőségű kelet-nyugati kapcsolatok kialakítását célozzák új lendületet adhatnak az uniós integráció keretein belüli funkcionális térségek kialakításának. Ami az intermodalitást és az átjárhatóságot illeti, a Miskolc, Kassa, Ungvár, Munkács, Szatmárnémeti és Nyíregyháza csomópontokkal határolt területen lévő közlekedési tengelyek és szolgáltatások kiaknázásával stabil közlekedési kapcsolatokat lehetne létrehozni.

- Ipari parkok és üzleti övezetek hálózata: az így kialakított infrastruktúra ösztönözheti a régió gazdasági teljesítményét a gazdasági szereplők működési hálózatainak létrehozásával és fejlesztésével. Ezek az eszközök ösztönözhetik a vállalkozói kedvet és bővítheti a meglévő kapacitásokat. A határon átnyúló gazdasági áramlások kiaknázásának legnyilvánvalóbb helyszíne a Záhony, Tiszacsernyő (Čierna nad Tisou), Csap (Čop) átrakodási-logisztikai zóna.

- A négyeseres innovációs Helix modell szerinti hálózat: ennek funkcionalitása elsősorban az innovációs ökoszisztéma tagjaihoz, köztük a tudományos élet és a vállalkozói szféra képviselőihez kapcsolódik. Az ökoszisztémák résztvevői nem csak a megfelelő kapcsolati hálóval rendelkeznek, de az intenzívebb üzleti és KFI együttműködések révén elősegítik a tudástermelést, a tudástranszfert, valamint a magasabb hozzáadott értéket képviselő intelligens szakosodást.

- Határátkelőhelyek: a határátkelőhelyek területi eloszlása, száma, kapacitása, műszaki paraméterei és személyzete nagymértékben meghatározza a határon átnyúló együttműködés valamennyi típusának helyzetét és lehetőségeit. Az átjárhatóság befolyásolja a funkcionális kapcsolatokat, így különösen az egészségügyi ellátást, az oktatást, a munkaerőpiacot stb. Így az ilyen határátkelőhelyeken keresztül megvalósuló közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások kulcsfontosságúak a jól működő határmenti elővárosok kialakításához, illetve a határon átnyúló mobilitás támogatásához (például a munkaerő- és diákmigráció vagy az idegenforgalom révén).

- Nehezen megközelíthető területek: ezek a területek gyakran az államhatár mentén vagy peremterületeken helyezkednek el (pl. a Tisza határfolyó ukrán-román szakaszán, vagy a Kárpátok hegyvidéki területein), és fejletlen közlekedési hálózat, elégtelen számú határátkelő, illetve gyenge gazdasági teljesítmény jellemzi őket. Gyakran olyan vidéki területekről van szó, amelyek a határok rossz átjárhatósága és a határon átnyúló közlekedési infrastruktúra és szolgáltatásnyújtás diszfunkcionális működése miatt nem rendelkeznek városi funkciókkal.

Gazdasági kohézióhoz kapcsolódó közös beavatkozási igények

- 1. szakpolitikai célkitűzés (PO1) iii. és iv. egyedi célkitűzése: A határon átnyúló átrakodási zónákban megvalósított területileg integrált gazdasági fejlesztések, amelyek alapja a közösen végrehajtott be- és kirakodás, szortírozás, raktározás, feldolgozás és áruszállítás; Az ipari-logisztikai együttműködést támogató közös infrastruktúrák és szolgáltatások fejlesztése, valamint egymást kiegészítő infrastruktúrák és szolgáltatások harmonizációja
- 3. szakpolitikai célkitűzés (PO3) i. és ii. egyedi célkitűzése: A közlekedési csomópontok multimodalitásának, intermodalitásának és interoperabilitásának fejlesztését célzó tanulmányok, tervek és beruházások támogatása; A nemzetközi személyszállítási szolgáltatások technikai akadályainak felszámolásához, a multimodális forgalomirányítás és a valós idejű utastájékoztató megvalósításához nyújtott támogatás; A regionális és nemzeti közúti közlekedési politikák, tervezési- és beruházási tevékenységek jobb összehangolásának támogatása; A határátkelőhelyeken tapasztalható kapacitáshiány feltérképezésének és megszüntetésének koordinálása; Új határátkelőhelyek létesítése és a meglévők kapacitásának növelése.
- **1. Interreg-specifikus célkitűzés (ISO1):**
 - o Az intelligens szakosodási stratégiák végrehajtásával kapcsolatos tapasztalatcserét lehetővé tevő intézkedések kidolgozása és kísérleti alkalmazása a régiókban, továbbá a modellrégiók és a lemaradó régiók közötti tudáscsere támogatása a szakpolitikai és irányítási rendszerek kidolgozása és végrehajtása terén.
 - o A négyszeres innovációs Helix modellben érdekelt regionális szereplők határon átnyúló együttműködésével megvalósítandó kapacitásbővítés és tudástranszfer támogatása a vállalkozói szellem erősítése, valamint a közös termékek és szolgáltatások hozzáadott értékének növelése érdekében.
- 2. ISC: A határellenőrzési és tájékoztatói eljárások sikeresebb harmonizációja, különösen a járványokhoz és egyéb vészhelyzetekhez kapcsolódóan; A hatóságok együttműködése a kapacitásnövelés terén (a technikai feltételek javítása, a határőrök és vámtisztviselők szakmai ismereteinek megosztása és fejlesztése, a vám- és határellenőrzési rendszerek egységesítése és egyszerűsítése) / Az EES telepítését kiegészítő tevékenységek; A rendőrségi együttműködés és a határellenőrzési technikák fejlesztése a zöld határokon a szervezett bűnözés elleni küzdelem támogatására.

Társadalmi kohézió és kihívások

A teljes terület népsűrűsége viszonylag alacsony, 97,26 fő/km². Az elvándorlás – a területek elnéptelenedésének egyik legfőbb oka – régóta fennálló probléma a vizsgált területen (a nettó migrációs ráta 2018-ban: -1,89). Az elvándorlás fő célpontjai általában a fővárosi és nagyvárosi régiók, illetve az adott országok jobban teljesítő nyugati régiói vagy akár nyugat-európai országok. A 2014 és 2018 közötti népesség-adatokat tekintve azt látjuk, hogy a lakosok száma 21 429 fővel, 8 099 753-ról 8 078 324 főre csökkent. Szucsáva megye (+2,43%) és a szlovákiai régiók (Eperjes: +0,62%, Kassa: +0,61%) kivételével valamennyi érintett régióban a népesség csökkenése volt a meghatározó demográfiai trend.

A magas munkanélküliség is súlyos problémát jelent a terület nagy részén. A munkanélküliségi arányok pontosan tükrözik az alacsony iskolai végzettséget, a kedvezőtlen gazdasági szerkezetet, illetve a nagy munkaadók hiányát, és a szegénység valós veszélyét vetítik előre. A munkanélküliség - néhány régiót kivéve - az összes területen meghaladja a 8%-ot. Hasonlóan súlyos probléma azonban a munkavállalói szegénység is, ami azt jelenti, hogy még a foglalkoztatottak is szenvednek bizonyos szintű szegénységtől a régióban. A munkaerő-piaci igények és a kínálat terén is jelentősek az egyenlőtlenségek a területen, ezért a határon átnyúló foglalkoztatás és a kapcsolódó szolgáltatások terén megvalósított harmonizáció és együttműködés szerves részét képezheti a munkanélküliség elleni közös küzdelemnek.

A roma közösségek gyakorta kerülnek szembe olyan súlyos társadalmi kihívásokkal, mint az alacsony jövedelem, vagy éppen a munkaerőpiacról való kirekesztés, és az ezekből következő anyagi nélkülözés. A mélyszegénységben élő vagy a szegénység kockázatának kitett romák aránya rendkívül magas, így ez a csoport a vizsgált területen belül is a legkiszolgáltatottabb népesség-csoporthoz tartozik. A roma kisebbséget a további fizikai szegregáció is fenyegeti. Ezek a negatív társadalmi-földrajzi folyamatok a terület nagy részén, de különösen a vidéki területeken jellemzőek. A romák mellett a legnépesebb és leginkább perifériára szorult közösségek olyan távoli kis falvakban és/vagy határ menti területeken élnek, amelyek eleve hátrányos társadalmi-gazdasági helyzetűek: rossz infrastruktúrával, gyenge megközelíthetőséggel, a munkahelyek hiányával, lakhatási problémákkal, alacsonyan képzett munkaerővel stb. jellemezhetőek.

A határrégió belüli társadalmi kohézió kihívásai tovább erősödnek, ha a marginalizált csoportok szükségleteire összpontosítunk, akik részére az újonnan kifejlesztett vagy továbbfejlesztett szolgáltatásokhoz való hozzáférést - különösen a távorvoslási megoldásokkal – szükséges elősegíteni. Kiemelt figyelmet kell fordítani az egészségüggyel kapcsolatos kérdésekre, és az egészségügyi szolgáltatások terén megvalósított együttműködésre. A lakosság rossz és folyamatosan romló egészségi állapota az egyik oka annak, hogy a régió legtöbb részén továbbra is kedvezőtlenek a halálozási mutatók. Az utóbbi évekre – Szlovákia kivételével – a természetes népességcsökkenés jellemző, tehát többen haltak meg, mint ahányan születtek.

A születéskor várható átlagos élettartamra vonatkozó európai statisztikákból kiderül, hogy a programban érintett országok nagyrészt egyazon kategóriába tartoznak (75,3 és 77,4 év között), ami elmarad a nyugat-európai (81 év körüli), az észak-európai (81,8 és 82,8 év közötti), és a dél-európai (78,9 és 83,5 év közötti) átlagtól is. Az adatok alapján az is megállapítható ugyan, hogy az elmúlt tíz évben a születéskor várható átlagos élettartam minden régióban, mindkét nem esetében pozitív tendenciát mutat, de a pozitív változások eloszlásában is nagy egyenlőtlenségek mutatkoznak.

A vezető halálozási okok vizsgálata mindig fontos, hisz rámutat azokra a legnagyobb kihívásokra, amelyeket azonnal – közösen – kezelni kell. Ez alapján megállapítható, hogy a vezető haláloknak messze a szív- és érrendszeri betegségek számítanak. Az ilyen típusú betegségek gyakran összefüggnek a rossz életkörülményekkel és szokásokkal, mint például a dohányzás, a magasabb alkoholfogyasztás, a rendszeres testmozgása hiánya, az elhízás, a telített zsírokban gazdag étrend és az elégtelen friss zöldség- és gyümölcsfogyasztás. A program területét érintő második legsúlyosabb betegségtípus a daganatos megbetegedések csoportja. A légzőrendszer és az emésztőrendszer betegségei szintén a vezető halálokok közé tartoznak.

Az egészségügyi intézmények eloszlása közel sem egyenletes a régiókon belül. Vannak olyan megyék – például Csernyivci vagy Szatmárnémeti –, ahol az intézmények többsége a központi, nagyobb városokban található, vagyis e központok megközelíthetősége és szolgáltatásnyújtása kiemelt jelentőséggel bír a támogatás szempontjából. Az orvosi ellátás különösen a távoli területeken nem folyamatosan hozzáférhető vagy elérhető. Általánosságban azonban viszonylag kiterjedt kórházi és egészségügyi intézményi hálózat található a programterületen, ami jó alapokat és lehetőségeket teremt az együttműködéshez. Az orvosok száma csak a három ukrainai régióban és Kassán éri el az uniós átlagot (37 orvos / 10 000 lakos). Az orvoshiány egyik fő oka az egészségügyi személyzet külső régiókba történő elvándorlása.

A határon átnyúló mentés és a mentőautók szabad mozgása az egyeztetések gyakori témája, ezzel együtt pedig kiemelkedő fontosságú kérdés. Annak ellenére, hogy tagadhatatlanul lenne rá igény – különösen azokon a területeken, ahol a határ túloldalán lényegesen közelebb van egy kórház – a mentőautók jelenleg csak a schengeni térségen belül közlekedhetnek ellenőrzés nélkül. A nem schengeni határok esetében (a Romániával és Ukrajnával közös határokon) azonban kötelező az ellenőrzés, ami jelentősen lelassítja a mentést. A határellenőrzés azonban nem az egyetlen akadálya a zökkenőmentes határon átnyúló mentésnek: az összehangolt jogi és adminisztratív eljárások hiánya is súlyosan akadályozta eddig e kezdeményezés megvalósítását. A fejlesztésre szoruló határon átnyúló mentési eljárásokat tehát a régió belüli legnagyobb kihívások között kell megemlíteni, mivel több határszakaszon is szükség van ilyen jellegű mentési szolgáltatásra. Az együttműködés kérdése a helikopteres mentéssel kapcsolatban

is gyakran felmerül; jelenleg a helikopterek a határon találkoznak, és ott adják át egymásnak a beteget, ami mindenképpen megkérdőjelezhető hatékonyságú gyakorlat.

Bár az orvosi turizmus az egészségügyi ellátás és a turizmus határán helyezkedik el, a jövőbeli határon átnyúló program érdekében fontos, hogy röviden ezt is vizsgáljuk, hisz az orvosi turizmus ösztönzése érdekében végrehajtott régiós fejlesztéseknek kétségtelenül más területekre is lesz hatása, és az egészségügyi ellátás elérhetőségének, illetve minőségének javulása a helyiek számára is előnyökkel jár.

A koronavírus-válság rávilágított arra, hogy milyen határon átnyúló jelentőséggel bír a járványügyi együttműködés. A diagnosztizált COVID-19-es megbetegedések magas száma és az egymillió főre jutó halálesetek száma is azt mutatta, hogy hatékonyabb lenne, ha az ilyen járványok kezelésének koordinálása nem kizárólag nemzeti szinten, hanem határon átnyúló módon, a hasonló lehetőségekkel bíró régiók szorosabb együttműködésével történne.

Általános egyetértés van abban, hogy a koronavírus járvány a szegénységben és társadalmi kiszolgáltatottságban élő emberekre nézve jelenleg és várhatóan hosszú távon is számos negatív következménnyel jár. Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés ma sokkal alapvetőbb, mint akár néhány negyedévvvel korábban. A válság rávilágított a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok társadalmi befogadásának fontosságára is. Az előrejelzések szerint az egészségügyi és gazdasági válság társadalmi hatásai valószínűleg igen jelentősek lesznek.

A turizmus és a kultúra fontos szerepet játszik a térségben élő emberek megélhetésében, csakúgy, mint a különböző nemzetiségek közötti párbeszéd előmozdításában. A természetvédelmi területek és a kulturális helyszínek kiegyensúlyozottan fedik le szinte az egész határ menti régiót, ami ugyanakkor elengedhetlenné teszi az itt található nemzetközi jelentőségű értékek a közös kezelését és fejlesztését – az UNESCO világörökségi helyszínektől (pl. fatemplomok, ősbükkösök, a tokaji borvidék) kezdve a színházakig és múzeumokig.

A vallásturizmus mindig meghatározó tényező volt a régióban. Mindez azonban ma már túlmutat a szervezett zárandoklatokon és templomlátogatásokon: a vallásturizmus összeköti a kulturális- és örökségturizmust azokkal a szent helyekkel, templomokkal, kolostorokkal és apátságokkal, amelyek nem csak spirituális értékük miatt jelentősek, hanem műemlékeként, egyházi épületként is érdeklődésre tarthatnak számot. Számos zárandokút, templom és kolostor alkalmas arra, hogy a régió gazdasági és társadalmi kohézióját erősítse. Szükség van azonban további fejlesztésekre is – például a szlovákiai területek jobb bevonására.

A nagyszámú kulturális esemény és fesztivál ellenére a korlátozottabb nemzetközi ismertség megnehezíti olyan turisztikai programok létrehozását, megteremtését, amelyek valóban nemzetközi, illetve határon átnyúló vonzerővel bírnak. Ezt is segíthetné a szorosabb együttműködés. Az idegen nyelvismeret is elmarad a szükségességtől.

A vendégéjszakák száma alapján komoly egyenlőtlenségek mutatkoznak a terület turisztikai vonzereje tekintetében. A turisták számára legvonzóbb helyszínek Eperjes megye és Borsod-Abaúj-Zemplén megye, ahol az 1000 lakosra jutó vendégéjszám 1132, illetve 947 volt. A többi régió ehhez képest jóval alacsonyabb vendégéjszaka mutatókkal rendelkezik. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Szatmár megye azonos kategóriába tartozik, 1000 lakosra vetítve 250-500 vendégéjszammal, míg Máramaros és Szucsáva jobb arányt ér el (500-750). A három ukrán megye aránya még a 100-at sem éri el. Eperjes és Borsod-Abaúj-Zemplén megye nélkül a vendégéjszakák összesített száma is viszonylag alacsonynak mondható. Kassa, Eperjes és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye kivételével a külföldi látogatók aránya sehol nem haladja meg a 21%-ot, és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is csak alig éri el. Pozitív azonban, hogy a programterület nagy részén a vendégéjszakák számának növekedése tapasztalható. A régióban eltöltött vendégéjszakák is hasonló trendet mutatnak. A legtöbb szálláshellyel messze Eperjes kerület (728) rendelkezik, és a szálláshelyek száma 2008 és 2018 között jelentősen nőtt is. Szucsáva megyében 460, míg Kassán 340 szálláshelyet találunk. A skála végén Szabolcs-Szatmár-Bereg megye áll, mindössze 148 bejegyzett szálláshellyel. Egyedül Kassa megye az, ahol a szálláshelyek száma 2008 és 2018 között érezhetően csökkent.

A régió közigazgatása előtt is számos kihívás, ugyanakkor lehetőség is áll. A tényleges régiók mellett a vizsgált területen találhatóak olyan határon átnyúló szerveződések, amelyek regionális és helyi önkormányzatokból, településekből állnak. Több példát is találunk innovatív, hosszú távú és intézményesített együttműködési formákra, így többek között Eurorégiókra, illetve Európai Területi Társulásokra (ETT-kre). Ezek közül azonban Ukrajna kevésnek a tagja. Az ukrán partnerek intenzívebb bevonása – Ukrajna európai integrációs célja mellett – sokat segítené az erősebb kohézió megteremtésében, illetve a határ menti régió összehangoltabb irányításában és területi fejlesztésében is. Mind az eurorégiók, mind az ETT-k fontos területi együttműködési kezdeményezéseket valósítanak meg a tematikus, heterogén intézkedések keretében. Korábbi tapasztalataik és igényeik alapján fontos szereplői lehetnek a kohézió erősítésének a helyi kultúra előmozdítása és a történelmi örökség megőrzése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a hulladékgazdálkodás és a katasztrófamegelőzés, az informatika, a P2P, az oktatási együttműködés terén, és számos más, a határ menti régió számára fontos területen. A kapacitások korlátozottsága, és a partneri együttműködések kialakításának nehézségei azonban újítják az ilyen szervezetek sikerességének.

Társadalmi kohézió szerinti funkcionális területek

- **Kulturális örökség hálózata:** közös és egymást kiegészítő jellemzőkkel bíró épített örökség, kulturális örökségi helyszínek, így többek között történelmi emlékek, kastélyok, paloták, szecessziós épületek, népművészeti/falusi építészeti emlékek színes, ugyanakkor egységes megjelenése, amely az idelátogatók érdeklődésére tarthat számot. Ide tartozik még a vallási helyszínekre és örökségre épülő turizmus, és a templomok (felekezettől függetlenül).
- **Természeti örökségek:** természeti értékekben gazdag területek, így különösen a különböző természetvédelmi területek, a tematikus útvonalak kiemelt helyszínei lehetnek; ezek tehát olyan hálózatszerű, határon átnyúló útvonalak, amelyek a határ két oldalán lévő látnivalókat, attrakciókat, infrastruktúrát, termékeket, szolgáltatásokat, illetve érdekelt feleket legalább egy turisztikai ág/szektor szempontjából tematikusan összekötik és területileg integrálják. Erre épülhet például aktív turizmus különböző túrázási, kerékpározási, kajakozási stb. lehetőségekkel.
- **Gyógy- és egészségturizmus funkcionális terület:** a programterületen szétszórta rengeteg termál- és ásványvízforrás található, ami kiváló kapocs lehet, ha ezeket megfelelően – együttműködésen és nem egymással versengve – hasznosítják. A különböző régiók gyógyfürdő- és gyógyturisztikai kínálata között is fellelhetőek szinergiák, amelyekből akár egy egészségmegőrző- és gyógyszolgáltatásokat nyújtó átfogó hálózat is kiépíthető.
- **Orvosegyetemek és kórházak a határ menti régióban:** az orvosegyetemek (így elsősorban az Ungvári Nemzeti Egyetem, a Debreceni Egyetem és a Pavol Jozef Šafárik Egyetem orvosi karai) olyan tudásháromszöget alkotnak, amely kiváló lehetőségeket kínál a közös kutatási tevékenységek és tudástranszfer megvalósítására. Hasonló együttműködés létrejöhet a régióban található kórházak, illetve a kórházak és az egyetemek között is, melynek keretében az addig hiányosabban működő szakterületeken is bővíthet a nyújtott szolgáltatások köre.
- **Telemedicina és távdiagnosztika szolgáltatóhelyek és együttműködési hálózat:** a program többi régiójához képest az ukrán régiókban viszonylag magasabb számban áll rendelkezésre egészségügyi személyzet, akik a telemedicina technológia alkalmazásával nagyobb területen tudnának határon átnyúló egészségügyi szolgáltatásokat nyújtani. Az egyetemek és nagyobb kórházak közötti együttműködéssel létre lehetne hozni olyan diagnosztikai központokat is, amelyek a régióban leggyakrabban előforduló betegségekre specializálódnának. Ahhoz azonban, hogy ezek az erőforrás-hatékony és modern távorvoslási kezdeményezések működjenek, olyan előkészítő tevékenységekre van szükség, mint az érzékenyítés és a tudásmegosztás, hogy az emberek megismerjék ezeket a szolgáltatásokat, és bízzanak benne, valamint eszközökbe és infrastruktúrába való befektetésre, hogy a felhasználók valóban hozzá tudjanak férni ezekhez a platformokhoz.

Társadalmi kohézióhoz kapcsolódó közös beavatkozási igények

- 4. szakpolitikai célkitűzés (PO4) i. egyedi célkitűzése: A munkanélküliség kezelése határon átnyúló szinten; Harmonizáció és együttműködés a határon átnyúló foglalkoztatás és a kapcsolódó szolgáltatások területén;
- 4. szakpolitikai célkitűzés (PO4) iii. egyedi célkitűzése: A távoli kis falvak és határ menti területek perifériára szorult közösségeinek szociális integrációja; A roma közösségek társadalmi befogadása;
- **4. szakpolitikai célkitűzés (PO4) v. egyedi célkitűzése** (egészségügy) az egyedi célkitűzésre vonatkozó indokok alapján:
 - o A leggyakoribb halálozási okok (különösen a szív- és érrendszeri, illetve a daganatos betegségek) megelőzése;
 - o Járványkezelést célzó közös eljárások kialakítása;
 - o A határon átnyúló mentés jogi, közigazgatási és technikai keretének megteremtése;
 - o Telemedicina, határon átnyúló mentőszolgálat, regionális központok;
 - o Határon átnyúló idősgondozás, ezüst gazdaság;
 - o Magas színvonalú egészségügyi ellátást nyújtó speciális központok létrehozása és fejlesztése;
 - o A meglévő intézményi háttérre épülő közös kezdeményezések és projektek;
 - o A tehetségek megnyerése és megtartása a határon átnyúló régióban, a munkavállalók részére vonzó egészségügyi karriermodell biztosítása a régióban;
- **4. szakpolitikai célkitűzés (PO4) vi. egyedi célkitűzése** (idegenforgalom és kultúra) az egyedi célkitűzésre vonatkozó indokok alapján:
 - o Határon átnyúló hálózatok és tematikus útvonalak létrehozása a kulturális örökségi helyszínek alapján;
 - o Határon átnyúló hálózatok és tematikus útvonalak létrehozása vallási helyszínek alapján, közös felújítási projektek;
 - o Az épített örökség további pusztulásának megakadályozását célzó, határon átnyúló „örökség őrség” felállítása;
 - o A kulturális turizmust támogató közös marketingstratégiák és platformok kialakítása;
 - o Határon átnyúló rendezvények és fesztiválok szervezése;
 - o Határon átnyúló tematikus útvonalak és szolgáltatások létrehozása az aktív turizmus számára (túrázás, síelés, kerékpározás, evezés stb.);
 - o Olyan hosszabb üdülési tervek készítése, amelyek a programterület minden területéről több helyszínt tartalmaznak;
 - o A termál- és ásványvízforrásokon alapuló gyógyturizmus fejlesztése;
 - o Határon átnyúló gyógyturisztikai létesítmények létrehozása;
 - o Az idegen nyelv ismeret támogatása a turizmusban és a kultúrában;
- **1. Interreg-specifiks célkitűzés (ISO1):**
 - o A határon átnyúló mentés jogi, közigazgatási és technikai keretének megteremtése;
 - o Határon átnyúló rendezvények és fesztiválok szervezése;
 - o A többnyelvűség támogatása a régióban.

1.2.2 Korábbi tapasztalatokból levont tanulságok

A **korábbi ENI CBC Program (2014–2020) első szakaszában elvégzett értékelés** olyan ajánlásokat fogalmazott meg, amelyek többsége a jelenlegi Interreg programra (2021–2027) is érvényes. Az alábbiakban bemutatott ajánlások két jól elhatárolható területre vonatkoznak (vastag betűvel jelölve):

1. Programeljárások

1.1 A késedelmek feloldása

- A folyamatok felgyorsítása
- A kedvezményezettek IMIS felhasználói képzése
- A belső kommunikáció javítása

1.2 A teljesítmény fokozása

- A projektek szigorúbb ellenőrzésének biztosítása
- A nagyszabású infrastrukturális projektek megvalósításának kiemelt ellenőrzése
- A fiókirodák fejlesztése
- Stabilabb alapokra épülő partnerségek kialakításának ösztönzése partner-értékelési rendszer alkalmazásával

- Érdemes javítani a kedvezményezettek kommunikációs kapacitását
- Javasolt a projektek határon átnyúló jellegének javítása
- Javasolt a bevált gyakorlatok példáinak népszerűsítése
- Az EUSDR hozzájárulásainak nyomon követése

2. A következő program tervezésébe beépítendő tanulságok

2.1 Stratégiai keretrendszer

- A program kiegyensúlyozottabb földrajzi lefedettségének biztosítása
- Zavartalan átmenet biztosítása a következő programra
- A jelenlegi prioritások átgondolása, felülvizsgálata
- A határ átjárhatóságának javítása a határon átnyúló infrastrukturális fejlesztések révén
- Javasolt a kiválasztott kedvezményezettek bevonása a következő program tervezésbe

2.2 Eszközök

- Az előlegfizetés gyakorlatának fenntartása
- A technikai segítségnyújtás költségvetésének átgondolt megtervezése
- Javasolt a stratégiai projektek támogatása a továbbiakban is
- Kisprojekt-alap alkalmazása

A **helyi érdekeltek** határon átnyúló programokkal kapcsolatos **tapasztalatainak és meglátásainak** kiaknázását nagyban segítette, hogy a tervezési folyamat keretében az érdekeltekkel konzultációra került sor. Az elsődleges cél az volt, hogy a helyi érdekelt felektől több lényeges kérdésben információkat gyűjtsenek, így többek között az előző programmal kapcsolatos véleményükről; az új programmal kapcsolatos preferenciáikról; a meglévő potenciális projektötletekről és a program keretében alkalmazható eszközökről, illetve megoldásokról.

A programban való részvétel során az érdekeltek két nagyobb, inkább strukturális jellegű problémát emeltek ki: a szükséges önerő hiányát, és a pályázati eljárás során tapasztalt késedelmet. Emellett problémaként említették még a partnerek hiányát, a támogatott tevékenységek nem megfelelő körét, és a szervezeten belüli kapacitáshiányt (ezen belül is főként a nyelvtudás hiányát).

Több válaszadó vélte úgy, hogy az adminisztrációs eljárás túl bonyolult, így a projektek előkészítése időigényes és aránytalanul sok munkaórát igényel, ami hosszadalmas jóváhagyási folyamattal is párosul. Ezzel összefüggésben szintén komoly problémaként merült fel, hogy a jelentéstétel hónapjában érvényes átváltási árfolyamon számolandóak el a költségek. Az is nehézséget jelent, hogy a pályázati eljárás során nincs lehetőség a szakmai bírálókkal való konzultációra, és a meglátásaik megosztására.

A felmérés arra kívánt fényt deríteni, hogy a válaszadók szerint a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI CBC Program 2014-2020 (a továbbiakban: ENI HU-SK-RO-UA) prioritásai megfelelnek-e a programterület területi igényeinek. Az egyes prioritások értékelésénél a válaszadók egy 1-től 4-ig terjedő skálán pontozhattak, és lehetőségük volt azt is jelezni, hogy a prioritás megalapozott értékeléséhez nem rendelkeznek elegendő információval. A „TO3-P1: A helyi kultúra és történelmi örökség népszerűsítése a turisztikai funkciókra támaszkodva” az a prioritás, amely a helyi igényeket a legjobban tükrözi, mivel a többihez képest kiemelkedő, 3,24-es értékelést kapott. A második legjobb értékelést a TO8-P1 (Katasztrófák kezelése) kapta (3,08), a harmadik helyen pedig a TO6-P1 (Környezetvédelem) végzett (3,05).

A kérdőívet kitöltőknek a nagyszabású infrastrukturális projektek megvalósítását is értékelniük kellett egy 1-től 4-ig terjedő skálán. A válaszadók nagy általánosságban elégedettek voltak ezzel az eszközzel, mivel annak megfelelőségét 3,26-ra értékelték. Volt olyan kérdés is, amely a válaszadók általános véleményét kívánta felmérni a három innovatív eszköz alkalmazásának hatékonyságáról. Az országos szintű válaszok azt mutatják, hogy a Kisprojekt-alap – amit általánosan 3,55 pontra értékelték – mind a négy országban közel azonos népszerűségnek örvend.

Az Európai Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) által javasolt „**Interreg NEXT Stratégiai programozás 2021-2027**” című közös dokumentum szerint a belső ETE-programokhoz képest az EU külső határaitra vonatkozó jelen program jóval összetettebb feladatokat kell, hogy megvalósítson. A korábbi programozási időszakokban az ilyen programok késedelmet szenvedtek, ami jelentősen csökkentette a tényleges megvalósításra rendelkezésre álló időt. Az orientációs mellékletben a 4. szakpolitikai célkitűzést (az oktatásra, az egészségügyre, a társadalmi befogadásra összpontosítva) és a 2. szakpolitikai célkitűzést (az éghajlatváltozásra, a természeti kockázatokra, a biológiai sokféleségre és a természeti erőforrásokra összpontosítva) és az 1. Interreg specifikus célkitűzést tartották a leginkább támogatandó területeknek a programokon keresztül, amelyek a programstratégiában is megjelennek, mint kiválasztott támogatási területek a jövőre tekintettel.

Az „**ENI CBC 2014-2020 programokat vizsgáló Eredményorientált monitoring (ROM) gyakorlat**” arra a következtetésre jutott, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni az ENI CBC egyedülálló irányítási modelljének széles körű kommunikációjára annak érdekében, hogy az uniós és nemzeti érdekeltek és döntéshozók figyelmét széles körben felhívják rá. A ROM-jelentés egyes megállapításait és ajánlásait a program és a partnerországokban működő érdekelt felek is megerősítették a Technikai Támogatás az ENI CBC Programok Végrehajtásához és Menedzsmentjéhez (a továbbiakban: TESIM) által 2019. áprilisában, az ENI CBC éves rendezvényén indított konzultáció keretében. Ennek alapján az egyszerűsített eljárások és szabályok, a megfelelő pénzügyi elosztás és az egyéb eszközökkel/kezdemenyezésekkel fennálló szinergiák megerősítése a sikeres végrehajtás kulcsfontosságú területei.

1.2.3 Szinergiák a makroregionális stratégiákkal

Az EU Duna Régió Stratégiája (EUSDR) egyike annak a négy makroregionális stratégiának, amelyek az Európai Bizottság által elfogadott és az Európai Tanács által jóváhagyott európai területi együttműködési célkitűzés megvalósítását célozzák meg. A makroregionális stratégia integrált keretet nyújt ahhoz, hogy a 14 ország – ezen belül a Tagállamok (pl. Magyarország, Szlovákia és Románia) – és a nem uniós országok (pl. Ukrajna) nemzeti közötti együttműködés megerősödhesen.

Az Interreg NEXT Program és az EUSDR közötti kapcsolat szinergiaelemzése az „EUSDR beépítése az uniós alapokba. Átfogó eszköz.” című dokumentum alapján készült. Az átfogó eszköz kialakítására azért volt szükség, hogy az EUSDR-t teljes mértékben be lehessen építeni az uniós alapokba.

Javasolt egyedi célkitűzések → Az EUSDR prioritási területei ↓	PO2-SO4 éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és kockázatmegelőzés	PO2-SO7 biológiai sokféleség és a környezetszennyezés csökkentése	PO4-SO5 az egészségügyi ellátás egyenlő igénybevételének lehetősége	PO4-SO6 kultúra és fenntartható idegenforgalom	ISO1-2 Intézményi együttműködés
PA 1a Belvízi hajóutak					
PA 1b Közúti-vasúti-légi közlekedés kapcsolódása				+	+
PA 2 Több fenntartható energia ösztönzése					+
PA 3 A kultúra és idegenforgalom, Emberek egymással való kapcsolatteremtésének ösztönzése				++	
PA 4 A vízminőség helyreállítása és fenntartása	++	++			
PA 5 Környezeti kockázatok kezelése	++	+			
PA 6 A biodiverzitás, a táj, levegő- és talajminőség megőrzése	+	++			
PA 7 Tudásalapú társadalom fejlesztése kutatás, oktatás és információs technológiák által					+
PA 8 A vállalkozások versenyképességének támogatása, beleértve a klaszterek fejlesztését					+

Javasolt egyedi célkitűzések → Az EUSDR prioritási területei ↓	PO2-SO4 éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és kockázatmegelőzés	PO2-SO7 biológiai sokféleség és a környezetszennyezés csökkentése	PO4-SO5 az egészségügyi ellátás egyenlő igénybevételének lehetősége	PO4-SO6 kultúra és fenntartható idegenforgalom	ISO1-2 Intézményi együttműködés
PA 9 Befektetés az emberi erőforrásokba és készségekbe			+		
PA 10 Az intézményrendszer kibővítése és az együttműködés és megerősítése			++		++
PA 11 Együttműködés és a biztonság előmozdításában, valamint a szervezett és súlyos bűnözés elleni küzdelemben					

Ezen tematikus szinergiák esetében a program az alábbi eszközök közül egy vagy több alkalmazásával megkönnyítheti a Duna-stratégia célkitűzéseinek végrehajtását: A makroregionális stratégiák (MRS) tekintetében kedvező kiválasztási kritériumok, célzott pályázati felhívások, transznacionális komponens bevonása, közös vagy összehangolt pályázati felhívás, kiegészítő projektek, projektek címkézése.

1.2.4 Szinergiák egyéb finanszírozási programokkal és eszközökkel

Az **uniós programok** célja, hogy hozzájáruljanak az uniós és nemzetközi szinten megvalósítható, több országra és régióra kiterjedő közös tevékenységekhez. Ezek a finanszírozási források minden tagállamra vonatkoznak: Szlovákiára, Magyarországra és Romániára. Ukrajna részvétele a programban és jogosultsága a támogatásokra korlátozott, hisz Ukrajna nem EU-s tagállam. Ugyanakkor az Ukrajnával kötött Társulási Megállapodás 2017. szeptemberi hatályba lépésének köszönhetően olyan együttműködési területek jöttek létre vagy erősödtek meg, mint a kül- és biztonságpolitika, az igazságszolgáltatás, a szabadságjogok és biztonság (ideértve a migrációt is), az adózás, az államháztartás irányítása, a tudomány és a technológia, az oktatás és az információs társadalom. Az Ukrajnában elérhető legfontosabb uniós szintű programok az Erasmus+ program és a Horizont Európa Program. Az Ukrajnának nyújtott uniós szintű hozzájárulások közé tartozik továbbá az Európa Ház program (szakmai, kulturális és ifjúsági csereprogramok, művészeti együttműködés), az EU4Business kezdeményezés és az ukrán energiahatékonysági alap. Mindezek mellett lényeges az a széleskörű támogatás is, amit az ukrán kormányzati reformok élveznek a decentralizációs (U-LEAD with Europe), a korrupcióellenes (EUACI), a jogállamisági (PRAVO), a közigazgatási reform (EU4PAR) és az államháztartás irányítása (EU4PFM) programokon keresztül. Az Európa együtt (Team Europe) kezdeményezés keretében az EU a COVID-19 okozta veszélyhelyzet kezeléséhez olyan segélycsomagot bocsájtott kifejezetten Ukrajna rendelkezésére, amely már meglévő és új alapok kombinációjával kívánt konkrét segítséget nyújtani. A segítségnyújtás érintette többek között az egészségügyi ágazatot, a vészhelyzeti szükségleteket, a civil társadalmat, valamint a KKV-kat és a kisüzemi gazdaságokat is. A

jövőben a LIFE program fontos lehet a zöld fejlesztések szempontjából (Ukrajna kifejezte érdeklődését a programban való részvétel iránt).

Érdemes figyelembe venni a résztvevő országok NUTS III régióit lefedő **határon átnyúló és transznacionális együttműködési programokat**. Az ezen programokban kijelölt célkitűzések állhatnak összhangban a HU-SK-RO-UA programban meghatározottakkal. A lehetséges átfedések áttekintéséhez, az alábbi táblázat bemutatja azokat a határkapcsolatokat, amelyek befolyásolják az adott programok közös prioritásainak megvalósítását.

Megye	Programok					DTP	Central Europe
	HU-SK	RO-HU	RO-UA	SK-PL	PUB		
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	+					+	+
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	+	+				+	+
Máramaros megye			+			+	
Szatmár megye		+	+			+	
Szucsáva megye			+			+	
Kassa megye	+			+		+	+
Eperjes megye				+		+	+
Csernyivci megye			+			+	
Ivano-frankivszk megye			+		+	+	
Kárpátalja megye			+		+	+	

Harmadszor, a lista kiegészíthető olyan nemzeti fejlesztési tervekkel is, amelyek összhangban állnak a program egyedi célkitűzéseinek általános tartalmával. Ezek további finanszírozási lehetőségeket kínálhatnak, és biztosíthatják a programterület határon átnyúló fejlesztéseinek belföldi, nemzeti részét, csakúgy, mint a közös határon átnyúló funkcionális területeket.

A nemzeti szinttel kapcsolatban érdemes megemlíteni az Országjelentéseket (OJ). Az éghajlatváltozással kapcsolatban a tematikus fókusz a kockázatmegelőzésre összpontosul, főként a transznacionális jelentőségű folyók menti árvizekhez kapcsolódóan. Az alkalmazkodás minden országra vonatkozik. Az OJ-k mindegyike említi a szennyezés csökkentését és a víztestek védelmét, különösen a román jelentésben. A magyar és szlovák jelentésben is a levegő minősége áll a középpontban. A védett területek kezelési és megőrzési intézkedéseinek támogatása nemzetközi szinten kiemelt jelentőséggel bír Romániát illetően. Szlovákia és Románia ajánlásokat kapott az ipari területek rehabilitációjára. Az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés minden OJ-ben kiemelt figyelmet kap, különösen a hátrányos helyzetűek és a szolgáltatások területi egyenlőtlenségei csökkentése érdekében. Különbségek vannak abban, hogy melyik ellátási formát kell leginkább támogatni (pl. alacsony). A kultúra és a turizmus mérsékelten jelenik meg az OJ-ekben; csak az adott régiók endogén potenciáljaira fókuszálva ragadható meg. Csak a magyar OJ-ben van kifejezetten megfogalmazva, hogy a nem városi területeken támogatni szükséges a turisztikai régiók beruházásait. Magyarország OJ-ében javasolt az integrált fejlesztéssel kapcsolatos határon átnyúló tevékenységek támogatása. Mindhárom dokumentumban valamilyen módon megemlíti a hátrányos helyzetű területeket, a gazdasági hanyatlás területeit.

Horizontális elvek

A Programon belüli valamennyi intézkedés tiszteletben tartja az alapvető jogok, a férfiak és nők közötti egyenlőség, az esélyegyenlőség, a diszkriminációmentesség horizontális elveit, a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény szerint a fogyatékkal élő személyek jogait és a fenntartható fejlődés elősegítését, az ENSZ fenntartható fejlődési céljait a projekt-előkészítés,

végrehajtás és nyomon követési időszakban. A horizontális elvek kötelezőek és értékelésre kerülnek. A pályázókat arra ösztönzik, hogy olyan projekteket készítsenek, amelyek konkrét intézkedéseket irányoznak elő a horizontális elvek értékeinek előmozdítására és népszerűsítésére.

Továbbá a CPR 9. cikkének (4) bekezdésével és (10) preambulumbekkezdésével összhangban a „ne okozzon jelentős kárt” (DNSH) elvének való megfelelés érdekében a 2. fejezetben meghatározott valamennyi típusú intézkedést külön-külön értékelték, a vizsgálat eredménye szerint azok mindegyike kompatibilis a DNSH elvvel. A Program a klímacélok támogatása tekintetében kb. 30%-ot tervez elérni, hasonlóan a biodiverzitási célok esetében is.

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat mind a 4 országban nemzeti nyelven zajlott a jogszabályoknak megfelelően, a jelentés és a mellékletei a Program mellékletét képezik.

A Program végrehajtása során az IH támogatja a közbeszerzések stratégiai használatát a szakpolitikai célkitűzések támogatására. A kedvezményezetteket arra kell ösztönözni, hogy több minőségre vonatkozó és életciklusköltség kritériumot használjanak, s amennyiben megoldható, környezetvédelmi és társadalmi szempontokat is be kell építeniük az eljárásaikba.

A Program fontolóra veszi az Új Európai Bauhaus kezdeményezés népszerűsítését, melyről az IH/JS tájékoztatja az MC-t, valamint lehetőséget biztosít a Program megvalósítás során annak alkalmazására.

1.3. A szakpolitikai célkitűzések és az Interreg-specifikus célkitűzések kiválasztásának indokolása, a kapcsolódó prioritások, egyedi célkitűzések és támogatási formák, adott esetben a határon átnyúló infrastruktúra hiányzó összekapcsolásainak kezelésével

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés c) pont

1. táblázat

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés vagy Interreg-specifikus célkitűzés	Kiválasztott egyedi célkitűzés	Prioritás	A kiválasztás indokolása
PO2	iv) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakockázatok megelőzése, valamint az ellenállóképesség előmozdítása, figyelembe véve az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket	Egy ellenálló és zöld határrégió	<p>1.prioritás: A közös természeti értékek védelme és kezelése releváns a programterületen belül. A természetvédelmi területek határokon átnyúlnak, a fajok és élőhelyek pedig a közigazgatási határokon átnyúlnak. A központi és nagy tájak, biogeográfiai régiók közösek, de értékeik és kihívásaik nagyon hasonlóak. A kármegelőzésnek és a közös kockázatkezelésnek határokon átnyúló jelentősége van. E kihívások kezeléséhez megnövelt kapacitásra van szükség.</p> <p>Egyedi célkitűzés: A régió a globális átlagosnál nagyobb mértékben van kitéve az éghajlatváltozás negatív következményeinek. Ezért összehangolt fellépésre van szükség az éghajlatváltozás hatásainak időben és hatékonyan végrehajtott mérséklésére. A klímaváltozás következtében a régióra jellemző természeti katasztrófák intenzitása növekedhet, de újak is megjelenhetnek.</p> <p>Valamennyi résztvevő országot érintik a Tisza vízgyűjtőterületét érintő természeti és ember okozta katasztrófák.</p> <p>A természeti katasztrófák közül a hidrológiai események és az éghajlattal kapcsolatos katasztrófák bírnak a legnagyobb határon átnyúló jelentőséggel. Közös probléma, hogy ez a terület Európa egyik legárvízvesélyesebb régiója. Öt megyében 1998 óta összesen több mint 20 árvízi eseményt regisztráltak. Ugyanakkor további 5 megye (Borsod-Abaúj-Zemplén, Ivano-frankivszi, Kassa, Eperjes, Szabolcs-Szatmár-Bereg) is az árvíz által súlyosan érintett területek minősül Európában. Eddig számos határon átnyúló árvízkezelési projektet hajtottak végre. Ezeket a kezdeményezéseket folytatni kell, és a korábbi eredmények alapján újakat kell kidolgozni.</p>

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés vagy Interreg-specifikus célkitűzés	Kiválasztott egyedi célkitűzés	Prioritás	A kiválasztás indokolása
			<p>Ezen események mellett az éghajlatváltozással fokozódó időjárási szélsőségek is számos területet érintenek aszály, jégeső, viharok, erdőtüzek és geofizikai katasztrófák formájában a programterületen. A Kárpátok, valamint a Pannon-síkság és a kontinentális tájak is hasonló, a klímaváltozáshoz köthető kihívásokkal szembesülnek az egyes határon átnyúló régiókban. A kármegelőzés és a közös kockázatkezelés határon átnyúló jelentőséggel bír. A természeti és az ember okozta tényezők együttesen gyakran okoznak olyan pusztító katasztrófákat, amelyek legalább két ország régióit érintik. A heves esőzések miatt a folyókba kerülő szennyező anyagok, különösen a Tisza és mellékfolyói esetében (pl. a cianidszennyezés vagy az extrém sókoncentráció) gyors reagálást, valamint a tudás és a kapacitások megosztását igénylik.</p> <p>Ez az egyedi célkitűzés élvezzi a második legnagyobb támogatást az érdekeltek körében a területi igényeknek való megfelelése miatt.</p> <p>Ezen egyedi célkitűzés keretében támogatott lesz a projektek finanszírozása.</p>
PO2	vii.) a természet, a biológiai sokféleség és a zöld infrastruktúrák védelmének és megóvásának fokozása, többek között a városi térségekben, valamint valamennyi szennyezési forma csökkentése	Egy ellenálló és zöld határrégió	<p>A közös természeti értékek védelme és kezelése több szempontból is fontos a programterületen belül. A természetvédelmi területek gyakran nyúlnak át a határokon, de a fajok és élőhelyek (különösen a Kárpátok és a vízi élőhelyek esetében) sem a közigazgatási határoknak megfelelően települnek. A központi és nagyobb kiterjedésű tájak, biogeográfiai régiók – így különösen a Kárpátok vagy a Pannon-síkság – több állam területén helyezkednek el, természeti értékeik és az ezekhez kapcsolódó kihívások pedig nagyon hasonlóak. A különbözőképpen szabályozott, minősített és védett területek kezelése, a természet- és környezetvédelmi tevékenységek összehangolása, az ökológiai folyosók és zöld infrastruktúrák fejlesztése továbbra is komoly erőfeszítéseket igényel a partnerektől. A biológiai sokféleséget különösen az erdőpusztulás, az illegális fakitermelés, az invazív fajok terjedése, a talajromlás és a kiszáradás fenyegetik.</p>

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés vagy Interreg-specifikus célkitűzés	Kiválasztott egyedi célkitűzés	Prioritás	A kiválasztás indokolása
			<p>Az ember okozta katasztrófák hatása gyorsan terjed, és egyre inkább fokozódik is a régióban, mivel a terület hidrogeográfiai és biogeográfiai jellemzői – a Kárpátok erdői, a vízgyűjtő területek – jelentős mértékben határon átnyúlóak. Ilyen szempontból különösen a levegő és a víz szennyezése jelent súlyos problémát. Az ember okozta szennyezések terjedése kifejezetten súlyos problémákat okozhat a víztestek közvetítésével (például a Tisza felső szakaszának szennyezése jó eséllyel áttérjed a folyó alsó szakaszaira is), és bizonyos ipari tevékenységek (bányászat, kohászat stb.) káros hatásai is áttérjednek a határokon. A megoldatlan kommunális hulladékkezelés és szennyvízkezelés miatti vízszennyezés is kiemelten fontos terület.</p> <p>Az érdekelt felek részéről a felmérés során megfogalmazott vélemények alapján ehhez az egyedi célkitűzéshez tartoznak leginkább olyan beavatkozások, amelyek széleskörű támogatást élveznek a tekintetben, hogy az adott prioritás mennyire fedile a határ menti térség területi igényeit. A leggyakrabban említett témák a hulladékkezeléssel kapcsolatosak, ezen belül is a folyók szennyezésével. Hasonlóan fontos témák a természeti értékeknek, a fajok és élőhelyek megőrzésének, valamint a határokon átnyúló védett területek létrehozásának kérdései. A válaszadók hangsúlyozták még a konkrét közös fejlesztési és gazdálkodási projektek és tervek kidolgozásának, valamint a hatóságok és más állami szervek együttműködésének szükségességét.</p> <p>Ezen egyedi célkitűzés keretében támogatott lesz a projektek finanszírozása.</p>
PO4	v) az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása, és az egészségügyi rendszerek ellenállóképességének növelése – ideértve az alapellátást is –, valamint az intézményesített ellátásról a családi alapú és a közösségi alapú ellátásra való átállás előmozdítása	Egy egészséges és vonzó határregió	<p>A 2. prioritás a társadalmi jólét és a lakosság inkluzív növekedésének javítását célozza. Az egészségügy helyzete más szinten okoz aggodalmat, amelyre a program nem tud teljes körűen reagálni, de egyes részterületeken előrelépést lehet elérni. A szív- és érrendszeri betegségek a vezető halálokok közé tartoznak minden régióban, és bebizonyosodott, hogy a humán epidemiológiai veszélyek kockázatának csökkentése kötelező. A fenntartható turizmus jelentős mértékben hozzájárulhat a klaszterterület gazdaságához, köszönhetően az UNESCO-örökség részét képező helyszíneknek és számos kiemelkedő természeti szépségű helyszíneknek.</p>

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés vagy Interreg-specifikus célkitűzés	Kiválasztott egyedi célkitűzés	Prioritás	A kiválasztás indokolása
			<p>Egyedi célkitűzés: A viszonylag alacsony várható élettartam rávilágít arra, hogy az egészségfejlesztés és a megelőzés terén közös fellépésekre van szükség. Figyelmet érdemel az egészségügyi együttműködés, hiszen az egészség megőrzése és a hatékony kezelés létfontosságú a lakosság számára. A határokon átnyúló együttműködés elengedhetetlen a tudáscsere, a közös képzések, a telemedicinába történő befektetések stb. terén. A szív- és érrendszeri betegségek és a daganatok a vezető halálokok közé tartoznak. Az egészségügy, a határon átnyúló betegellátás és a sürgősségi mentés közös szervezésében számos jogi-adminisztratív akadályt kell megoldani. A határokon átnyúló mentés és a mentők szabad mozgása fontos megvitatott téma. A program segít azonosítani az akadályokat, partneri kapcsolatokat építeni, prevenciók tevékenységeket fejleszteni, valamint egészséggel kapcsolatos szociális programokat fejleszteni. Fontos értékelés, hogy az egészségügyi intézmények régió belüli eloszlása egyenetlen, ami akadályozza az egészségügyi infrastruktúrához és szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést. A felmérés rámutatott, hogy szükséges az orvosi infrastrukturális eszközök, felszerelések, ismeretek terjesztése, megosztása. A COVID-19 világjárvány rávilágított az együttműködés fontosságára a sürgősségi ellátás megoldásában. A hasonló helyzetekre közös felkészülésre, intézményesített tapasztalatcserére van szükség egy regionális vagy globális világjárvány vagy egyéb tömeges egészségügyi veszélyhelyzet kezelésében. A felmérés kimutatta, hogy a különböző prevenciók programok, kampányok segítenék a lakosság tudásának és felelősségének növelését. Az egyének saját egészségükre való odafigyelése, beleértve a rendszeres szűrővizsgálatokon való részvételt, javíthatna többek között a szív- és érrendszeri betegségekre vonatkozó statisztikákon. Ezen egyedi célkitűzés keretében támogatott lesz a projektek finanszírozása.</p>
PO4	vi) a kultúra és a fenntartható idegenforgalom szerepének erősítése a gazdaság helyreállításában, valamint a társadalmi befogadás és a szociális innováció ösztönzésében	Egy egészséges és vonzó határrégió	A kultúra és a turizmus a régió gazdasági fejlődésének és növekedésének fontos hajtóereje lehet, mivel a kulturális gyökerek és örökség – a világörökségi helyszínek (pl. ősbükkös, fatemplomok), a közös történelmi múlt – a fesztiválok és kulturális rendezvények gazdagsága, és az élénk kulturális élet is számos hasonlóságot mutatnak.

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés vagy Interreg-specifikus célkitűzés	Kiválasztott egyedi célkitűzés	Prioritás	A kiválasztás indokolása
			<p>A programterület tehát kifejezetten alkalmas lehet kulturális, vallási, öko- és egészségturizmushoz kapcsolódó közös idegenforgalmi termékek fejlesztésére. Ehhez az ágazatban elengedhetetlen a történelmi hagyományok és építészeti értékek széles körű és átfogó megőrzése és fejlesztése.</p> <p>Ugyanennyire fontos a programterület határon átnyúló idegenforgalmi infrastruktúrájára és szolgáltatási kínálatára jellemző hiányosságok pótlása is, mivel a turizmus jelenleg viszonylag alacsony számú úticélra koncentrálódik, miközben régiók egy része, különösen Ukrajnában, nem tudja megfelelően kiaknázni az adottságait. A közös elemek ellenére, a programterületen még mindig komoly kiegyensúlyozatlanságot látunk a természeti és kulturális örökségének hasznosítása terén. S habár a terület nagy részén az idegenforgalom jelentős növekedésének tendenciája jellemző, a vendégéjszakák számának növelése továbbra is kihívást jelent.</p> <p>A marketing- és információszolgáltatási tevékenységek megerősítése szintén kiemelt fejlesztési igényként szerepel; új turisztikai irányokat, rekreációs, történelmi, kulturális és természeti eseményeket és erőforrásokat kell népszerűsíteni.</p> <p>Ezen a téren a korábbi programban pozitív tapasztalatokkal zárult az együttműködés.</p> <p>Érdemes lenne tovább erősíteni az idegenforgalom és a kultúra szerepét a sokszínű társadalom kialakításában, hisz míg a régió egy része kivételes látóvalókkal rendelkezik, addig a kevésbé látogatott, jellemzően határ menti területeken nagy a szegénységben vagy fogyatékkal élő emberek aránya.</p> <p>A webináriumok szavazatai alapján az együttműködési lehetőségek közül a legfontosabbnak a biztonságos turizmust célzó együttműködést tartották a Covid-19 utáni időszakban, ami minden ország számára egyformán fontosnak tűnik. Az idegenforgalom egyike azoknak az ágazatoknak, amelyeket a koronavírus járvány a legsúlyosabban érintett, ezért a szektor mielőbbi kilábalása a válságból különösen fontos.</p> <p>Ezen egyedi célkitűzés keretében támogatott lesz a projektek finanszírozása.</p>

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés vagy Interreg-specifikus célkitűzés	Kiválasztott egyedi célkitűzés	Prioritás	A kiválasztás indoklása
ISO1	b) hatékony közigazgatás erősítése a jogi és közigazgatási együttműködés, valamint az állampolgárok, a civil szervezetek és intézmények közötti együttműködés elősegítésével, különösen a határ régiókban fennálló jogi és egyéb akadályok felszámolása céljából	Egy együttműködő határ régió	<p>A 3. Prioritás és az egyedi célkitűzés kiválasztásának indoklása: Az Európai Területi Társulások (ETT-k) és Eurorégiók kiváló példái annak, hogy milyen együttműködés valósítható meg a regionális és helyi önkormányzatok, különösen pedig a települési önkormányzatok között. A program hozzájárulhat azoknak a problémáknak a megoldásához is, amelyet az érdekeltek a programban való részvétel során leggyakrabban tapasztalnak: a szervezetre jellemző kapacitáshiányt és a partner(ek) hiányát. A célkitűzés azt hivatott kifejezni, hogy a Program középpontjában a résztvevők közötti tapasztalatcsere és kapacitásépítés áll.</p> <p>Míg a kiválasztott célkitűzésekhez tartozó tevékenységek egy része megvalósítható egy témák szerint csoportosított (tematikus) keretrendszerben, sok olyan együttműködési igényt látunk, amely nem illeszkedik ezekhez a célkitűzésekhez. Mégis kívánatos lenne az együttműködés fokozása ezeken a területeken is. Az ilyen projektek jellemzően kis léptékűek és sokfélék, így témakörönként csoportosítva őket nem elegendő számúak egy külön egyedi célkitűzéshez. Az ISC (Interreg-specifikus célkitűzés) hozzájárulhat ahhoz, hogy erősödjön az együttműködés az érintettek számára fontos területeken, így többek között a települések közötti határon átnyúló együttműködés, a K+F+I és a magas hozzáadott értékű termékek létrehozása, a vállalkozók együttműködésével és az intelligens szakosodási stratégiákkal kapcsolatos kapacitásépítés és tudástranszfer, az oktatási együttműködés, valamint a kulturális együttműködés és a polgárok együttműködése (P2P) terén. Ennek megvalósítására a legalkalmasabb az 1. ISC b pontja, amely lehetővé teszi a partnerek széles körének részvételét az együttműködésben.</p>

Kiválasztott szakpolitikai célkitűzés vagy Interreg-specifikus célkitűzés	Kiválasztott egyedi célkitűzés	Prioritás	A kiválasztás indokolása
			<p>Ráadásul az egyedi célkitűzés egyik fő célja azoknak a jogi és adminisztratív akadályoknak a meghatározása és megszüntetése, amelyek jelenleg gátolják az együttműködést, a határon átnyúló mentéstől kezdve a határon átnyúló közlekedésfejlesztésen át a határellenőrzésig. Az összehangolt megoldások, valamint a megerősített és új együttműködési formák tematikus fókusz nélkül is jelentősen javítanák az egész terület általános kohézióját az olyan közös kihívások feloldásával, illetve közös lehetőségek kiaknázásával, mint a KKV-k és a vállalkozások fejlesztése, a vállalkozói szellem és a digitalizáció, az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások, az oktatás – így különösen a szakképzés – a marginalizált közösségek integrációja, a közlekedésfejlesztés koordinálása, a határőrizeti és vámügyi szolgáltatások hatékonyabb működtetése. Ezen egyedi célkitűzés keretében támogatott lesz a projektek finanszírozása.</p>

2. Prioritások

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés d) és e) pont

2.1. Egy ellenálló és zöld határrégió

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés d) pont

Szövegmező [300]

2.1.1. iv. egyedi célkitűzés: az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakockázatok megelőzése, valamint az ellenállóképesség előmozdítása, figyelembe véve az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont

2.1.1.1 Kapcsolódó tevékenység típusok, és várt hozzájárulásuk az említett egyedi célkitűzésekhez, valamint adott esetben a makroregionális stratégiákhoz és a tengermedence-stratégiákhoz

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont i. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont ii. alpont

Az alábbiakban bemutatott intézkedéstípusok azzal járulnak hozzá az egyedi célkitűzés megvalósításához, hogy növelik a régió felkészültségét és ellenálló képességét az olyan természeti veszélyekkel szemben, mint az árvizek, aszályok, szélsőséges hőmérséklet (például hóhullámok), földcsuszamlások, és a folyókon levonuló jég, és az olyan ember okozta katasztrófákkal szemben, mint az ipari balesetek, illetve erdőtűzök. Az intézkedések várhatóan hozzájárulnak majd az éghajlatváltozás hatásainak enyhítéséhez is.

1.1. Intézkedéstípusok

Közös fellépés az éghajlatváltozás és az emberi tevékenység természetire gyakorolt hatásának mérséklése érdekében: közös infrastruktúra-fejlesztési projektek technikai előkészítése és közérdekű infrastruktúra-fejlesztési projektek végrehajtása

Az Intézkedéstípus célja, hogy ösztönözze olyan célzott fejlesztések végrehajtását, amelyek hozzájárulnak az érintett intézményeknek az ember okozta és természeti fenyegetésekre és katasztrófákra, valamint az éghajlatváltozás káros hatásaira való reagálóképességének növeléséhez.

A tevékenységek – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- *infrastruktúra-fejlesztési projektek megvalósítása a természeti és ember okozta fenyegetésekre és/vagy katasztrófákra, valamint az éghajlatváltozás (meglévő vagy potenciális) negatív hatásaira való felkészültség növelése érdekében, ideértve az alábbiakat is*

- *Közös beavatkozások és megelőzési tevékenységek, amelyek célja az éghajlatváltozás miatt gyakoribbá váló szélsőséges időjárási viszonyok hatásainak enyhítése (pl. árvizek megelőzése, az árvizekkel és erdőtűzökkel kapcsolatos vészhelyzetek megelőzése és az azokra történő reagálás, víztározás az aszályok hatásainak csökkentésére, a határon átnyúló felszínalatti víztestek monitorozása és védelme);*

- *Közös beavatkozások és megelőzési tevékenységek a természeti és ember okozta környezeti kockázatok mérséklésére, ideértve különösen az erdők védelmét (pl. erdőtelepítési programokkal, az erdők éghajlatváltozással szembeni védelmére hozott közös intézkedésekkel, természetközeli erdőgazdálkodással – erdőművelési intézkedések, erdővédelem, erdő infrastruktúra, az*

illegális fakitermelés elleni közös fellépéssel, stb.), a határon átnyúló vizek kémiai állapotának javítását, a intervenciós kapacitás növelését pl. ipari balesetek esetén, stb.

- *Speciális monitoring és figyelmeztető rendszerek, valamint együttműködési protokollok kialakítása, amelyek lehetővé teszik a regionális intézmények számára a természeti katasztrófák, az ember okozta incidensek, az éghajlatváltozás káros hatásainak hatékony előrejelzését, nyomon követését és kezelését.*

1.2. Intézkedéstípusok

Közös figyelemfelkeltő és ismeretterjesztő tevékenységek, illetve tudásmegosztás az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a kockázatmegelőzés területén a tájékozottság, a felkészültség és a megelőzés javítása érdekében

Az Intézkedéstípus célja, hogy a helyi intézmények, illetve a társadalom formális és informális csoportjai nagyobb kapacitással, az egyének pedig tágabb ismeretekkel rendelkezzenek a természeti és ember okozta katasztrófák valamint az éghajlatváltozás káros hatásainak felismeréséhez és kezeléséhez.

A tevékenységek – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- *Közös képzési és tudásmegosztási intézkedések az érintett nemzeti és határon átnyúló szervezetek, helyi és regionális önkormányzatok, közintézmények, iskolák, valamint civil szervezetek (NGO-k) szervezeti kapacitásának növelésére;*
- *Figyelemfelkeltő kampányok és ismeretterjesztő rendezvények, amelyek az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatoknak súlyosan kitett határ menti területek lakóinak különféle csoportjait (idősebbek, tanulók, illetve vállalkozások mint helyi mezőgazdasági termelők) célozzák meg;*
- *Közös adatgyűjtési eszközök kidolgozása és közös adatbázisok létrehozása elsődleges adatforrások alapján;*
- *Közös ismeretterjesztő rendezvények gyermekek és fiatal felnőttek számára, például kirándulások, előadások, iskolai rendezvények, közös szabadtéri programok, valamint az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó tematikus táborok. Az ilyen típusú tevékenységek kiegészíthetők olyan horizontális elemekkel, amelyek a konkrét területen támogatják az együttműködést, így különösen: a részt vevő diákok számára kínált kölcsönös nyelvtanulási programokkal, vagy a „digitális higiénáról” (vagyis az internetes eszközök és források biztonságos használatáról stb.) szóló foglalkozásokkal.*

Az intézkedéstípusokon belül, a támogatásra jogosult tevékenységek kiegészíthetők helyi és regionális szintű partnerségen alapuló kockázatkezelési, kockázatmegelőzési, klímaváltozási stratégiákkal és cselekvési tervekkel, amennyiben azok a projekt fókuszához szorosan kapcsolódnak. Bármely stratégia és cselekvési terv kidolgozása csak abban az esetben támogatható, ha az érintett partnerek bevonásával készül, akik elkötelezettek ezen stratégiák és tervek jövőbeni megvalósítása mellett.

A fent vázolt Intézkedéstípusok az EU Duna Régió Stratégia 2020. április 6-ai Bizottsági Munkadokumentum Tervben (a továbbiakban: Cselekvési terv (2020)) meghatározottak szerint az EU Duna Régió Stratégia (EUSDR) alábbi célkitűzéseinek eléréséhez járulnak hozzá:

Az EUSDR 5. prioritási területe – „A környezeti kockázatok kezelése” – célként határozza meg többek között

- a vízhiányból és az aszályokból eredő kihívások kezelését – összhangban a 2015. évi aktualizált Duna Vízugyjtó-gazdálkodási Tervben (DVGT), valamint a Duna vízgyűjtő területén 2015-ben bekövetkezett aszályok hatásairól szóló jelentésben (kiadása 2016-ban várható) meghatározottakkal, illetve a az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás terén folyó tevékenységekkel,
- a 2015-ben az EU árvízvédelmi irányelvvel összhangban elfogadott Duna árvíz-kockázat-kezelési terv végrehajtásának folyamatos támogatását és fejlesztését annak érdekében, hogy 2021-ig jelentősen csökkenjen az árvíz-kockázati események száma, figyelembe véve az éghajlatváltozás lehetséges hatásait és az alkalmazkodási stratégiákat is, valamint
- a Duna-régióban jellemző katasztrófakockázatok felmérésének támogatását; a katasztrófákkal szembeni ellenállóképesség és felkészültség, illetve a katasztrófaelhárítási tevékenységeket támogató intézkedések ösztönzését az Európai Unió polgári védelmi mechanizmusával összhangban.

Az INTERACT és az ESPON program esetében:

Hivatkozás: 17. cikk (9) bekezdés c) pont i. alpont

Egyetlen kedvezményezett vagy a kedvezményezettek korlátozott listájának meghatározása és az odaítélési eljárás

Nem alkalmazandó.

2.1.1.2 Mutatók

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont ii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iii. alpont

2. táblázat: Tevékenység mutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító [5]	Mutató	Mértékegység [255]	Mérföldkő (2024) [200]	Végző cél (2029) [200]
1	iv)	RCO87	Határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	Szervezetek száma	0	45
1	iv)	RCO116	Közösen kidolgozott megoldások	Megoldások száma	0	8
1	iv)	RCO 84	Közösen kidolgozott és projektekben megvalósított kísérleti tevékenységek	Kísérleti tevékenységek száma	0	7

3. táblázat: Eredménymutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító	Mutató	Mértékegység	Kiindulási érték	Tárgyév	Végző cél (2029)	Adatforrások	Megjegyzések
1	iv)	RCR84	Projekt lezárást követően határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	Szervezetek száma	0	2021	34	monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés	
1	iv)	RCR104	Szervezetek által kidolgozott vagy továbbfejlesztett megoldások	Megoldások száma	0	2021	6	monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés	

2.1.1.3 Fő célcsoportok

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iv. alpont

Az intézkedések fő célcsoportjai:

- a program területén működő állami és részben állami intézmények, valamint elsősorban a környezet- és természetvédelem, a vízgazdálkodás, az erdészet és a katasztrófavédelem területén működő intézmények azzal, hogy részt vesznek az intézkedések megvalósításában, és bevezetik a projektek keretében kidolgozott megoldásokat, fejlesztve ezzel saját ismereteiket és ellenállóképességüket.

A partnerség elvét követve a programterület számos szereplőjének lehetősége lesz arra, hogy kedvezményezettként hozzájáruljon a fenti tevékenységekhez. A célcsoportok tehát – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- Helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok, ideértve a környezetvédelmi, vízgazdálkodási és katasztrófavédelmi szakhatóságokat is.
- állami vagy részben állami területi ügynökségek, például helyi vagy regionális fejlesztési ügynökségek, környezetvédelmi szövetségek vagy energiaügynökségek.
- regionális és helyi szinten működő érdekcsoportok, beleértve a civil szervezeteket (NGO-kat) is
- állami vagy magán felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek
- állami vagy magán oktatási intézmények, függetlenül attól, hogy intézményi formában működnek-e

2.1.1.4 Célzott egyedi területek, ideértve az integrált területi beruházás, a közösségvezérelt helyi fejlesztés és egyéb területi eszközök tervezett felhasználását

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iv. alpont

Az intézkedések a teljes programterületen végrehajtásra kerülnek. A különösen érintett területek a pályázati felhívásoknál megjelölésre kerülnek és előnyt élveznek. Integrált területi beruházás, közösségvezérelt helyi fejlesztés, illetve egyéb területi eszköz nem kerül felhasználásra.

2.1.1.5 Pénzügyi eszközök tervezett felhasználása

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont v) alpont

Pénzügyi eszköz felhasználására nem kerül sor.

2.1.1.6 Az uniós program forrásainak indikatív bontása beavatkozástípus szerint

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont vi. alpont és 17. cikk (9) bekezdés c) pont v. alpont

4. táblázat: 1. dimenzió – beavatkozási terület

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
1	NDICI CBC	iv)	058	3 597 102,23
1	NDICI CBC	iv)	059	3 597 102,23
1	NDICI CBC	iv)	060	3 597 102,23
1	NDICI CBC	iv)	064	1 498 792,6
1	NDICI CBC	iv)	067	1 815 826,19

5. táblázat: 2. dimenzió – finanszírozási forma

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
1	NDICI CBC	iv)	01	14 105 925,48

6. táblázat: 3. dimenzió – területi végrehajtási mechanizmus és területi fókusz

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
1	NDICI CBC	iv)	33	14 105 925,48

2.1.2. vii) egyedi célkitűzés: a természet, a biológiai sokféleség és a zöld infrastruktúrák védelmének és megóvásának fokozása, többek között a városi térségekben, valamint valamennyi szennyezési forma csökkentése

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont

2.1.2.1 Kapcsolódó tevékenység típusok, és várt hozzájárulásuk az említett egyedi célkitűzésekhez, valamint adott esetben a makroregionális stratégiákhoz és a tengermedence-stratégiákhoz

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont i. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont ii. alpont

Az alábbiakban bemutatott intézkedéstípusok azzal járulnak hozzá az egyedi célkitűzés megvalósításához, hogy támogatják a természeti értékek és a régió biológiai sokféleségének védelmét és kezelését, valamint ösztönzik a határ menti terület levegője, talaja és vizei szennyezésének csökkentését. Az intézkedés elsősorban a nem megfelelően kezelt kommunális hulladékok által okozott vízszennyezés, a megszűnt ipari és bányászati területeken jellemző talajszennyezés, a határon átnyúló felszín alatti víztestek szennyezettsége, valamint a közlekedésből származó levegőszennyezés kezelésére irányul.

2.1. Intézkedéstípusok

A természeti területek fenntartható fejlődését biztosító közös kezdeményezések: közös infrastruktúra-fejlesztési projektek technikai előkészítése és közérdekű infrastruktúra-fejlesztési projektek végrehajtása

A tevékenységek – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- A természetes élőhelyek rekonstrukcióját/védelmét, helyreállítását vagy revitalizációját célzó közös beavatkozások, amelyek kifejezett célja a helyi és regionális ökoszisztémák védelme és helyreállítása,

erdő genetikai erőforrások védelme, a biológiai sokféleség megőrzése, és az élőhelyek összekapcsolódásának javítása.

- Tanösvények létrehozása a természetben, amelyek valamilyen módon (akár földrajzilag, akár tematikusan) összekapcsolják a határokat;

- Őshonos fajok visszatelepítése a határon átnyúló élőhelyekre, és az invazív fajok visszaszorítása;

- A szennyezés forrásainak feltérképezésére és/vagy a levegő, talaj vagy víz különböző szennyezési forrásoktól és szennyezőanyagoktól való megtisztítására szolgáló korszerű megoldások kifejlesztésére indított közös beavatkozások

- Olyan speciális közös monitoring rendszerek kialakítása, amelyek lehetővé teszik a regionális intézmények számára a környezeti elemek és a biológiai sokféleség állapotában bekövetkező változások hatékony előrejelzését, nyomon követését és kezelését, ideértve egyebek mellett a szennyezésre figyelmeztető mechanizmusok kidolgozását vagy határokon átnyúló erdőnyilvántartást.

2.2. Intézkedéstípusok

Közös figyelemfelkeltő és ismeretterjesztő tevékenységek, illetve tudásmegosztás a természetvédelem és biológiai sokféleség témájában

Az Intézkedéstípus célja, hogy a helyi intézmények, illetve a társadalom formális és informális csoportjai nagyobb kapacitással, az egyének pedig tágabb ismeretekkel rendelkezzenek a természeti értékek és a biológiai sokféleség, az ökológiai megközelítések és hálózatok fontosságának megértéséhez és kezeléséhez. A megvalósított intézkedések eredményeként várhatóan nagyobb határon átnyúló kapacitás áll majd rendelkezésre a környezeti elemek – elsősorban a felszíni és felszín alatti víztestek, a talaj és a levegő – szennyezésének csökkentését vagy éppen megszüntetését eredményező tényezők, mechanizmusok, potenciális eszközök és intézkedések feltérképezéséhez. A tevékenységek – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

Tájékoztató kampányok, társadalmi események, online rendezvények szervezése a természeti erőforrások fenntartható használatáról,

- Olyan közös figyelemfelkeltő programok elindítása, melyek célja a környezettudatosság fejlesztése, az emberi fogyasztás és egyéb emberi tevékenységek hatásának hangsúlyozása a természetes élőhelyek romlásában, és a környezettudatos viselkedések széleskörű elterjesztése.

- Közös képzési és tudásmegosztási intézkedések a környezet- és természetvédelem területén, amelyek célja az érintett nemzeti és határon átnyúló szervezetek, helyi és regionális közintézmények (beleértve adott esetben a közigazgatási intézményeket is) valamint a civil szervezetek szervezeti kapacitásának bővítése.

- Közös ismeretterjesztő rendezvények gyermekek számára, például kirándulások, előadások, iskolai rendezvények, közös szabadtéri programok (pl.: túrák, táborozás, madármegfigyelés), valamint a természetvédelemhez kapcsolódó tematikus táborok. Az ilyen típusú tevékenységek kiegészíthetők olyan horizontális elemekkel, amelyek a konkrét területen támogatják az együttműködést, így különösen: a részt vevő diákok számára kínált kölcsönös nyelvtanulási programokkal, vagy a „digitális higiénia” (vagyis az internetes eszközök és források biztonságos használatáról stb.) szülő foglalkozásokkal.

- Közös adatgyűjtési eszközök kidolgozása és közös adatbázisok létrehozása elsődleges adatforrások alapján;

Az intézkedéstípusokon belül, a támogatásra jogosult tevékenységek kiegészíthetők helyi és regionális szintű partnerségen alapuló kockázatkezelési, fenntartható fejlődéssel és biológiai sokféleséggel kapcsolatos stratégiákkal és cselekvési tervekkel, amennyiben azok a projekt fókuszához szorosan kapcsolódnak. Bármely stratégia és cselekvési terv kidolgozása csak abban az esetben támogatható, ha

az érintett partnerek bevonásával készül, akik elkötelezettek ezen stratégiák és tervek jövőbeni megvalósítása mellett.

A fent vázolt Intézkedéstípusok a Cselekvési tervben (2020) meghatározottak szerint az EU Duna Régió Stratégia (EUSDR) alábbi célkitűzéseinek eléréséhez járulnak hozzá:

A 6. prioritási terület – „A biodiverzitás, a táj, valamint a levegő- és talajminőség megőrzése” célként határozza meg többek között

- a Natura 2000 területek, vagy egyéb védett területek kezelésének fejlesztését transznacionális együttműködések és kapacitásbővítés révén.
- a Duna-régióban előforduló és az uniós természetvédelmi jogszabályok hatálya alá tartozó fajok és élőhelyek állapotromlásának megállítására irányuló erőfeszítések fokozását, és különösen a dunai tokfélék életképes populációinak biztosítására irányuló, folyamatban lévő tevékenységek folytatását.
- az inváziós fajok (IAS) betelepítésének és terjedésének csökkentését a Duna-régióban
- a Zöld és Kék infrastruktúra-elemek fenntartását és helyreállítását integrált területfejlesztéssel és természetvédelmi tervezéssel.
- a talajminőség javítását és/vagy fenntartását a Duna-régióban
- a levegőszennyezés csökkentését a Duna-régióban.

Az INTERACT- és az ESPON program esetében:

Hivatkozás: 17. cikk (9) bekezdés c) pont i. alpont

Egyetlen kedvezményezett vagy a kedvezményezettek korlátozott listájának meghatározása és az odaítélési eljárás

Nem alkalmazandó..

2.1.2.2 Mutatók

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont ii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iii. alpont

2. táblázat: Tevékenység mutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító [5]	Mutató	Mértékegység [255]	Mérföldkő (2024) [200]	Végső cél (2029) [200]
1	vii)	RCO87	Határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	<i>Szervezetek száma</i>	0	42
1	vii)	RCO116	Közösen kidolgozott megoldások	<i>Megoldások száma</i>	0	8
1	vii)	RCO84	Közösen kidolgozott és projektben megvalósított kísérleti tevékenységek	<i>Kísérleti tevékenységek száma</i>	0	5

3. táblázat Eredménymutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító	Mutató	Mértékegység	Kiindulási érték	Tárgyév	Végső cél (2029)	Adatforrások	Megjegyzések
1	vii)	RCR84	Projekt lezárást követően határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	<i>Szervezetek száma</i>	0	2021	32	<i>monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés</i>	
1	vii)	RCR104	Szervezetek által kidolgozott vagy továbbfejlesztett	<i>Megoldások száma</i>	0	2021	6	<i>monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés</i>	

			megoldások						
--	--	--	------------	--	--	--	--	--	--

2.1.2.3 Fő célcsoportok

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iv. alpont

Az intézkedések fő célcsoportjai:

- a program területén működő állami és részben állami intézmények, valamint elsősorban a környezetvédelem (levegő-, talaj- és vízvédelem) területén működő intézmények azzal, hogy részt vesznek az intézkedések megvalósításában, és bevezetik a projektek keretében kidolgozott megoldásokat, fejlesztve ezzel saját ismereteiket és ellenállóképességüket

A partnerség elvét követve a programterület számos szereplőjének lehetősége lesz arra, hogy kedvezményezettként hozzájáruljon a fenti tevékenységekhez. A célcsoportok tehát – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- Helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok, ideértve a környezetvédelmi, és vízgazdálkodási szakhatóságokat is.
- állami vagy részben állami területi ügynökségek, például helyi vagy regionális fejlesztési ügynökségek, környezetvédelmi szövetségek
- regionális és helyi szinten működő érdekcsoportok, beleértve a civil szervezeteket (NGO-kat) is
- állami vagy magán felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek
- állami vagy magán oktatási intézmények, függetlenül attól, hogy intézményi formában működnek-e

2.1.2.4 Célzott egyedi területek, ideértve az integrált területi beruházás, a közösségvezérelt helyi fejlesztés és egyéb területi eszközök tervezett felhasználását

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iv. alpont

A tevékenységek a teljes programterületen megvalósíthatóak.

A biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása tekintetében különös figyelmet kell fordítani a régió érzékeny és védett területeire, így elsősorban a nemzeti parkokra, illetve a Natura 2000 területekre – amelyek a transznacionális biotóp-hálózat központi elemei –, valamint az ezeket összekötő területekre, mivel ezek kulcsfontosságúak a védett területek és biotópok határon átnyúló összekapcsolhatóságához, illetve az ökoszisztéma-szolgáltatások javításához. Hasonlóképpen kiemelten kell kezelni az olyan védettség alatt nem álló, de kiemelt természeti értékekkel rendelkező területeket is, amelyek kifejezetten nagy környezeti terhelésnek vannak kitéve, és/vagy alkalmasak lehetnek a régió biodiverzitásának helyreállítására. Integrált területi beruházás, közösségvezérelt helyi fejlesztés, illetve egyéb területi eszköz nem kerül felhasználásra.

2.1.2.5 Pénzügyi eszközök tervezett felhasználása

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont v) alpont

Pénzügyi eszközök felhasználására nem kerül sor.

2.1.2.6 Az uniós program forrásainak indikatív bontása beavatkozástípus szerint

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont vi. alpont és 17. cikk (9) bekezdés c) pont v. alpont

4. táblázat: 1. dimenzió – beavatkozási terület

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
1	NDICI CBC	vii)	079	11 284 740,18

5. táblázat: 2. dimenzió – finanszírozási forma

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
1	NDICI CBC	vii)	01	11 284 740,18

6. táblázat: 3. dimenzió – területi végrehajtási mechanizmus és területi fókusz

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
1	NDICI CBC	vii)	33	11 284 740,18

2.2. Egy egészséges és vonzó határrégió

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés d) pont

Szövegmező [300]

2.2.1. v) egyedi célkitűzés: az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása és az egészségügyi rendszerek ellenállóképességének növelése – ideértve az alapellátást is –, valamint az intézményesített ellátásról a családi alapú és a közösségi alapú ellátásra való átállás előmozdítása

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont

2.2.1.1 Kapcsolódó tevékenység típusok, és várt hozzájárulásuk az említett egyedi célkitűzésekhez, valamint adott esetben a makroregionális stratégiákhoz és a tengermedence-stratégiákhoz

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont i. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont ii. alpont

Az alábbiakban bemutatott intézkedéstípusok azzal járulnak hozzá az egyedi célkitűzés megvalósításához, hogy lehetővé teszik az egészségügyi ágazatban érdekelt felek kapacitásainak bővítését, és ezzel járványok és vészhelyzetek esetén a hatékonyabb közös, határon átnyúló fellépést, illetve a digitális technológiák bevezetésével, és közös egészségügyi szűrőprogramok kialakításával javítják az egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségét.

3.1. Intézkedéstípusok

A közös járványügyi fellépés és a mentőszolgálatok határon átnyúló működésének jogi, közigazgatási és technikai keretének megteremtése

Az Intézkedéstípus célja, hogy megteremtse a nemzeti egészségügyi ellátórendszerek szereplőinek érdemi együttműködéséhez szükséges keretfeltételeket. E cél elérésre a következő tevékenységek lehetnek célszerűek:

- *közös adatgyűjtési és adatharmonizációs eljárások kidolgozása, valamint összesített adatbázisok létrehozása;*

- *tanulmányok készítése az együttműködés jogi, közigazgatási és technikai akadályainak elhárítására alkalmas megoldások, valamint közös eljárások és protokollok meghatározására és kidolgozására.*
- *az együttműködési folyamatok és protokollok kialakítása, értelmezése, tesztelése és továbbfejlesztése témakörében képzések, workshopok és egyéb kooperatív tréningek lebonyolítása*

3.2. Intézkedéstípusok

A járványügyi együttműködést és a mentőszolgálatok határon átnyúló működését segítő beruházások

Az intézkedéstípus célja, hogy beruházási támogatást nyújtson a járványok elleni közös fellépéshez és a mentőszolgálatok határon átnyúló működéséhez kapcsolódó közös szolgáltatásnyújtás kísérleti teszteléséhez és működtetéséhez szükséges infrastrukturális fejlesztésekhez (beleértve az épületek felújítását és a berendezések beszerzését). E cél elérésre a következő tevékenységek lehetnek célszerűek:

- *infrastrukturális fejlesztések, beleértve az egészségügyi intézmények épületrészeinek felújítását és az eszközbeszerzést is*
- *a szolgáltatás-minőség javításához kapcsolódó információ- és tapasztalatcserét lehetővé tevő képzések, workshopok és egyéb kooperatív tréningek*

3.3. Intézkedéstípusok

A digitális technológiák alkalmazási körének bővítése az egészségügyben és az egészségfejlesztésben

Az Intézkedéstípus célja, hogy ösztönözze a telemedicina megoldások és a digitális technológiák használatát az egészségügyben és az egészségfejlesztésben, és ezzel javítsa az orvosi, illetve egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségét. Az intézkedés megvalósításával várhatóan létrejöhetnek olyan határon átnyúló szakmai együttműködési hálózatok, amelyek a távdiagnosztikai, konzultációs vagy orvosi felügyeleti szolgáltatások nyújtásában digitális technológiára támaszkodnak és közösen kidolgozott eljárások és protokollok alapján működnek; illetve megvalósulhatnak olyan kísérleti beruházások, amelyek kisebb léptékű eszközbeszerzést, elsősorban a szükséges berendezések beszerzését teszik lehetővé. A megoldások várhatóan a lehetséges beavatkozási területek széles skáláját fedik le, mint például a ritka betegségek kezelésének közös népszerűsítése, vagy az olyan széles körben elterjedt betegségek megelőzése, mint például a túlsúly vagy a 2-es típusú cukorbetegség.

A szolgáltatásokhoz való hozzáférést a veszélyeztetett csoportok számára is az érintett csoportok igényeihez igazodó figyelemfelkeltő és képzési elemekkel segítik elő. E cél elérésre a következő tevékenységek lehetnek célszerűek:

- *célzott megvalósíthatósági tanulmányok készítése arról, hogy milyen körben lehetséges a digitális technológiák határon átnyúló alkalmazása az egészségügyben és az egészségfejlesztésben*
- *az együttműködési folyamatok és protokollok kialakítása, értelmezése, tesztelése és továbbfejlesztése témakörében képzések, workshopok és egyéb kooperatív tréningek lebonyolítása*
- *kiseb léptékű infrastrukturális beruházások (ideértve az egészségügyi intézmények épületrészeinek felújítását és az eszközbeszerzéseket is) a közös szolgáltatások kísérleti tesztelésének és működtetésének megvalósításához.*

3.4. Intézkedéstípusok

Egészségügyi szűrőprogramok és egészségfejlesztési programok bevezetése

Az Intézkedéstípus célja, hogy felhívja a figyelmet a betegségek (különös tekintettel a szív- és érrendszeri betegségek) megelőzésének lehetőségeire, valamint az egészségfejlesztés fontosságára, módszereire és az ezekhez szükséges készségekre, és egyúttal növelje az egészségmegőrzés hatékonyságát a régióban. A szolgáltatások elérhetőségét a veszélyeztetett csoportok számára is az érintett csoportok szükségleteihez igazodó figyelemfelkeltő és képzési elemekkel, valamint igényekre szabott programok kialakításával segítik elő. E cél elérésre a következő tevékenységek lehetnek célszerűek:

- helyi és regionális egészségügyi szűrőprogramok tervezése és végrehajtása
- helyi és regionális figyelemfelkeltő- és képzési programok megvalósítása az egészségmegőrzés és az egészségfejlesztés területén
- készségfejlesztő- és képzési programok kialakítása az egészségmegőrzés és az egészségfejlesztés területén
- infrastrukturális beruházások (ideértve az egészségügyi intézmények épületrészeinek felújítását és az eszközbeszerzéseket is) a közös programok tesztelésének és működtetésének megvalósításához.

Az INTERACT- és az ESPON program esetében:

Hivatkozás: 17. cikk (9) bekezdés c) pont i. alpont

Egyetlen kedvezményezett vagy a kedvezményezettek korlátozott listájának meghatározása és az odaítélési eljárás

Nem alkalmazandó.

2.2.1.2 Mutatók

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont ii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iii. alpont

2. táblázat: Tevékenység mutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító [5]	Mutató	Mértékegység [255]	Mérföldkő (2024) [200]	Végző cél (2029) [200]
2	v)	RCO116	Közösen kidolgozott megoldások	Megoldások száma	0	7
2	v)	RCO87	Határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	Szervezetek száma	0	51
2	v)	RCO84	Közösen kidolgozott és projektekben megvalósított	Kísérleti tevékenységek száma	0	14

			kísérleti tevékenységek			
--	--	--	----------------------------	--	--	--

3. táblázat: Eredménymutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító	Mutató	Mértékegység	Kiindulási érték	Tárgyév	Végző cél (2029)	Adatforrások	Megjegyzések
2	v)	RCR104	Szervezetek által kidolgozott vagy továbbfejlesztett megoldások	Megoldások száma	0	2021	5	monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés	
2	v)	RCR84	Projekt lezárást követően határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	Szervezetek száma	0	2021	38	monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés	

2.2.1.3 Fő célcsoportok

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iv. alpont

Az intézkedések fő célcsoportjai:

Az egészségügyi szolgáltatásokat nyújtó állami és részben állami intézmények (kórházak, járóbeteg ellátást nyújtó intézmények), valamint az intézkedésben való részvétellel, illetve az intézkedés keretében kidolgozott megoldások alkalmazásával az egészségügyi és egészségfejlesztési szolgáltatásokat nyújtó nem állami, nonprofit szolgáltatók a határ menti régióban.

A partnerség elvét követve a programterület számos szereplőjének lehetősége lesz arra, hogy kedvezményezettként hozzájáruljon a fenti tevékenységekhez. A célcsoportok tehát – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- Helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok, ideértve az egészségügyi és egészségfejlesztési szakhatóságokat is
- állami vagy részben állami területi ügynökségek, például helyi vagy regionális fejlesztési ügynökségek,
- regionális és helyi szinten működő civil szervezetek (NGO-k)
- állami vagy magán felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek
- állami vagy magán oktatási intézmények, függetlenül attól, hogy intézményi formában működnek-e

2.2.1.4 Célzott egyedi területek, ideértve az integrált területi beruházás, a közösségvezérelt helyi fejlesztés és egyéb területi eszközök tervezett felhasználását

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iv. alpont

A tevékenységek a teljes programterületen megvalósíthatóak. Integrált területi beruházás, közösségvezérelt helyi fejlesztés, illetve egyéb területi eszköz alkalmazására nem kerül sor.

2.2.1.5 Pénzügyi eszközök tervezett felhasználása

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont v) alpont

Pénzügyi eszközök felhasználására nem kerül sor.

2.2.1.6 Az uniós program forrásainak indikatív bontása beavatkozástípus szerint

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont vi. alpont és 17. cikk (9) bekezdés c) pont v. alpont

4. táblázat: 1. dimenzió – beavatkozási terület

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
2	NDICI CBC	v)	128	3 996 780,25
2	NDICI CBC	v)	129	3 697 021,73
2	NDICI CBC	v)	131	1 898 470,62
2	NDICI CBC	v)	132	1 692 467,58

5. táblázat: 2. dimenzió – finanszírozási forma

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
2	NDICI CBC	v)	01	11 284 740,18

6. táblázat: 3. dimenzió – területi végrehajtási mechanizmus és területi fókusz

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
2	NDICI CBC	v)	33	11 284 740,18

2.2.2. vi) egyedi célkitűzés: a kultúra és a fenntartható idegenforgalom szerepének erősítése a gazdaság helyreállításában, valamint a társadalmi befogadás és a szociális innováció ösztönzésében

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont

2.2.2.1 Kapcsolódó tevékenység típusok, és várt hozzájárulásuk az említett egyedi célkitűzésekhez, valamint adott esetben a makroregionális stratégiákhoz és a tengermedence-stratégiákhoz

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont i. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont ii. alpont

Az alábbiakban bemutatott intézkedéstípusok azzal járulnak hozzá az egyedi célkitűzés megvalósításához, hogy előmozdítják a kulturális együttműködést, és a régió kulturális és természeti, valamint épített örökségének kiaknázására támaszkodva bővítik a környezetileg és társadalmilag fenntartható turisztikai kínálatot.

4.1. Intézkedéstípusok

Kapacitásfejlesztés adatgyűjtés, tudásmegosztás és képzések révén

Az Intézkedéstípus célja, hogy növelje az érintett helyi irányítási intézmények, illetve a társadalom formális és informális csoportjai és a turizmusban érintett szolgáltatók kapacitását a turizmussal kapcsolatos szolgáltatások fenntarthatóbb és magasabb színvonalon történő ellátásához. E cél elérésre a következő tevékenységek lehetnek célszerűek:

- *elsődleges adatok gyűjtése, beleértve az adatok harmonizálására szolgáló módszerek kidolgozását és közös adatbázisok létrehozását is*
- *közös látogató- és eszközfigyelő rendszerek kialakítása és bevezetése*
- *közös képzési és tudásmegosztási intézkedések az érintett nemzeti és határon átnyúló szervezetek, helyi és regionális önkormányzatok, valamint civil szervezetek (NGO-k) szervezeti tudásának növelésére*
- *képzések az idegenforgalmi ágazatban érdekeltek részére a környezeti-, társadalmi- és pénzügyi fenntarthatóság, a minőségi szabványok, az egészségügyi szabályozások és az idegenforgalomra vonatkozó általános együttműködési megközelítések témakörökben.*
- *tanulmányok, alkalmazott kutatások, valamint stratégiai és cselekvési tervek kidolgozása a régió természeti és kulturális örökségét képező értékek kiaknázásának módjaira és lehetőségeire vonatkozóan, a fenntartható turizmus révén*

4.2. Intézkedéstípusok

Közös turisztikai termékek, így különösen határon átnyúló hálózatok és útvonalak fejlesztése

Az Intézkedéstípus célja, hogy segítsen a turisztikai látványosságokból határon átnyúló hálózatokat megtervezni, létrehozni és ezek működtetését megszervezni, továbbá hogy közös eszközök biztosításával lehetővé tegye e hálózatok népszerűsítését és elérését. E cél elérésre a következő tevékenységek lehetnek célszerűek:

- *közös turisztikai termékek és közösen nyújtott szolgáltatások (szolgáltatási csomagok) előkészítése (konceptióalkotás, tervezés és szervezés), beleértve a határon átnyúló tematikus útvonalak, valamint a látnivalók és szolgáltatások hálózatának előkészítését is.*
- *olyan infrastruktúra-beruházások (ideértve a műszaki tervezést, megvalósíthatósági elemzést és megvalósítást is), amelyek elengedhetetlenek a közös, illetve hálózatba kapcsolt kulturális és természeti örökségi helyszínek márkaidentitásának kialakításához, a szolgáltatások minőségének egységesítéséhez, valamint ezen helyszínek kerékpárral való megközelíthetőségéhez*
- *olyan infrastruktúra-beruházások (ideértve a műszaki tervezést, megvalósíthatósági elemzést és megvalósítást is), amelyek célja*
 - *a kulturális örökség épített elemeinek helyreállítása, korszerűsítése vagy átalakítása, hogy kortárs kulturális helyszíneként vagy turisztikai látványosságként lehessen őket használni*
 - *a kulturális vagy természeti örökséghez tartozó új vagy meglévő turisztikai helyszínek elérhetőségének javítása, ideértve a helyszínek akadálymentes megközelíthetőségét, digitális útmutatók, oktatóanyagok, bemutatók és egyéb digitális tájékoztató anyagok elérhetővé tételét, például a helyszíneken nyújtott többnyelvű szolgáltatások formájában, vagy olyan mobilitási ajánlatok elérhetővé tételét, mint „az utolsó kilométer problémájára kínált*

megoldások”, az igény szerinti mobilitás, vagy a tömegközlekedés és a látóvalók kerékpáros összeköttetésének javítását.

- Közös marketingplatformok létrehozása a látóvalók, szolgáltatások és hálózatok számára (ahol biztosított az ajánlatok elhelyezése, foglalási rendszer stb.)
- Olyan helyi egészségügyi szabályozások és folyamatok kialakításának támogatása, amely egy esetleges járványhelyzetben az idegenforgalom valamennyi szereplőjének egészségét biztosítja

4.3. Intézkedéstípusok

A helyi és regionális kulturális és művészeti együttműködés ösztönzése

Az Intézkedéstípus célja, hogy megőrizze és gazdagítsa a közös kulturális hagyományokat – beleértve a közösségi sport hagyományokat is -, egyszersmind ösztönözze új közös kulturális és művészeti termékek létrehozását. E cél elérésre a következő tevékenységek lehetnek célszerűek:

- *közös kulturális és művészeti rendezvények szervezése, vagy termékek létrehozása, ideértve a helyi kulturális hagyományok megőrzésére és fejlesztésére, vagy a közösségi szintű sportra épülő rendezvényeket és termékeket is*
- *a kulturális együttműködést és a kultúrák közötti párbeszédet ösztönző képzések, workshopok és egyéb kooperatív tréningek*
- *kulturális és közösségi sport közinfrastruktúra beruházások a kulturális örökség és közösségi sport hagyományok megőrzését és fejlesztését célzó törekvésekhez kapcsolódóan*

4.4. Intézkedéstípusok

Kísérleti intézkedések, melyek célja a társadalmi innováció ösztönzése, és a társadalom kiszolgáltatott csoportjainak bevonása a kulturális tevékenységekbe, turisztikai szolgáltatásokba és projektekbe

Az Intézkedéstípus célja, hogy támogassa olyan kooperatív és innovatív megközelítések kidolgozását és tesztelését, amelyekkel a kulturális tevékenységek és idegenforgalmi szolgáltatások helyben – így különösen a kevésbé fejlett és periférikus területeken – is nyújthatóak, és a kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó polgárok ezekbe bevonhatóak. E cél elérésre a következő tevékenységek lehetnek célszerűek:

- *Innovatív helyi projektek kiválasztása, megvalósítása és nyomon követése*

A fent vázolt Intézkedéstípusok a Cselekvési tervben (2020) meghatározottak szerint az EU Duna Régió Stratégia (EUSDR) alábbi célkitűzéseinek eléréséhez járulnak hozzá:

A 3. prioritási terület – „A kultúra és az idegenforgalom, valamint az emberek egymással való kapcsolatteremtésének előmozdítása” célként határozza meg az alábbiakat:

I. Fenntartható idegenforgalom kialakítása fenntartható turisztikai formák (zöld turisztikai termékek és fenntartható mobilitási megoldások) kifejlesztésével, valamint a kulturális örökség és a természeti értékek fenntartható megőrzésének, védelmének, megismertetésének és korszerű értelmezésének biztosításával;

II. A tudomány, a kutatás és az új technológiák alkalmazása a kultúra, a turizmus és az emberek közötti kapcsolatok területén a fenntartható turizmus és a kulturális/természeti örökség harmonizált monitoringrendszerének megvalósításával; valamint a legjobb gyakorlatok megosztása és a kapcsolatépítés ösztönzése a.) A művészetek, ezen belül a kortárs művészetek területén, b.) A kulturális és kreatív ágazatok és a turisztikai ágazat között, a kapcsolódások és szinergiák kiaknázásával;

III. A kulturális örökség hasznosítása, népszerűsítése és védelme, többek között a Duna-régió fontos európai turisztikai célpontként való pozicionálása, és ennek érdekében a KKV-k, valamint az állami- és a magánszféra részvételével kialakított partnerségek ösztönzése arra, hogy kiváló minőségű termékeket, infrastruktúrát, innovatív turisztikai megoldásokat, és kulturális eseményeket hozzanak létre; valamint a képzett munkaerő, az oktatás és a készségfejlesztés támogatása, hogy az idegenforgalom és a kultúra területén is fenntartható munkahelyek jöhessenek létre.

Az INTERACT- és az ESPON program esetében:

Hivatkozás: 17. cikk (9) bekezdés c) pont i. alpont

Egyetlen kedvezményezett vagy a kedvezményezettek korlátozott listájának meghatározása és az odaítélési eljárás

Nem alkalmazandó.

2.2.2.2 Mutatók

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont ii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iii. alpont

2. táblázat: Tevékenység mutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzések	Azonosító [5]	Mutató	Mértékegység [255]	Mérföldkő (2024) [200]	Végző cél (2029) [200]
2	vi)	RCO87	Határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	Szervezetek száma	0	75
2	vi)	RCO116	Közösen kidolgozott megoldások	Megoldások száma	0	13
2	vi)	RCO84	Közösen kidolgozott és projektekben megvalósított kísérleti tevékenységek	Kísérleti tevékenységek száma	0	11

3. táblázat: Eredménymutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító	Mutató	Mértékegység	Kiindulási érték	Tárgyév	Végző cél (2029)	Adatforrás	Megjegyzések
-----------	-------------------	-----------	--------	--------------	------------------	---------	------------------	------------	--------------

2	vi)	RCR104	Szervezetek által kidolgozott vagy továbbfejlesztett megoldások	Megoldások száma	0	2021	10	monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés	
2	vi)	RCR84	Projekt lezárást követően határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	Szervezetek száma	0	2021	39	monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés	

2.2.2.3 Fő célcsoportok

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iv. alpont

Az intézkedések fő célcsoportjai:

Az intézkedésben való részvétellel, illetve az intézkedés keretében kidolgozott megoldások alkalmazásával azok az állami, magán- és civil (NGO) szervezetek, valamint magánszemélyek, akik a határ menti régióban turisztikai szolgáltatásokat nyújtanak.

Alapvetően minden olyan jogalany lehetséges kedvezményezett, amely képes hozzájárulni a fenti intézkedésekhez. A célcsoportok tehát – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- A helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok
- Állami kulturális intézmények
- civil és szakmai szövetségek, így különösen a hivatásos művészek és az önszerveződő („alulról szerveződő”) művészeti egyesületek
- Érdekcsoportok (beleértve a civil szervezeteket)
- Felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek
- Oktatási intézmények, képzési központok és iskolák
- Gazdaság- és területfejlesztési intézmények (megyei és regionális fejlesztési ügynökségek)
- Nemzeti statisztikai hivatalok

2.2.2.4 Célzott egyedi területek, ideértve az integrált területi beruházás, a közösségvezérelt helyi fejlesztés és egyéb területi eszközök tervezett felhasználását

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iv. alpont

A tevékenységek a teljes programterületen megvalósíthatóak. Területi eszközök alkalmazására nem kerül sor.

2.2.2.5 Pénzügyi eszközök tervezett felhasználása

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont v) alpont

Pénzügyi eszközök felhasználására nem kerül sor.

2.2.2.6 Az uniós program forrásainak indikatív bontása beavatkozástípus szerint

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont vi. alpont és 17. cikk (9) bekezdés c) pont v. alpont

4. táblázat: 1. dimenzió – beavatkozási terület

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
2	NDICI CBC	vi)	165	4 701 975,16
2	NDICI CBC	vi)	166	4 701 975,16
2	NDICI CBC	vi)	167	4 701 975,16

5. táblázat: 2. dimenzió – finanszírozási forma

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
2	NDICI CBC	vi)	01	14 105 925,48

6. táblázat: 3. dimenzió – területi végrehajtási mechanizmus és területi fókusz

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
2	NDICI CBC	vi)	33	14 105 925,48

2.3. Egy együttműködő határrégió

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés d) pont

Szövegmező [300]

2.3.1. b): hatékony közigazgatás erősítése a jogi és közigazgatási együttműködés, valamint az állampolgárok, a civil szervezetek és intézmények közötti együttműködés elősegítésével, különösen a határrégiókban fennálló jogi és egyéb akadályok felszámolása céljából

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont

2.3.1.1 Kapcsolódó tevékenység típusok, és várt hozzájárulásuk az említett egyedi célkitűzésekhez, valamint adott esetben a makroregionális stratégiákhoz és a tengermedence-stratégiákhoz

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont i. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont ii. alpont

5.1. Intézkedéstípusok

Intézményi együttműködés az állami és a civil szervezetek között

Az alábbiakban bemutatott intézkedéstípusok azzal járulnak hozzá az egyedi célkitűzés megvalósításához, hogy együttműködési lehetőséget biztosítanak a partnerek széles köre számára olyan témákban, amelyek nem részei a program tematikus koncentrációjának, de amelyek mégis csak relevánsak a programterületen, különösen a későbbi együttműködési témák feltárása szempontjából.

Az ilyen típusú intézkedéseken belül a régió gazdasági teljesítményének növelése érdekében kiemelt hangsúlyt kap a határon átnyúló együttműködés fokozása, főként a következők révén:

- operatív hálózatok (például klaszterek, tudományos és ipari parkok és logisztikai központok) létrehozása és fejlesztése az érintett szereplők részvételével, valamint a tudásmegosztás és tudástranszfer ösztönzése.
- a vállalkozói szellem ösztönzése helyhez kötött módjainak és módszereinek együttműködő fejlesztése a határ régióban, különös tekintettel a gazdasági tevékenységek olyan innovatív megközelítéseire és formáira, amelyek megfelelnek a konkrét helyi keresletnek
- a helyi hatóságok, az üzleti és tudományos élet, valamint a civil társadalom tagjai közötti tudástranszfer fokozása az intelligens szakosodás területén, hogy kiaknázhatóvá váljanak a szinergiák és a határon átnyúló együttműködés révén hozzáadott értéket teremtsenek.

Ahhoz, hogy a fenti területeken intenzívebb együttműködés jöhessen létre, a „2.3. Egy együttműködő határ régió” prioritásra elkülönített források legalább egyharmadát olyan megvalósítható projektek támogatására kell fordítani, amelyek a fent felsorolt témákkal foglalkoznak. A tevékenységek – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- a későbbi struktúrákra és együttműködési területekre vonatkozó előzetes tanulmányok és tervek elkészítése, ideértve a következő programozási időszakban végrehajtandó stratégiai intézkedések és projektek előkészítését is
- tapasztalatcsere, valamint az aktuális együttműködési problémák megoldásához, és az esetleges konfliktusok vagy kockázatok elkerüléséhez, illetve a lehetőségek közös kiaknázásához szükséges információ, adat és tudásmegosztás
- a meglévő eszközök, módszerek, folyamatok és eljárások harmonizálása és újak kidolgozása a hatékonyabb és eredményesebb együttműködés, hálózatépítés és az intézményi teljesítmény fokozása érdekében
- intézményi szintű szervezetfejlesztés és a munkatársak készségfejlesztése a hatékonyabb és eredményesebb együttműködés, hálózatépítés és az intézményi teljesítmény fokozása érdekében

A tematikus tevékenységek – többek között, de nem kizárólag – az alábbiak lehetnek:

- intelligens szakosodás, vállalkozószellem és vállalkozásfejlesztés, digitalizáció
- energiahatékonyság és megújuló energia
- oktatás, különös tekintettel a szakképzésre, az inkluzív és minőségi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés javítása az oktatásban
- a marginalizált közösségek társadalmi-gazdasági integrációja

- a határon átnyúló közlekedésfejlesztési tervek összehangolása, beleértve a tömegközlekedési fejlesztéseket és a határállomások közlekedési elérhetőségének fejlesztését is
- a határőrség és a vámszervek működése, határ- és határátlépési ellenőrzések

A fent vázolt Intézkedéstípusok a Cselekvési tervben (2020) meghatározottak szerint az EU Duna Régió Stratégia (EUSDR) alábbi célkitűzéseinek eléréséhez járulnak hozzá:

A 10. prioritási terület – „Az intézményrendszer kibővítése és az intézményi együttműködés megerősítése” célként határozza meg

- az intézményi kapacitások megerősítését a döntéshozatal és a közigazgatási szervek teljesítményének javítása érdekében
- a civil társadalom és a helyi szereplők fokozottabb bevonását, hogy a szabályozás kialakítása és végrehajtása eredményesebb lehessen
- a koordináció javítását, és a szaktudás elmélyítését a források sikeresebb felhasználása, és igény-alapú finanszírozási eszközök fejlesztése érdekében

A legfontosabb intézkedések a következők:

(2. intézkedés) „A határ menti régiókban élő közösségek közigazgatási együttműködésének támogatása”

(7. intézkedés) „A civil társadalom és a helyi szereplők részvételének erősítése a Duna-régióban”

(8. intézkedés) „A városok és települések kapacitásainak erősítése a helyi és regionális fejlődés elősegítése érdekében”

Az INTERACT- és az ESPON program esetében:

Hivatkozás: 17. cikk (9) bekezdés c) pont i. alpont

Egyetlen kedvezményezett vagy a kedvezményezettek korlátozott listájának meghatározása és az odaítélési eljárás

Nem alkalmazandó.

2.3.1.2 Mutatók

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont ii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iii. alpont

2. táblázat: Tevékenység mutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító [5]	Mutató	Mértékegység [255]	Mérföldkő (2024) [200]	Végző cél (2029) [200]
3	ISO1 b)	RCO87	Határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	Szervezetek száma	0	33

3. táblázat: Eredménymutatók

Prioritás	Egyedi célkitűzés	Azonosító	Mutató	Mértékegység	Kiindulási érték	Tárgyév	Végző cél (2029)	Adatforrások	Megjegyzések
3	ISO1 b)	RCR8 4	Projekt lezárást követően határon átnyúló együttműködésben résztvevő szervezetek	Szervezetek száma	0	2021	17	monitoring rendszer / kedvezményezetti jelentés	

2.3.1.3 Fő célcsoportok

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iii. alpont, 17. cikk (9) bekezdés c) pont iv. alpont

A fő célcsoport általánosságban tekintve az együttműködő országok polgárai, akik a helyi szinten működő állami vagy civil szervezeteken keresztül élvezhetik az együttműködés előnyeit. Így a kedvezményezettek túlnyomórészt

- Országos hatáskörű állami szervezetek és hatóságok, beleértve azok regionális vagy helyi kirendeltségeit is
- Helyi és regionális szinten működő állami hivatalok, részben állami szervek
- Az egyes területeket (pl. az Eurorégiókat és ETT-eket) kezelő szervezetek
- Állami vagy civil gazdaságfejlesztési szervezetek, ideértve a kereskedelmi/ipar/agrárgazdasági kamarákat is.
- Állami vagy magán oktatási intézmények és szakképzési szolgáltatók
- Civil szervezetek és egyéb érdekcsoportok
- Állami felsőoktatási intézmények, egyetemek, állami kutatóintézetek
- olyan állami és civil szervezetek, illetve intézmények, amelyek a KKV-k és a gazdaság fejlesztéséért, vagy az innovációért felelősek
- az üzleti infrastruktúrákat (pl. ipari parkokat, tudományos központokat stb.) kezelő állami szervek

2.3.1.4 Célzott egyedi területek, ideértve az integrált területi beruházás, a közösségvezérelt helyi fejlesztés és egyéb területi eszközök tervezett felhasználását

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont iv. alpont

A tevékenységek a teljes programterületen megvalósíthatóak. Integrált területi beruházás, közösségvezérelt helyi fejlesztés, illetve egyéb területi eszköz alkalmazására nem kerül sor.

2.3.1.5 Pénzügyi eszközök tervezett felhasználása

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont v) alpont

Pénzügyi eszközök felhasználására nem kerül sor.

2.3.1.6 Az uniós program forrásainak indikatív bontása beavatkozástípus szerint

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés e) pont vi. alpont és 17. cikk (9) bekezdés c) pont v. alpont

4. táblázat: 1. dimenzió – beavatkozási terület

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
3	ERDF/NDICI	ISO1b)	171	5 642 369,59

5. táblázat: 2. dimenzió – finanszírozási forma

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
3	NDICI CBC	ISO1b)	01	5 642 369,59

6. táblázat: 3. dimenzió – területi végrehajtási mechanizmus és területi fókusz

Prioritás száma	Alap	Egyedi célkitűzés	Kód	Összeg (EUR)
3	NDICI CBC	ISO1b)	33	5 642 369,59

3. Finanszírozási terv

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés f) pont

3.1. Pénzügyi előirányzatok évek szerint

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés g) pont i. alpont, és 17. cikk (4) bekezdés a)–d) pont

7. táblázat

<i>Alap</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>Összesen</i>
<i>NDICI - CBC¹</i>	0	10 409 504,00	10 986 174,00	11 163 473,00	11 344 059,00	9 125 056,00	9 587 805,00	62 616 071,00
<i>Összesen</i>	0	10 409 504,00	10 986 174,00	11 163 473,00	11 344 059,00	9 125 056,00	9 587 805,00	62 616 071,00

3.2. Összes pénzügyi előirányzat alaponként és nemzeti társfinanszírozás

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés f) pont ii) alpont, és 17. cikk (4) bekezdés a)–d) pont

¹ Interreg A, külső határon átnyúló együttműködés.

8. táblázat

PO száma	Prioritás	Alap (értelemszerűen)	Az uniós támogatás kiszámításának alapja (teljes jogosult költség vagy közpénzből nyújtott)	Uniós hozzájárulás (a)=(a1)+(a2)	Uniós hozzájárulás indikatív bontásban		Nemzeti hozzájárulás (b)=(c)+(d)	Nemzeti hozzájárulás indikatív bontásban		Összesen (e)=(a)+(b)	A társfinanszírozás aránya (f)=(a)/(e)	Harmadik országok hozzájárulásai (tájékoztatásul)
					TS nélkül a 27(1) (a1) cikkely értelmében	TS céljára a 27(1) (a2) cikkely értelmében		Nemzeti, közpénz (c)	Nemzeti, magánforrás (d)			
PO2 „egy zölddebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású átalakulás egy nettó nulla szén-dioxid-kibocsátású gazdaság és reziliens Európa irányába a tiszta és igazságos energetikai átmenet, a zöld és kék beruházások, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozás enyhítése és az ahhoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés,	1.Prioritás Egy ellenálló és zöld határregió	NDICI CBC	Teljes jogosult költség	28 177 232,23	25 390 665,66	2 786 566,57	3 130 803,60	2 817 723,24	313 080,36	31 308 035,83	90%	0

valamint a fenntartható városi mobilitás előmozdításával”												
<i>PO4 „Szociálisabb és befogadóbb Európa, amely megvalósítja a szociális jogok európai pillérét”</i>	2.Prioritás <i>Egy egészséges és vonzó határrégió</i>	<i>NDICI CBC</i>	<i>Teljes jogosult költség</i>	28 177 232,23	25 390 665,66	2 786 566,57	3 130 803,60	2 817 723,24	313 080,36	31 308 035,83	90%	0
<i>ISO1 „Jobb együttműködés i irányítás”</i>	3.Prioritás <i>Egy együttműködő határrégió</i>	<i>NDICI CBC</i>	<i>Teljes jogosult költség</i>	6 261 606,54	5 642 369,59	619 236,95	695 734,06	626 160,65	69 573,41	6 957 340,60	90%	0
	Összesen	<i>Összes támogatás</i>	<i>Teljes jogosult költség</i>	62 616 071,00	56 423 700,91	6 192 370,09	6 957 341,26	6 261 607,13	695 734,13	69 573 412,26	90%	0

4. Az érintett programpartnereknek az Interreg program előkészítésébe történő bevonására tett intézkedések és az említett programpartnerek szerepe a végrehajtásban, monitoringban és értékelésében

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés g) pont

Partnerek és szerepük a Program előkészítésében

A többszintű kormányzás elvére figyelemmel, a partnerek bevonása központi szempont volt a Program kidolgozása során. A programozási folyamatot a programozási országok érintett minisztériumainak képviselőiből, illetve a regionális/megyei/helyi szintű szervezetek képviselőiből álló, 2020. áprilisában létrehozott Programozási Bizottság (PB) koordinálta.

Magyar részről a PB tagjai: Külgazdasági és Külügyminisztérium, Határon Átnyúló Együttműködési Programok Főosztálya (a HUSKROUA ENI CBC Program 2014-2020 Irányító Hatósága), Külgazdasági és Külügyminisztérium, Vízdiplomáciáért és a Duna Régió Stratégiáért Felelős Főosztály, Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft., Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat.

Szlovák részről: Szlovák Köztársaság Beruházási, Regionális Fejlesztési és Informatizációs Minisztériuma (mint a HUSKROUA 2014-2020 Program Nemzeti Hatósága) és mint központi koordinációs szerv (Központi Koordinációs Hatóság (KKH)); Szlovák Köztársaság Kül- és Európai Ügyek Minisztériuma (Gazdasági Együttműködés Osztály; Üzleti Központ Főosztály), Eperjes Megyei Önkormányzat (Stratégiai Fejlesztési és Projektmenedzsment Osztály), Kassa Megyei Önkormányzat (Regionális Fejlesztési, Területrendezési és Környezetvédelmi Osztály), Szlovák Köztársaság Városok és Közösségek Egyesülete.

Román részről: Fejlesztési, Közigazgatási és Közmunkálatokért felelős Minisztérium (a HUSKROUA 2014-2020 Program Nemzeti Hatósága), Külügyminisztérium, Szatmár Megyei Tanács, Máramaros Megyei Tanács, Szucsáva Megyei Tanács.

Ukrán részről: Ukrajna Miniszteri Kabinet Titkársága (a HUSKROUA 2014-2020 Program Nemzeti Hatósága), Ukrajna Külügyminisztériuma, Kárpátaljai Regionális Államigazgatási Hivatal, Ivano-Frankivszki Regionális Államigazgatási Hivatal, Csernyivci Regionális Államigazgatási Hivatal.

A HUSKROUA ENI Határon Átnyúló Együttműködési Program Közös Technikai Titkárságának (a továbbiakban: KTT) képviselői (beleértve a kirendeltségeket is) a PB üléseken koordinációs és szakmai támogató szerepkörben vettek részt. Az Európai Bizottság képviselője és a TESIM projekt szakértői is tanácsadóként vettek részt a PB ülésén.

A programozási folyamat legfontosabb mérföldkövei:

- PB ülések a PB tagjainak részvételével
- külső szakértők elkészítik a Kezdeti Jelentést
- tanácsadók és szakértők elkészítik a Területi elemzést
- az IP-dokumentum „Prioritásokról” szóló 2. fejezetét kidolgozza a szakértői csapat és a stratégiai környezeti vizsgálatot készítő szakértők
- az egyéb fejezeteket a belső munkatársak készítik el, és a Programozási Bizottság hagyja jóvá.

A PB feladata – a tervezési folyamat irányítása és stratégiai koordinálása mellett – a programozási folyamat főbb mérföldköveinek és eredményeinek egyeztetése és jóváhagyása volt.

A területi felelősségvállalás kielégítő szintjének biztosítása érdekében és az inkluzív partnerség elvével összhangban, a CPR 6. cikke szerint a programozási folyamatban központi és helyi szintű tanácsadók, valamint a civil társadalom képviselői is részt vettek, akik értékes hozzájárulást nyújtottak a programozási folyamathoz, az érdekelt felekkel és partnerekkel mindenre kiterjedő konzultáció került lefolytatásra. Időben hozzáférhettek a releváns információkhoz, ami lehetővé tette számukra, hogy a tervezésben érdemi szerepet töltsenek be, és részt vegyenek a Program végrehajtási és monitoring folyamatainak kialakításában.

A négy kormány által a koronavírus járvány idején alkalmazott biztonsági intézkedéseknek megfelelően a tagok részvétele online workshopok, interjúk és társadalmi konzultációk formájában valósult meg, hogy valóban aktív párbeszéd alakulhasson ki (pl. a helyi kihívások és fejlesztési igények feltárása, a konkrét intézkedések és projekttervek kidolgozása, valamint a meglévő és potenciális pályázók és együttműködési hálózatok meghatározása, stb. kapcsán).

A 4 nyelven készült online felméréseket az érdekeltek széles körének, mintegy 700 kapcsolattartónak küldték el online. A területi elemzés megvitatására online workshop keretében került sor az érdekelt felek bevonásával mind a négy országból.

Mind a workshopok, mind az online felmérések eredményei felhasználásra kerültek a területi elemzés elkészítéséhez, amely stabil alapot biztosított a szakpolitikai célkitűzések kiválasztásához, és az Interreg Program dokumentum kialakításával kapcsolatos további munkához.

A nyilvánosságot a programozási folyamatról több fórumon is tájékoztatták; főként az előző Program honlapján és közösségi média felületén jelentek meg információk. Az Interreg Program dokumentum tervezetének és az SKV jelentés tervezetének társadalmi egyeztetése is megtörtént több nyelven azok tartalmának véglegesítése előtt.

Partnerek és szerepük a Program végrehajtásában

Valamennyi résztvevő ország érintett partnerei részt kell, hogy vegyenek a Program végrehajtásában is, így különösen a Monitoring Bizottság (a továbbiakban: MB) munkájában is. Az MB felügyeli a Programot és annak teljesítményét, és ennek megfelelően hoz döntéseket. Az MB összetételéről a partnerországoknak kell megállapodniuk azzal, hogy biztosítani szükséges az érintett hatóságok, köztük a közreműködő szervezetek, valamint a partnerországokból az (EU) CPR rendelet 5. cikkében hivatkozott programpartnerek képviselői kiegyensúlyozott képviselőit, az európai strukturális és beruházási alapok keretében megvalósított partnerségre vonatkozó európai magatartási kódexről szóló 2014. január 7-i 240/2014/EU rendeletben meghatározottak szerint.

A tagokat a partnerországok jelölése alapján választják ki. Az MB elfogadja saját eljárási szabályzatát, amelyben részletesen szabályozza saját működését, jogait és kötelezettségeit, a szavazati jogokat, az üléseken való részvételt, és rendelkezik az összeférhetetlenségi helyzetek kezeléséről. Az eljárási szabályzatot az Európai Parlament és a Tanács 2021/1059 rendelete 28. cikkének (4) bekezdése szerint nyilvánosságra kell hozni. A tagok listáját a honlapon teszik közzé.

Intézményi koordinációs mechanizmus

A Partnerségi Megállapodás - egyéb fontos elemek mellett - meghatározza az Alapokra vonatkozó koordinációs, elkülönítési és komplementaritási mechanizmusokat, a nemzeti és regionális programok közötti koordinációt, valamint az Alapok és más Uniós eszközök közötti komplementaritást a tagállamokban. A Program koordinációban is segítséget és tájékoztatást nyújt, ezáltal biztosított a kétoldalú információ-áramlás.

A Programpartnerek – az MB, a Közös Titkárság (egy vagy több partnerországbeli kirendeltséggel), a Kontrollerek és egyéb Programterületek támogatásával – állandó koordinációs mechanizmusként működnek, és biztosítják egyéb uniós illetve nemzeti finanszírozási eszközök felhasználásának átfogó koordinációját és nyomon követését. Az MB tagjai és megfigyelői egyéb programok végrehajtásában és/vagy döntéshozatalában is részt vehetnek (pl. megyék/VUC-k regionális/területfejlesztési programokban Magyarországon, Szlovákiában és Romániában), ezért széleskörű releváns információval rendelkeznek. A CBC és transznacionális/nemzetközi programok KTT-inek és kontrollereinek működtető szervezete, a Széchenyi Programiroda (SZPI) által biztosított tudásközpont további határszakaszokkal is bővített releváns információkkal bír. Emellett az SZPI részt vesz a mainstream programok megvalósítási mechanizmusában.

Magyarországon az Interreg CBC Programok tervezésének és végrehajtásának portfóliója a Külgazdasági és Külügyminisztériumhoz (KKM) tartozik. A tervezési szakaszban a KKM koordinálta minden olyan határon átnyúló együttműködési program programozási folyamatát, amelyben Magyarország részt vesz, míg a Miniszterelnöki Hivatal, a kohéziós alapok magyarországi koordinátoraként, a Pénzügyminisztérium pedig a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős szervként vettek részt a folyamatban. A KKM a CBC Interreg programokért felelős szervként, tanácsadói szerepkörben részt vesz a partnerségi megállapodás magyarországi monitoring bizottságában. Ezen túlmenően a KKM a

mainstream programok IH-jaival együtt tagja a magyarországi fejlesztéspolitikai kérdéseket kezelő Fejlesztéspolitikai Koordinációs Bizottságnak.

Szlovákiában a tervezési és végrehajtási feladatokat a Szlovák Köztársaság Beruházási, Regionális Fejlesztési és Informatizációs Minisztériuma látja el.

Romániában ezek a funkciókat a Fejlesztési, Közigazgatási és Közmunkálatokért felelős Minisztérium látja el.

Ukrajnában a tervezésben és a későbbi megvalósításban Ukrajna Miniszteri Kabinet Titkársága és Ukrajna Külügyminisztériuma vesz részt.

A koordinációt a fentiek mellett úgy biztosítják, hogy alkalmanként meghívják a programhatóságokat az MB ülésekre, illetve az MB ülések és határozatok előtt rendszeresen nemzeti szintű konzultációt folytatnak az érintett témákban.

Monitoring és értékelés:

A program ellenőrzéséért és értékeléséért elsősorban a Monitoring Bizottság felelős, a Közös Titkárság és a Képviselői Irodák támogatásával. A Monitoring Bizottság többek között rendszeresen vizsgálja:

- a programvégrehajtásában, valamint az Interreg Program mérföldköveinek és céljainak elérésére tett előrehaladást;
- a Program végrehajtását befolyásoló problémákat és a problémák megoldása érdekében megtett intézkedéseket;
- az előrehaladást az értékelések elvégzésében, az értékelések szintézisét és a megállapítások későbbi sorsát
- a kommunikációs és láthatósági tevékenységek végrehajtását;
- az előrehaladást a stratégiai fontosságú Program műveletek és – adott esetben – infrastrukturális nagyprojektek végrehajtásában;
- az adminisztratív kapacitásépítés előrehaladását közintézmények és kedvezményezettek tekintetében.

Az Európai Parlament és a Tanács 2021/1059 rendelete 22. cikkében felsorolt műveletek kiválasztásával kapcsolatos feladatai mellett a monitoring bizottságnak a következőket kell jóváhagynia:

- a műveletek kiválasztására használt módszertant és kritériumokat, valamint ezek változtatásait, a Bizottság tájékoztatását követően - amennyiben azt kérték, ideértve a műveletek kiválasztásáért felelős speciális irányítóbizottságok felállítását is;
- az értékelési tervet és annak esetleges módosítását;
- az Irányító Hatóság ajánlását a Program módosítására, beleértve az Európai Parlament és a Tanács 2021/1059 rendelete 19. cikk (5) bekezdése szerinti átcsoportosítást;
- a záró teljesítményjelentést.

Az előrehaladás és a teljesítmény nyomon követése érdekében rendszeresen sor kerül a Program értékelésére többek között a következő kritériumok mentén: a program hatékonysága, eredményessége, relevanciája, koherenciája és uniós hozzáadott értéke azzal a céllal, hogy javítsák az érintett program tervezésének és végrehajtásának minőségét. Az értékeléseknél egyéb releváns kritériumok is figyelembe vehetők, mint például az inkluzivitás, a megkülönböztetés tilalma és a láthatóság, és több programra is kiterjedhetnek. Az értékelést nyilvánosságra kell hozni. Tekintettel arra, hogy az MB kiemelt szerepet tölt be a program teljesítményértékelésében, valamint az adattovábbításban és az átláthatóság biztosításában, az MB tagok kötelesek a teljesítményértékeléshez kapcsolódó kritériumok meghatározásához szükséges adatokat rendelkezésre bocsátani, valamint a joghatóságuk alá tartozó területek, szakterületek adatszolgáltatását biztosítani.

Monitoring rendszer és e-kohézió

A kifejezetten a Program számára kialakított INTERREG+ rendszer egy teljes funkcionalitással működő elektronikus adatcsere-, monitoring- és munkafolyamat alapú informatikai rendszer, amelyet az e-kohéziós elvek mentén fejlesztettek ki. A rendszer a teljes program és projekt életciklus alatt használható.

A rendszer teljes körű Back Office és Front Office funkcionalitása biztosítja, hogy minden adatcsere elektronikusan történjen a kedvezményezettek és a programszervek között, valamint jelentést és statisztikát nyújt a projekt- és a programmegvalósulásról.

5. Az Interreg programmal kapcsolatos kommunikációra és láthatóságra vonatkozó megközelítés (célkitűzések, célközönség, kommunikációs csatornák, többek között adott esetben a közösségi médiában megjelenő tájékoztatás, tervezett költségvetés, valamint a monitorozás és értékelés releváns mutatói)

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés h) pont

A kommunikáció alapvető célja a tájékoztatás és a társadalmi változások előmozdítása. A kommunikáció küldetesközpontú, közönségközpontú és intézkedés-orientált. A kommunikáció fontos eszköz a Programról történő tájékoztatás-nyújtásban; biztosítja a Program testületei közötti információáramlást (belső kommunikáció); a potenciális pályázók és a projektek kedvezményezettjei számára biztosítja a szükséges tájékoztatást; tájékoztatást ad a Program eredményeiről; biztosítja az uniós finanszírozás felhasználásának átláthatóságát; az eredményeket közzéteszi.

A stratégia a Program kezdetén kerül kidolgozásra, a fenti célok elérését megelőzve. A célkitűzéseknek konkrétak, mérhetőek, elérhetőek, eredményorientáltak és határidőhöz kötöttnek kell lenniük:

- A Program és annak sajátosságai legyenek jól ismertek; a Programról legyen széles körű tájékoztatás a célcsoportok körében; a finanszírozási lehetőségekről és eredményekről szóló információk legyenek könnyen elérhetőek;
- A Program végrehajtása legyen hatékony és átlátható: legyen biztosított a jól működő belső kommunikáció; a legjobb projektgyakorlatok legyenek megosztva; a pályázók kapacitásépítése a kommunikáció fontosságának megértéséhez kapjon elegendő figyelmet;
- Legyen megfelelően demonstrálva az Interreg-együttműködésnek az európai szintű pozitív hatása.

A kommunikációs tevékenységek központjában állnak: a potenciális pályázók – számukra biztosítani szükséges a Programról és a pályázati felhívásokról történő megfelelő és időszerű tájékoztatást, a Kedvezményezettek – biztosítani szükséges, hogy a végrehajtási folyamat során minden releváns és szükséges információt megismerjenek és az előírásokat betartsák, az érintett országok állampolgárai – megismerjék a Programot és a projektek eredményeit.

Célközönség: országos, regionális és helyi állami hatóságok, regionális ügynökségek, egyetemek, tudásközpontok és kutatóintézetek, civil szervezetek és az érintett nonprofit szervezetek.

A programkommunikációnál a következő alapelvekre kell figyelemmel lenni:

- Átláthatóság – minden szakaszban, hogy a Program információi hozzáférhetőek legyenek;
- Pontosság – az információ csak akkor érvényes, ha pontos;
- Időszerűség – az időszerű tájékoztatás az állampolgárok és a média számára hasznos;
- Egyértelműség – a célközönség számára érthető legyen, az információnak egyértelműnek kell lennie;
- Projekt- és eredmény-fókusz – a projektek a Program leghitelesebb „képviselői”;
- A legjobb gyakorlatok megosztása az Interreg programok, a Programok és a kapcsolódó projektek között.

A Program tájékoztató és kommunikációs intézkedéseinek megtervezése és végrehajtása során figyelemmel kell lenni a Program horizontális elveire: fenntartható fejlődés – környezetvédelmi gyakorlatok; esélyegyenlőség és a diszkrimináció elutasítása – egyenlő esélyek biztosítása a rászoruló csoportok (etnikai kisebbségek, fogyatékkal élők, idősek, gyermekek, nők, és munkanélküliek, stb.) részére, és hátrányos megkülönböztetésük tiltása; férfiak és nők közti egyenlőség.

A digitális technológiák alkalmazásának széles körű elterjedésével a digitális stratégia hangsúlyt kapott és elterjedt a közösségi média használata mind tájékoztatáshoz, mind a láthatóság növeléséhez. A közösségi média igen költséghatékony eszköz. A belső kommunikáció a program kommunikációs stratégiájának szerves részét képezi; az érintett programszervek tevékenységeinek jobb koordinációját biztosítja.

Kommunikációs csatornák:

Online eszközök:

- A Program honlapja – alapvető információforrás nemcsak a programban érdekeltek, hanem a szélesebb nyilvánosság számára is.
- Projekt weboldalak – a projekt online jelenlétének összehangolása a Programmal. A „Honlapkészítő eszköz” a program weboldalába integrálható eszköz, amely a projektek számára időt és pénzt takarít meg azzal, hogy egyszerűsíti a honlapkészítést. A tartalom a Program honlapjával könnyen összehangolható, és a projektek eredményei folyamatosan elérhetőek lesznek.
- Kommunikációs kampányok (rövid promóciós videók/audio podcastok és hagyományos történetmesélés) – a szélesebb közönség eléréséhez.
- Európai Együttműködés Napja – olyan esemény, melynek célja kifejezetten annak bemutatása, hogy a határon átnyúló együttműködés mennyi mindent tud nyújtani.
- Közösségi média (Facebook, Clubhouse, stb.) – interaktív és kétirányú párbeszéd ezeken a platformokon elengedhetetlen a közösségépítéshez.
- Videók – vizuális, emberi, maradandó hatást gyakorolnak a Program és a projektek eredményeiről.
- Fotók – viszonylag egyszerű és hatékony eszközök ahhoz, hogy a Program és a projektek vonzó, vizuális módon jelenjenek meg.
- Hagyományos média.

Offline eszközök:

- Szemináriumok/workshopok a potenciális kedvezményezettek számára
- Képzések és találkozók a projekt kedvezményezettek, kontrollerek és egyéb programszervezetek számára
- Harmadik fél rendezvényein való részvétel a Program ismertségének növelése, bevált gyakorlatok elérése, és a pozitív történetek megosztása céljából.

A fő tevékenységek teljesítmény **mutatói**: a honlap látogatóinak száma; a médiában való megjelenések száma.

Az Európai Parlament és a Tanács 2021/1059 rendelete 36. cikk (1) bekezdése értelmében az Irányító Hatóság megbízása alapján a kommunikációs tevékenységek végrehajtása a KT hatáskörén belül biztosított. A kommunikációs tevékenységek TS költségei el fogják érni az EU-szinten előírt keretet.

A Program különös figyelmet fordít a nagy infrastrukturális projektekre, amelyek fontossága a programmegvalósítás során végig hangsúlyt kap.

6. A kisméretű projekteknek – többek között kisprojekt-alapokon belüli kisprojekteknél – juttatandó támogatás megjelölése

Hivatkozás: 17. cikk (3) bekezdés i) pont, 24. cikk

A Program az Interreg rendelet 24. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében közvetlenül támogatja a kis léptékű projekteket. A 26. cikkelyt (Kisprojekt alapok) nem alkalmazzák.

Az elmúlt két programozási időszakban (ENPI, ENI) mind a négy országban népszerűek voltak a kis- és nagyméretű projektek a kedvezményezettek körében. Az ENPI Program keretében a kisprojektek elsősorban a határon átnyúló együttműködés bevezetésének eszközeként szolgáltak, míg a nagy stratégiai projektek közvetlen odaítélési eljárás keretében valósultak meg. Az ENPI-ről az ENI-re áttérve a kis projektek pénzügyi volumenét és partnerségeit tekintve megnöttek, és továbbra is nagy volt az érdeklődés a stratégiai, valamint a széles körű és átfogó határon átnyúló tevékenységek megvalósítása iránt a nagyszabású, hosszabb távú projektek részeként. Külön nyílt felhívások jelentek meg a normál (beleértve a kisleptékű) és a nagy infrastrukturális projektekre.

A kisleptékű projektek segítenek csökkenteni a növekvő átlagos projektméretet, és a korlátozott pénzügyi volumenű projektek kevésbé tapasztalt potenciális kedvezményezettjei számára is egyszerűbb, kisebb adminisztrációs terhekkel járó menedzsmentet kínálnak. Bár a 2021-2027 közötti időszakra a rendelkezésre álló forrás csökkent az előző időszakhoz képest, a kisebb projektek segíthetik a Program elérhetőségének megőrzését.

A kisléptékű projekteknek

- segíteniük kell a polgárok és intézmények közötti közvetlen együttműködést,
- új kedvezményezetteket kell bevonjanak a határon átnyúló együttműködésbe,
- több és eddig nem megcélzott területen kell együttműködést generáljanak,
- a diverzifikációnak köszönhetően szilárdabb lábakra kell helyezniük az együttműködéseket,
- növelniük kell a Program és ezzel az Interreg láthatóságát az egész régióban.

Bár különösen az újoncok és a kis méretű intézmények kapnak meghívást határon átnyúló elképzeléseik megvalósítására, és ezáltal a Program közelebb vitelére a határon átnyúló HU-SK-RO-UA régió polgáraihoz, az Interreg NEXT Program összes potenciális kedvezményezettje számára meg kell adni a lehetőséget kisléptékű, egyszerűsített feltételek mellett megvalósuló projektek megvalósítására, összhangban az ENI CBC Program (2014-2020) első fázisú értékelésének ajánlásával is.

A potenciális kedvezményezettek az Interreg NEXT Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna 2021-2027 Program valamennyi prioritásában pályázhatnak kisléptékű projektek és emberek között megvalósuló (P2P) projektek támogatására, együttműködésük tematikus fókuszától függően.

A jobb együttműködés és számos jogi, szervezési vagy egyéb nehézség megoldásának igénye nyilvánvaló a régióban. Hasonlóan fontosak a bizalomépítés és tapasztalattmegosztás szempontjából a P2P projektek (pl. sport, vallási, kulturális programok) az érintettek széles körében. Míg a tematikus koncentráció keretében a kiválasztott célok alá tartozó intézkedésekkel számos igény kielégíthető, számos együttműködési igény nem illeszkedik ezekhez a célokhoz. Ennek ellenére kívánatos lenne az együttműködés erősítése más területeken is, mert azok potenciális előnyei jelentősek, de a projektek kis léptékűek és szerteágazóak, így az egyes témakörökben a volumen nem elégséges egy egyedi célkitűzés dedikálásához.

A Program tematikus koncentrációján kívül eső témákban, ahol fokozott intézményi együttműködésre mutatkozik releváns igény a programterületen, különös tekintettel a további együttműködési témák lehetőségeinek feltárására, az '1 b Interreg Egyedi Célkitűzés' (hatékony közigazgatás erősítése a jogi és közigazgatási együttműködés, valamint az állampolgárok, a civil szervezetek és intézmények közötti együttműködés elősegítésével, különösen a határrégiókban fennálló jogi és egyéb akadályok felszámolása céljából) került kiválasztásra, lehetővé téve az együttműködést a partnerek széles köre számára (például a különböző kormányzati szereplők és szervek, önkormányzatok, közintézmények, civil szervezetek).

A Program kisléptékű projekteket támogat az alábbi célokkal (a lista nem kizárólagos):

- Első együttműködési projektek új partnerek számára;
- Új irányítási hálózatok létrehozása (beleértve az együttműködés új elemeit);
- Nagyobb projektek tesztelése és alapjainak finanszírozása;
- Kis és célzott kísérleti projektek;
- Egyéb kezdeményezések eredményeinek hasznosítása (beleértve a know-how átadását és tudáscseréjét);
- Figyelemfelkeltő projektek a nagyközönség számára;
- P2P projektek, az emberek közötti kapcsolatok és interakció elősegítése, bizalomépítés;
- határokon átnyúló települések közötti együttműködések;
- KFI és magas hozzáadott értékű termékek létrehozása;
- Vállalkozói együttműködéshez és intelligens szakosodási stratégiákhoz kapcsolódó kapacitásépítés és tudástranszfer;
- Oktatási együttműködések;
- Helyi kiépített infrastruktúrák kisebb fejlesztése;
- kisebb eszközök beszerzése.

Az Interreg NEXT Program az emberek közötti és a kisléptékű projektek hozzáadott értékének és előnyeinek megőrzése érdekében tovább támogatja ezen projekteket olyan feltételrendszer megteremtésével, amely

biztosítja a kis projektek finanszírozásának egyszerűsített kezelését az uniós forrásokért történő pályázásban gyakorlattal sokszor nem rendelkező végső kedvezményezettek számára.

A kisléptékű projektek kedvezményezettjei a lehető legteljesebb mértékben használniuk kell a Program által kínált egyszerűsített költség opciókat (a 2021/1059 EU rendelet preambuluma 25. pontjával összhangban). A valós költségeken alapuló elszámolás csak az esetben lehetséges, ha az átalánydíjas elszámolás lehetőségét választják, azon költségkategóriák tekintetében, amelyekre az átalányt alkalmazzák (pl.: a személyi költségek legfeljebb 20%-a vagy az összes támogatható költségek 40%-a, kivéve a közvetlen személyi költségeket). Ez hozzájárul az egyszerűbb jelentéskészítéshez, ellenőrzéshez/auditáláshoz. Az indikátor módszertan szerint 500.000 euró átlagos projektmérettel tervezi a Program, de a projektek méretéről a végső döntést a Monitoring Bizottság a pályázati felhívás jóváhagyásakor hozza meg.

7. Végrehajtási rendelkezések

7.1. Programhatóságok

Hivatkozás: 17. cikk (6) bekezdés a) pont

9. táblázat

Programhatóságok	Az intézmény neve [255]	Kapcsolattartó neve [200]	E-mail [200]
Irányító hatóság	Külgazdasági és Külügyminisztérium, Magyarország	Kiss-Parciu Péter Horváth Nikoletta	hathatar@mfa.gov.hu , nikoletta.horvath@mfa.gov.hu
Nemzeti hatóság (harmadik vagy partnerországok részvételével folyó programok esetében, ha van ilyen)	Külgazdasági és Külügyminisztérium, Magyarország	Molnár Tamás	Molnar.Tamas@mfa.gov.hu
	Szlovák Köztársaság Beruházási, Regionális Fejlesztési és Informatizációs Minisztériuma	Tomáš Swiatlowski	tomas.swiatlowski@mirri.gov.sk
	Románia Fejlesztési, Közigazgatási és Közmunkálatokért felelős Minisztériuma	Iulia Hertzog	iulia.hertzog@mdlpa.ro
	Ukrajna Miniszteri Kabinet Titkársága	Anatolii Kutsevol	kutsevol@kmu.gov.ua
Ellenőrző hatóság	Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, Magyarország	Dr. Dencső Balázs	balazs.dencso@eutaf.gov.hu
Auditor csoport képviselői (harmadik vagy partnerországok részvételével folyó programok esetében, ha van ilyen)	Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság, Magyarország	Dr. Dencső Balázs	balazs.dencso@eutaf.gov.hu
	Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma,	Vladimíra Zacharidesová	vladimira.zacharidesova@mfsr.sk

	Audit és ellenőrzési osztály Román Számvevőszék - Ellenőrzési Hatóság Az Európai Területi Együtműködési Programokért felelős egység Ukrán Számvevőszék	Petra Kučák Nétryová <i>megeősítendő</i> <i>megeősítendő</i>	petra.kucak.netryova@mfsr.sk <i>megeősítendő</i> <i>megeősítendő</i>
Az a szerv, amely számára a Bizottság kifizetéseket teljesít	Magyar Államkincstár	Jakab Szabolcs	igazolohatosag@allamkincstar.gov.hu

7.2. A közös titkárság felállítására vonatkozó eljárás

Hivatkozás: 17. cikk (6) bekezdés b) pont

A partnerországok megállapodtak abban, hogy az INTERREG NEXT Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna Program Közös Titkárságát (KT) a 2021-2027-es időszakra a jelenlegi ENI HU-SK-RO-UA Közös Technikai Titkársága (KTT) alapján hozzák létre. A döntés értelmében a KT a Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. (SZPI) keretein belül jön létre. A KT az SZPI szervezeti struktúráin belül funkcionálisan független lesz; mindazonáltal a Társaság biztosítja a Program sikeres végrehajtásához szükséges adminisztratív támogatást, valamint horizontális szolgáltatásokat (pl. a Program monitoring rendszerének fejlesztésének és működtetésének koordinálása, szabályozási, jogi, szakmai, beszerzési, pénzügyi és ellenőrzési koordinációs támogatás).

A Program koordinálásában és végrehajtásában a KT szorosan együttműködik az Irányító Hatósággal (IH), és támogatást nyújt a Nemzeti Hatóságoknak (NH). Az IH és a KT akként kerülnek létrehozásra, hogy egyrészt biztosított legyen az együttműködésük, másrészt a nemzeti struktúráktól való függetlenségük. The KT a Monitoring Bizottságot (MB) is segíti feladatkörei és feladatai végrehajtásában (többek között az MB ülések megszervezésében, bizottsági dokumentumok előkészítésében és kézbesítésében, a döntéshozatali folyamat támogatásában, és azok utókövetésében). A fentiek mellett a KT tájékoztatást nyújt a pályázóknak a támogatási lehetőségekről, segíti a partnerkeresést és projektfejlesztést, irányítja a pályázási folyamatot, támogatja a pályázatok értékelésének és kiválasztásának folyamatát, és segíti a kedvezményezetteket a projektjeik végrehajtásában. Továbbá, a KT felelős a programszintű dokumentumok (pl. a pályázóknak és kedvezményezetteknek szóló útmutatók, illetve az IH által – az MB jóváhagyása után – az Európai Bizottsághoz benyújtandó jelentések) elkészítéséért, a program végrehajtása során elvégzett értékelések koordinálásáért, valamint az információs és promóciós tevékenységek elvégzéséért.

A titkárság létszámát és a munkatársak képzettségét az előzőekben felsorolt feladatoknak megfelelően kell meghatározni. A Közös Titkárság munkatársi állományát a program partnerségre figyelemmel kell összeállítani. A KT munkatársait a Partnerországok egyetértésével jelölik ki. A KT vezetőjének személyéről a Partnerországok egy-egy képviselőjéből és az SZPI mint működtető intézmény képviselőjéből álló kiválasztó bizottság dönt. A KT tagjait az egyes partnerországok egy-egy képviselőjéből, a KT vezetőjéből és az SZPI képviselőjéből álló bizottság választja ki. A KT munkatársai az SZPI alkalmazásában állnak majd.

A KT helyileg Magyarországon, Budapesten működik, nyíregyházi (Magyarország) irodával kiegészülve. A Titkárság képviseleti irodákat működtet Magyarországon, Szlovákiában, Romániában és Ukrajnában.

A KT szervezetét és munkáját a KT vezetője koordinálja, az alábbi munkatársak közvetlen támogatásával:

- A KT vezetőhelyettese
- Programmenedzserek
- Kommunikációs menedzser – egyéb munkakört is betöltő munkatárs(ak) vagy egy teljes munkaidős alkalmazott által betöltött munkakör

- Pénzügyi menedzserek – egyéb munkakört is betöltő munkatárs(ak) vagy egy teljes munkaidős alkalmazott által betöltött munkakör

A Közös Titkárság a Program technikai támogatásából kerül finanszírozásra. A partnerországokban működő programhatóságok pénzügyi irányításának részletes szabályait egyetértési megállapodás határozza meg.

7.3. Felelősségmegosztás a részt vevő tagállamok, és adott esetben a harmadik országok és TOT-ok között, az irányító hatóság vagy a Bizottság által elrendelt pénzügyi korrekciók esetében

Hivatkozás: 17. cikk (6) bekezdés c) pont

7.3.1. A Tagállamok és a Partnerország közötti felelősségmegosztás általános szabályozása

A szabálytalanságok megakadályozása, feltárása vagy elhárítása a tagállam/partnerország felelősége a hatályos, releváns nemzeti és európai uniós jogszabályok alapján.

A tagállamnak/partnerországnak az (EU) 2021/1059 rendeletének 52. cikke szerinti felelőségének sérelme nélkül az Irányító Hatóság biztosítja, hogy a vezető partnertől behajtásra kerül minden jogosulatlanul kifizetett összeg, vagy ha az Irányító Hatóság jogosult a Támogatási Szerződéstől elállni, és az uniós hozzájárulás teljes vagy részbeni visszafizetését követelni. A partnerek a vezető partnernek fizetnek vissza minden jogosulatlanul kifizetett összeget.

Amennyiben a vezető partnernek nem sikerül biztosítania a többi partner részéről a visszafizetést, illetve az Irányító Hatóságnak nem sikerül biztosítania a vezető partner részéről a visszafizetést, az a tagállam/partnerország köteles visszafizetni az Irányító Hatóságnak a partner számára jogosulatlanul kifizetett összegeket, amelynek területén az adott partner található vagy – Európai Területi Társulás esetében –, ahol a vezető partnert bejegyezték.

Amennyiben a behajtással kapcsolatban az Irányító Hatóságot eljárásjogi költségek terhelik, úgy a költségeket az eljárásért felelős vezető partnernek helyet adó tagállam/partnerország köteles megtéríteni, akkor is, ha az eljárás sikertelen.

Az Irányító Hatóság felelős a behajtott összegeknek az Unió általános költségvetésébe történő visszafizetéséért a részt vevő tagállamok és partnerország közötti felelősségmegosztás alapján.

Az Irányító Hatóság köteles a vezető partnertől/partnertől/tagállamtól/partnerországtól behajtott összeget az Unió általános költségvetésébe visszafizetni.

Az (EU) 2021/1059 Rendelete 52. cikkének (4) bekezdésével összhangban, amint a tagállam/partnerország visszafizette az Irányító Hatóságnak a valamely partner részére jogosulatlanul kifizetett összegeket, saját nemzeti joga alapján folytathatja vagy megkezdheti az adott partnerrel szembeni visszafizetési eljárást. Az ilyen nemzeti visszafizetések tekintetében a tagállamnak/partnerországnak nincs jelentéstételi kötelezettsége a Programhatóságokkal, a Monitoring Bizottsággal vagy az Európai Bizottsággal szemben.

Amennyiben egy tagállam/partnerország nem fizette vissza az Irányító Hatóságnak a valamely partner részére jogosulatlanul kifizetett összegeket, úgy arra az összegre vonatkozóan a Bizottság visszafizetési felszólítást ad ki, amelyet lehetőség szerint a tagállam/partnerország részére az ugyanazon Programban nyújtandó következő kifizetésekből történő levonással kell teljesíteni. Az ilyen visszafizetetés nem minősül pénzügyi korrekciónak, és nem csökkenti az ERFÁ-ból vagy bármely Uniós külső pénzügyi eszközből az adott Programnak nyújtott támogatást. A visszafizetett összeg a Rendelet 21. cikkének (3) bekezdésével összhangban címzett bevételt képez. (EU, Euratom) [FR-Omnibus].

Egy tagállam/partnerország által az Irányító Hatóságnak vissza nem térített összegek tekintetében a levonás az ugyanazon Interreg programnak történő későbbi kifizetésekre vonatkozik. Az Irányító Hatóság vagy a Bizottság által elrendelt pénzügyi korrekciók esetén, az Irányító Hatóság az Interreg programban meghatározott kötelezettségek részt vevő tagállamok/partnerország közötti megosztásával összhangban alkalmaz levonást az adott tagállam/partnerországgal szemben.

A tagállamok és a partnerország megállapodnak, hogy sem a vezető partner, sem pedig a program Irányító Hatósága nem köteles visszafizetni a számviteli évben egy művelethez bármely uniós alapból kapott, kamat nélkül 250 EUR-t meg nem haladó összegű, jogosulatlanul kifizetett összeget.

7.3.2. A felelősségmegosztás szabályai

A tagállamok/partnerország az alábbiak szerint vállal felelősséget:

- *Vezetővel vagy egyedüli partnerrel vagy partnerekkel kapcsolatos szabálytalanságok:*

A jogosulatlanul kifizetett összegekért a 7.3.1. pontban meghatározottak szerint mindenkor a tagállam/partnerország felel, kivéve, ha bizonyítja, hogy az egyedüli partner vagy partner(ek) a jogosulatlan összeget egy másik tagállam/partnerország területén működő vezető partnernek már visszafizették.

A tagállam/partnerország a saját területén működő vezető partner vagy egyedüli partner vagy partnerek által elkövetett szabálytalanságokból fakadó lehetséges pénzügyi következményekért felel.

- *A közös irányító testületek szabálytalanságai:*

Az Irányító Hatóság, a könyvelést végző szervezet és/vagy a Közös Titkárság intézkedéseiből és döntéseiből eredő szabálytalanságok esetén a Bizottsággal és a Monitoring Bizottsággal szemben fennálló felelősség az Irányító Hatóságnak, a könyvelést végző szervezetnek és a Közös Titkárságnak helyet adó tagállamot terheli.

- *Rendszerszintű szabálytalanság – nemzeti szinten:*

Abban az esetben, ha a Bizottság vagy az Ellenőrző Hatóság olyan rendszerszintű hibát talál, amely egyértelműen a Tagállamhoz/Partnerországhoz köthető, az érintett Tagállam/Partnerország kizárólagos felelősséggel tartozik a visszafizetésért.

- *Rendszerszintű szabálytalanság – programszinten:*

Az olyan rendszerszintű szabálytalanság vagy programszintű pénzügyi korrekció esetén, amely nem kapcsolható egyértelműen a Tagállamhoz/ Partnerországhoz, a Tagállam és a Partnerország a felelősséget egyetemlegesen, egyenlő arányban viseli.

- *Pénzügyi korrekció programszinten:*

Ha a Bizottság programszinten pénzügyi korrekciót állapít meg, a felelősséget az Irányító Hatóság, az Ellenőrző Hatóság és a könyvelést végző szervezet határozza meg. Főszabály szerint az ilyen korrekció megfizetéséért a tagállam/partnerország felelős. A tagállam és a partnerország a korrekciót olyan arányban köteles megfizetni, amilyen arányt az Ellenőrző Hatóság megállapított a tagállam/partnerország által jogosulatlanul érvényesített összegek tekintetében.

A fent ismertetett felelősségi elvek vonatkoznak a technikai segítségnyújtásra (TS) az 1059/2021/EU rendelet 27. cikkével összhangban kiszámított pénzügyi korrekciókra is, mivel ezek a korrekciók a projekttel kapcsolatos (akár rendszerszintű, akár nem) szabálytalanságok közvetlen következményei lennének. Az Irányító Hatóság folyamatosan tájékoztatja a tagállamokat/partnerországot minden szabálytalanságról és annak a technikai segítségnyújtásra gyakorolt hatásáról.

A tagállam/partnerország az (EU) 1060/2021/EU rendeletben meghatározott szabálytalanságok meghatározására vonatkozó kritériumoknak, a szolgáltatandó adatoknak és a jelentési formátumnak megfelelően köteles jelentést tenni a szabálytalanságokról. A szabálytalanságokat annak a tagállamnak/partnerországnak kell jelentenie, amelyben a projektet megvalósító vezető partner vagy kedvezményezett kifizetése keletkezik. Az erre vonatkozó eljárás részét képezi majd az 1060/2021/EU rendelet 69. cikkének (12) bekezdésével összhangban létrehozandó programirányítási és -ellenőrzési rendszer leírásnak.

8. Az egységköltések, az egyösszegű átalány és a százalékos átalány alkalmazása, valamint költségfüggetlen finanszírozás

Hivatkozás: Az (EU) 2021/1060 rendelet (CPR) 94. és 95. cikke)

10. táblázat: Az egységköltések, az egyösszegű átalány és a százalékos átalány alkalmazása, valamint költségfüggetlen finanszírozás

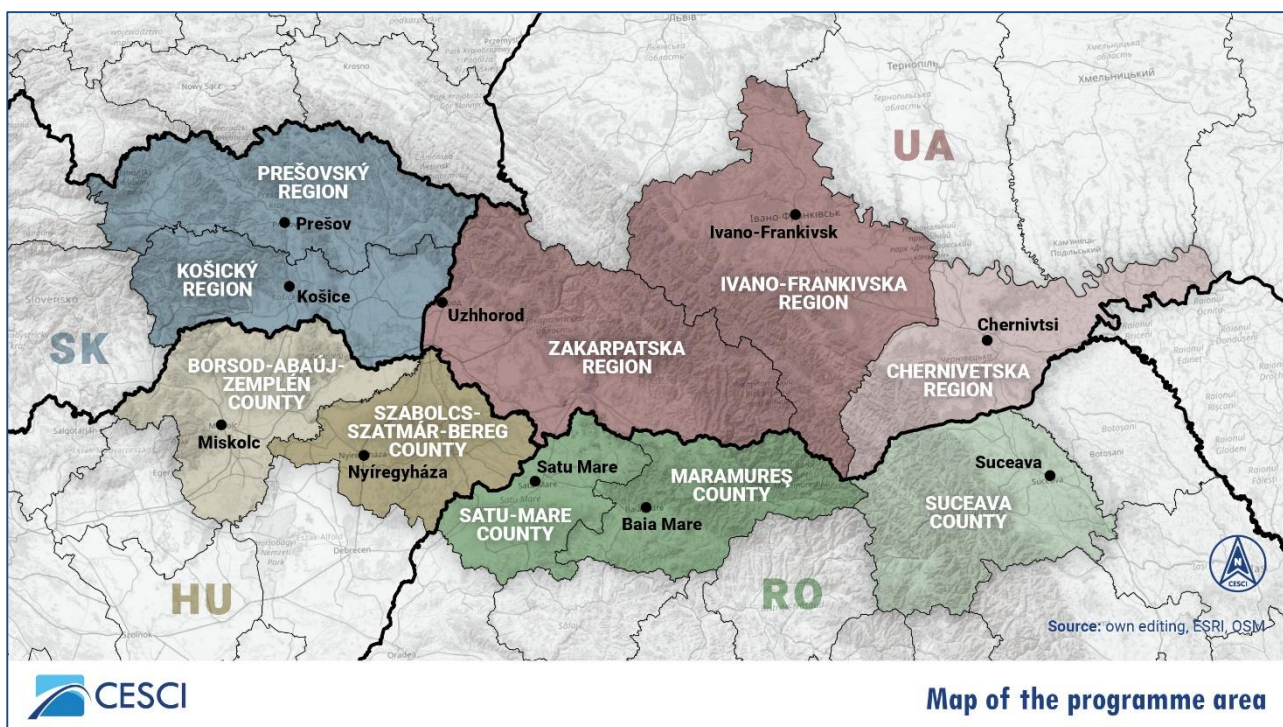
A CPR 94. és 95. cikkének tervezett alkalmazása	IGEN	NEM
A program keretében az elfogadásától kezdve az elszámolható kiadásokat elsődlegesen egységköltések, egyösszegű átalány és százalékos átalány alapján térítik meg, a CPR 94. cikke szerint (igen válasz esetén, kérjük, töltsse ki az 1. függelék)	☐	☒
A program keretében az elfogadásától kezdve költségfüggetlen finanszírozás kerül megvalósításra, a CPR 95. cikke szerint (igen válasz esetén, kérjük, töltsse ki a 2. függelék)	☐	☒ ☐

FÜGGELÉKEK

- 1. térkép: A programterület térképe
- 1. függelék: Uniós hozzájárulás egységköltségek, egyösszegű átalány és százalékos átalány alapján – nem alkalmazandó
- 2. függelék: Uniós hozzájárulás költségfüggetlen finanszírozás alapján – nem alkalmazandó
- 3. függelék: A tervezett stratégiai jelentőségű projektek felsorolása ütemezéssel együtt

1. térkép:

A programterület térképe

1. függelék:

Uniós hozzájárulás egységköltések, összegű átalány és százalékos átalány alapján

Nem alkalmazandó

Sablon az adatok Bizottság általi megvizsgálás céljára történő benyújtásához

Az (EU) 2021/1060 rendelet (CPR) 94. cikke)

A javaslat benyújtásának időpontja	

Ez a függelék nem szükséges, amennyiben a CPR 94. cikkének (4) bekezdésében említett felhatalmazáson alapuló jogi aktus által meghatározott uniós szintű egyszerűsített költségelszámolási módszer kerül alkalmazásra.

A. A főbb jellemzők összefoglalása

Prioritás	Alap	Egyedi célkitűzés	A teljes pénzügyi allokáció azon tervezett százalékos aránya a prioritáson belül, amelyre az egyszerűsített költségelszámolási módszert fogják alkalmazni	Térítendő művelet típus(ok)		Megtérítésre jogosító mutató		A megtérítésre jogosító mutató mértékegysége	Az egyszerűsített költségelszámolási módszer típusa (egységköltségek, egyösszegű átalány vagy százalékos átalány)	Az egyszerűsített költségelszámolás összege (EUR-ban) vagy százalékban (százalékos átalány esetében)
				Kód ¹	Leírás	Kód ²	Leírás			

¹ Ez a kód CPR I. mellékletében található 1. táblázatban található beavatkozási terület dimenziójának kódjára vonatkozik.

² Ez a kód, adott esetben, a közös mutatóra vonatkozik.

B. Részletes információk művelet típusok szerint (minden művelet típusra kitöltendő)

Kapott-e az irányító hatóság külső vállalkozástól támogatást az alábbi egyszerűsített költségek meghatározásához?

Ha igen, nevezze meg a külső vállalkozást: Igen/Nem – A külső vállalkozás neve

1.1. A művelet típus leírása, beleértve a végrehajtás ütemezését ¹	
1.2. Egyedi célkitűzés	
1.3. Megtérítésre jogosító mutató ²	
1.4. A megtérítésre jogosító mutató mértékegysége	
1.5. Egységköltségek, egyösszegű átalány vagy százalékos átalány	
1.6. Az egyszerűsített költségelszámolás mértékegységben vagy (százalékos átalány esetén) százalékban kifejezett összege	
1.7. Egységköltség, egyösszegű átalány vagy százalékos átalány útján megtérített költségkategoróriák	

¹ A művelet kiválasztásának tervezett kezdő időpontja, valamint a művelet befejezésének tervezett záró időpontja (a CPR 63. cikkének (5) bekezdése szerint).

² A különböző költségkategoróriákra, különböző projektekre vagy egy művelet egymást követő fázisaira kiterjedő több egyszerűsített költségelszámolási módszert magában foglaló művelet esetében minden egyes megtérítésre jogosító mutató vonatkozásában szükséges az 1.3. – 1.11. mező kitöltése.

1.8. Az említett költségkategóriák a műveletre elszámolható összes kiadást lefedik? (IGEN/NEM)	
1.9. Korrekciós módszer ³	
1.10. A létrehozott egység elérésének ellenőrzése - ismertesse, hogy milyen dokumentummal (dokumentumokkal)/rendszerrel fogják ellenőrizni a létrehozott egység elérését - ismertesse, hogy ki és mit fog ellenőrizni a hitelesítések során - ismertesse, hogy milyen rendelkezéseket fognak alkalmazni a releváns adatok/dokumentumok gyűjtésére és tárolására	
1.11. A kívánttal ellentétes hatást kiváltó ösztönzők, a problémák mérséklésének eszközei ⁴ , valamint a kockázat becsült mértéke (alacsony, közepes, magas)	
1.12. A Bizottság által ezen az alapon várhatóan megtérítendő teljes összeg (nemzeti és uniós)	

C: Az egységköltségek, egyösszegű átalány vagy százalékos átalány kiszámítása*

1. Az egységköltségek, egyösszegű átalányok és százalékos átalányok kiszámításához használt adatforrások (ki állította elő, gyűjtötte össze és rögzítette az adatokat; hol tárolják az adatokat; határidők; validálás stb.):

2. Kérjük, ismertesse, hogy a CPR 88. cikkének (2) bekezdése szerinti javasolt módszer és számítás miért megfelelő a művelettípus esetén:

³ Amennyiben releváns, kérjük adja meg a korrekció gyakoriságát és ütemezését, valamint valamely egyedi mutató egyértelmű hivatkozását (beleértve adott esetben az e mutatót feltüntető honlap elérhetőségét).

⁴ Felmerült-e a támogatott művelet vonatkozásában bármilyen lehetséges negatív következmény, és ha igen, milyen intézkedéseket (például minőség-ellenőrzés) fognak alkalmazni a kockázat ellensúlyozása érdekében?

3. Ismertesse, hogyan végezték el a számításokat, különös tekintettel a minőséget vagy a mennyiségeket érintő feltevésekre. E melléklethez adott esetben statisztikai bizonyítékokat és referenciaértékeket kell felhasználni és kérelem alapján rendelkezésre kell bocsátani, a Bizottság által használható formátumban.

4. Kérjük, ismertesse, hogyan biztosították, hogy az egységköltések, az egyösszegű átalányok vagy a százalékos átalányok kiszámításakor csak elszámolható kiadást vegyenek figyelembe;

5. A számítási módszereknek, az összegeknek, valamint az adatok ellenőrzését, minőségét, gyűjtését és tárolását biztosító intézkedéseknek az ellenőrző hatóság vagy hatóságok általi vizsgálata:

2. függelék:

Uniós hozzájárulás költségfüggetlen finanszírozás alapján

Sablon az adatok Bizottság általi megvizsgálás céljára történő benyújtásához

Nem alkalmazandó

Az (EU) 2021/1060 rendelet (CPR) 95. cikke)

A javaslat benyújtásának időpontja	

Ez a függelék nem szükséges, amennyiben a CPR 95. cikkének (4) bekezdésében említett felhatalmazáson alapuló jogi aktus által meghatározott uniós szintű költségfüggetlen finanszírozással térítendő összeg kerül alkalmazásra.

A. A főbb jellemzők összefoglalása

Prioritás	Alap	Egyedi célkitűzés	<i>Költségfüggetlen finanszírozással térítendő összeg</i>	Térítendő művelet típus(ok)		A Bizottság általi megtérítésre jogosító teljesítendő feltételek/elérendő eredmények	mutató		A <u>Bizottság általi megtérítésre jogosító teljesítendő feltételekre/elérendő eredményekre</u> vonatkozó mértékegysége	A kedvezményezett vagy kedvezményezettek számára tervezett visszatérítési módszer alkalmazott típusa
				<u>Kód</u> ¹	Leírás		Kód ²	Leírás		

¹ Ez a kód a CPR I. mellékletében található 1. táblázatban és az ETHAA rendelet IV. mellékletében található beavatkozási terület dimenziójának kódjára vonatkozik.

² Ez a kód, adott esetben, a közös mutatóra vonatkozik.

B. Részletes információk művelet típusok szerint (minden művelet típusra kitöltendő)

1.1. A művelet típus leírása			
1.2. Egyedi célkitűzés			
1.3. Teljesítendő feltételek vagy elérendő eredmények			
1.4. A feltételek teljesítésének vagy az eredmények elérésének határideje			
1.5. A Bizottság általi megtérítésre jogosító teljesítendő feltételekre/elérendő eredményekre vonatkozó mértékegység			
1.6. A Bizottság általi visszafizetést kiváltó köztes eredmények (adott esetben) és a térítések ütemezése	Köztes eredmények	Tervezett dátum	Összegek (EUR-ban)

1.7. Teljes összeg (uniós és nemzeti finanszírozás együtt)	
1.8. Korrekciós módszer	
<p>1.9. Az eredmény (és adott esetben a köztes eredmények) elérésének vagy a feltétel teljesülésének ellenőrzése</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismertesse, hogy milyen dokumentummal (dokumentumokkal)/rendszerrel fogják ellenőrizni az eredmény vagy a feltétel teljesülését (és adott esetben az egyes köztes eredmények) - ismertesse, hogy ki és hogyan fogja a hitelesítéseket (beleértve a helyszíni ellenőrzéseket is) lefolytatni - ismertesse, hogy milyen rendelkezéseket fognak alkalmazni a releváns adatok/dokumentumok gyűjtésére és tárolására 	
1.10. Költségfüggetlen finanszírozás formájában felhasznált vissza nem térítendő támogatások/ A tagállam által a kedvezményezetteknek nyújtott vissza nem térítendő támogatás költségfüggetlen finanszírozás formáját ölti-e? [IGEN/NEM]	
<p>1.11. Rendelkezések az ellenőrzési nyomvonal biztosítására</p> <p>Kérjük, sorolja fel az e rendelkezésekért felelős szerv(ek)et!</p>	

3. függelék:

A tervezett stratégiai jelentőségű projektek felsorolása ütemezéssel együtt – 17. cikk (3) bekezdés

Nem alkalmazandó

Szövegmező [2000]

A 2007-2013-as programozási időszakban megvalósult HUSKROUA ENPI CBC Programban levont következtetések alapján a közvetlenül odaítélt nagyprojektek nagy kockázatot jelentenek, ezért a HUSKROUA ENI CBC Program 2014-2020 programozó testületei úgy döntöttek, hogy pályázati felhívást jelentetnek meg nagy infrastrukturális projektek kiválasztására. Az ENI nagy infrastrukturális projektek kiválasztása és megvalósítása során szerzett tapasztalatok alapján indokoltnak bizonyult a választott nyílt pályázati eljárás, amely a jelen Programot is ennek az eljárásnak az alkalmazására ösztönzi. Az előnyben részesített kiválasztási és odaítélési folyamat természetéből adódóan a stratégiai jelentőségű projektek listájának előzetes meghatározása nem lehetséges.

A Program azonban elkötelezett amellett, hogy a határokon átnyúló hatást és hasznot hozó beruházások megvalósítása érdekében közös érdekeltégű, egyértelműen meghatározott célokkal rendelkező nagy infrastrukturális projektek részesüljenek támogatásban. A lehetséges beavatkozási területek, amelyek előnyére szolgálnának a nagy infrastrukturális projektek, többek között a környezet fenntartható fejlődése, a katasztrófák megelőzése és a vészhelyzetekre való fellépés terén. Ezek a kiválasztott beavatkozási területek a 2014-2020-as programozási időszak megvalósult projektjeinek eredményeivel is összekapcsolhatóak.

A nagy infrastrukturális projektek finanszírozásának módjáról a monitoring bizottság dönt. A 2021-2027-es időszakra van néhány lehetőség, amelyeket mérlegelni szükséges. Például kifejezetten nagy infrastrukturális projektekre külön pályázati eljárás (ún. korlátozott felhívás) indítható, kétlépcsős pályáztatás alkalmazásának lehetőségével (az első szakaszban koncepció benyújtása, a második szakaszban a teljes projektjavaslat megfogalmazása), vagy egy közös felhívás keretében megoldható a nagy infrastrukturális projektek külön kezelése.

A Végrehajtási Rendelet előírásának (36. bekezdés) megfelelően a nagy infrastrukturális projektekkel kapcsolatos eljárások egyszerűsödnek, azonban a magas pénzügyi felelősség miatt szigorú és megvalósítható kritériumrendszer kerül felállításra a kiválasztásukhoz. A nagy infrastrukturális projektek megvalósításának késedelme pénzügyi kockázatot jelentene a Program számára, ezért a kapcsolódó felhívás időzítése prioritást élvez. A pályázati felhívás megjelentetése 2022. IV. negyedévében és a szerződések aláírása 2023-ban várható.